

ΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ: ΕΞΕΛΙΞΗ, ΘΕΣΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

ΦΟΙΤΗΤΕΣ:

ΝΤΙΝΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΤΟΜΟΥΤΖΟΓΛΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2010

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	6
1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΘΕΣΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	12
2.1. ΓΕΝΙΚΑ.....	12
2.2. ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	12
2.2.1. ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	12
2.2.1.1. ΓΕΝΙΚΑ.....	12
2.2.1.2. ΠΩΣ ΟΡΓΑΝΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	16
2.2.2. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ	18
2.2.2.1. ΓΕΝΙΚΑ.....	18
2.2.2.2. ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ	19
2.2.2.3. ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....	21
2.2.3. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	22
2.2.3.1. ΓΕΝΙΚΑ.....	22
2.2.3.2. ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.....	24
2.2.3.3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.....	26
2.2.4. ΑΛΛΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	27
2.2.4.1. ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ.....	27
2.2.4.2. ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ	30
2.2.4.3. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	32
2.2.4.4. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	34
2.2.4.5. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΝΔΥΣΕΩΝ.....	36
2.2.4.6. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	38
2.2.3.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ.....	40
2.2.3.4.1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΠΟΦΑΣΗΣ.....	41
2.2.3.4.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ.....	44
3.1. ΓΕΝΙΚΑ.....	44
3.2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ-ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ	45
3.3. ΘΕΜΕΛΕΙΩΔΕΙΣ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	46
3.3.1. ΓΕΝΙΚΑ.....	46
3.3.2. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ	47
3.4. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	48

3.4.1.	ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	48
3.4.2.	ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ	48
3.4.3.	ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ	48
3.4.4.	ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΚΑΛΗΣ ΠΙΣΤΗΣ	48
3.5.	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.	49
3.5.1.	ΠΟΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΟΥΝ ΣΤΗ Ε.Ε	49
3.5.2.	ΠΟΙΟΣ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ.....	50
3.5.3.	ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	51
3.5.4.	ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ	52
3.5.5.	ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	53
3.5.6.	Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ.....	53
3.5.7.	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ	54
3.6.	Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	56
3.7.	Η ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε.....	57
3.7.1.	ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΤΑ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕΛΟΥΣ.....	57
3.7.2.	ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΑΚΥΡΩΣΗΣ.....	58
3.7.3.	ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ.....	59
3.7.4.	ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ.....		61
4.1.	ΓΕΝΙΚΑ.....	61
4.2.	ΔΙΑΔΟΧΙΚΕΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ.....	64
4.3.	ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ.....	65
4.4.	ΑΛΛΑΓΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ.....	66
4.4.1.	ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	66
4.4.1.1.	ΕΚΤΑΣΗ.....	66
4.4.1.2.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	66
4.4.1.2.1.	ΓΕΝΙΚΑ	66
4.4.1.2.2.	ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΗΡΑΝΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	67
4.4.1.2.3.	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	69
4.4.2.	ΓΛΩΣΣΕΣ.....	69
4.4.3.	ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ.....	69
4.4.3.1.	ΠΑΙΔΙΚΗ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ:	71
4.4.3.2.	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΖΩΗΣ	73
4.4.3.3.	ΚΑΤΟΧΟΙ ΚΙΝΗΤΩΝ ΚΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	73
4.4.3.4.	ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ	74
4.4.3.5.	ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ- ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ	74

4.4.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	75
4.4.4.1. ΓΕΝΙΚΑ.....	75
4.4.4.2. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ.....	76
4.4.4.3. ΕΜΠΟΡΙΟ	77
4.4.4.4. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	78
4.4.4.5. ΓΕΩΡΓΙΑ	79
4.4.4.6. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	80
4.4.4.7. ΕΝΕΡΓΕΙΑ.....	81
4.4.4.8. ΥΠΟΔΟΜΕΣ	82
4.4.4.9. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ-ΑΝΕΡΓΙΑ.....	83
 ΚΕΦΑΛΙΑΙΟ 5 ^ο . ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΕΠΙΛΟΓΟΣ	 85
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	 86
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	 88

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Αριθμός ψήφων ανά χώρα	17
Πίνακας 2 Αριθμός μελών στην Επιτροπή ανα χώρα.....	33
Πίνακας 3 Αριθμός μελών της Επιτροπής των Περιφερειών ανα χωρα	35
Πίνακας 4: Βασικά Στοιχεία των Χωρών-μελών της Ε.Ε.....	68
Πίνακας 5: Δείκτες ποιότητας ζωής σε χώρες της Ε.Ε.....	72
Πίνακας 6: Βασικά στοιχεία Γεωργίας.....	80

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη παρούσα εργασία επιχειρείται να γίνει μια παρουσίαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την θεσμική και συνταγματική της διάθρωση καθώς και τα αποτελέσματα των διευρύνσεων .

Στο *πρώτο κεφάλαιο*, δίνεται η σημερινή εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή της πορείας της, όπου παρουσιάζονται τα σημαντικότερα γεγονότα.

Στο *δεύτερο κεφάλαιο* γίνεται μια σύντομη περιγραφή της θεσμικής οργάνωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αρχικά παρουσιάζονται τα κυριότερα θεσμικά της όργανα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Το *τρίτο κεφάλαιο* ασχολείται με τις βασικά στοιχεία του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Αρχικά, δίνονται τα κυριότερα σημεία των κύριων συνθηκών και στη συνέχεια η βασικές αρχές του Ευρωπαϊκού δικαίου. Κατόπιν, παρουσιάζεται η διαδικασία προσχώρησης στην Ε.Ε. Τέλος, παρουσιάζονται τα δικαιώματα απόκτηση της Ευρωπαϊκής ιθαγένειας και την έννομη προστασίας στην Ε.Ε.

Στο *τέταρτο κεφάλαιο* γίνεται παρουσίαση των διαδοχικών διευρύνσεων, από το 1957 ως σήμερα, καθώς και οι προσδοκίες για κάποιες στο μέλλον. Επίσης, επιχειρείται να παρουσιαστεί η επίδραση των διευρύνσεων στο σύνολο της Ε.Ε. Αρχικά χρησιμοποιούνται δημογραφικά στοιχεία και στη συνέχεια δείκτες ποιότητας ζωής. Τέλος, χρησιμοποιούνται βασικοί οικονομικοί δείκτες όπως , περιφερειακή ανάπτυξη, εμπόριο, επενδύσεις, απασχόληση-ανεργία.

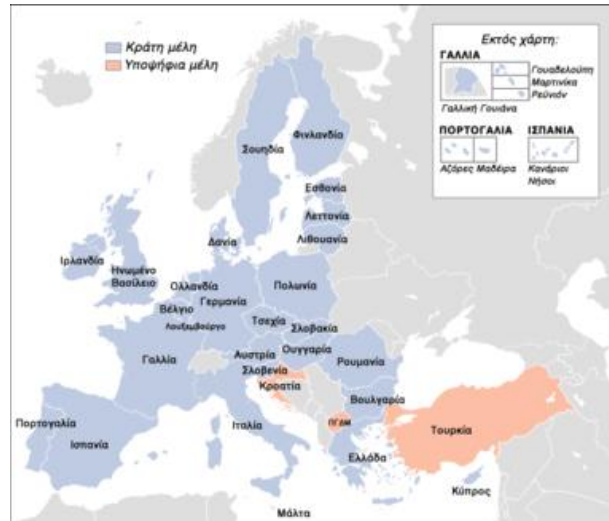
Στο τέλος, συγκεντρώνονται τα σημαντικότερα σημεία και συμπεράσματα από την παρούσα εργασία.

Επίσης στο τέλος της εργασίας παραθέτονται κάποια παραρτήματα για επιπλέον πληροφορίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ευρωπαϊκή ένωση αποτελείται από 27 κράτη μέλη (Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Δημοκρατία της Ιρλανδίας, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσεχία, Φιλανδία).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργήθηκε με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ), η οποία υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Νοεμβρίου 1993 (παράρτημα 1). Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν κατήργησε ούτε την Ευρωπαϊκή κοινότητα, η οποία ιδρύθηκε το 1957, ούτε τις άλλες δύο κοινότητες, την Ευρωπαϊκή κοινότητα ατομική ενέργειας, η οποία ιδρύθηκε επίσης το 1957, και την Ευρωπαϊκή κοινότητα άνθρακα και χάλυβα, που ιδρύθηκε το 1951. Η Ευρωπαϊκή ένωση περιέλαβε τις τρεις κοινότητες σε ένα ευρύτερο πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο. Το πλαίσιο αυτό, εκτός από τις τρεις κοινότητες, περιλαμβάνει τις διατάξεις σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας και τις διατάξεις σχετικά με την συνεργασία στους τομείς Δικαιοσύνης και Εσωτερικών υποθέσεων. Η ευρωπαϊκή Ένωση αντιπροσωπεύει συνεπώς ένα στάδιο στην εξελικτική πορεία της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η οποία άρχισε να υλοποιείται στις αρχές τις δεκαετίας του 1950 με τη διακήρυξη Σουμάν και στη σύσταση της πρώτης κοινότητας – της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα.

Η σημαία δεν είναι μόνο το σύμβολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και σύμβολο της Ευρώπης με την ευρεία έννοια. Ο κύκλος των χρυσών άστρων αντιπροσωπεύει την αλληλεγγύη και την αρμονία μεταξύ των λαών της Ευρώπης. Ο αριθμός των άστρων δεν σχετίζεται με τον αριθμό των κρατών μελών. Υπάρχουν 12 άστρα,

επειδή ο αριθμός αυτός αποτελεί κατά παράδοση σύμβολο τελειότητας και ενότητας. Έτσι, η σημαία παραμένει η ίδια ανεξάρτητα από τις εκάστοτε διευρύνσεις

Ο ευρωπαϊκός ύμνος βασίστηκε στην Ένατη Συμφωνία που συνέθεσε το 1823 ο Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν. Ο ύμνος αυτός εξαίρει, μέσα από την παγκόσμια γλώσσα της μουσικής, τα ιδανικά της ελευθερίας, της ειρήνης και της αλληλεγγύης που αντιπροσωπεύει η Ευρώπη. Το 1985, οι αρχηγοί των κρατών και κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον υιοθέτησαν ως επίσημο ύμνο της Ε.Ε. στόχος του δεν είναι να αντικαταστήσει τους εθνικούς ύμνους των κρατών μελών αλλά να υμνήσει τις αξίες που συμμερίζονται όλοι, καθώς και την ενότητα όλων των μελών παρά τη διαφορετικότητά τους. (http://europa.eu/abc/symbols/index_el.htm)

1.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

◆ Στις 9 Μαΐου 1950, ο υπουργός Εξωτερικών και πρώην πρωθυπουργός της Γαλλίας Ρομπέρ Σουμάν διακήρυξε τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ). Η Διακήρυξη Σουμάν, εμπνευσμένη από τον Ζαν Μονέ, αποτελεί την απαρχή γένεσης της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ενοποίησης, που οδήγησε στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (1957) και στη μετεξέλιξή της, τη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών-μελών. Η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα έγινε πραγματικότητα με τη συνθήκη του Παρισιού¹ στις 18 Απριλίου 1951. Μέσα από τα ερείπια που είχε αφήσει ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, ο Σουμάν πρότεινε τη σταδιακή δημιουργία μιας κοινής αγοράς για τα ευρωπαϊκά προϊόντα, αρχίζοντας από τον άνθρακα και τον χάλυβα- δύο προϊόντα στα οποία στηριζόταν η μεταπολεμική ανασυγκρότηση της ηπείρου μας. Η ΕΚΑΧ θα λειτουργούσε στη βάση ενός υπερεθνικού ευρωπαϊκού θεσμικού Οργάνου, που θα επέτρεπε τη βαθμιαία υπέρβαση της λογικής των εθνικών κρατών

---

¹ Η Συνθήκη των Παρισίων, υπεγράφη στις 18 Απριλίου 1951 μεταξύ έξι Ευρωπαϊκών Χωρών, την τότε Δυτική Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Ολλανδία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, αυτή η συνθήκη ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα - (ΕΚΑΧ) που στο μέλλον έγινε μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη τέθηκε σε ισχύ στις 23 Ιουλίου του 1952 και έληξε ακριβώς 50 χρόνια μετά, στις 23 Ιουλίου του 2002. Ένας από τους σκοπούς της Συνθήκης ήταν η ειρήνη ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές χώρες μετά την λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Κάποιες εχθρικές χώρες κατά την διάρκεια του πολέμου τώρα μοιραζόντουσαν την παραγωγή Άνθρακα και Χάλυβα, μερικά από τα στοιχεία τα οποία πολλές φορές ήταν λόγος πολέμου

και των εθνικών διαιρέσεων. Στόχος του εγχειρήματος αυτού ήταν η εξασφάλιση της συλλογικής ασφάλειας, η συμφιλίωση και η αποφυγή ενός νέου καταστρεπτικού πολέμου στην Ευρώπη, αιτήματα τα οποία παρέμεναν πρωταρχικά ιδιαίτερα μετά από τον μακρόχρονο ανταγωνισμό μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας.

Η ΕΚΑΧ σηματοδότησε την απαρχή της μεγαλύτερης περιόδου ειρήνης που γνώρισε ποτέ η ευρωπαϊκή ήπειρος και την έναρξη ενός νέου είδους συνεργασίας μεταξύ των κρατών της Ευρώπης, της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο στη συνάντηση κορυφής των ηγετών της Ε.Ε. στο Μιλάνο το 1985 αποφασίστηκε να εορτάζεται κάθε χρόνο η 9η Μαΐου ως «Ημέρα της Ευρώπης». Το μεγαλόπνοο σχέδιο του Σουμάν και των άλλων "πατέρων" της ευρωπαϊκής ενοποίησης, του Ζαν Μονέ, του Κόνραντ Αντενάουερ, του Άλτσιντε ντε Γκάσπερι, του Ανρύ Σπαάκ, απέδωσε καρπούς. Από τη Συνθήκη για την κοινή διαχείριση του άνθρακα και του χάλυβα, στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας του 1957, στην κοινή αγροτική πολιτική, στη νομισματική συνεργασία, στις άμεσες και καθολικές εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των αγαθών, των κεφαλαίων και των υπηρεσιών, έως τον χώρο ελευθερίας, δικαιοσύνης και ασφάλειας και το ευρώ. Από τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη, στα 27. Και έπεται συνέχεια. Για την ειρήνη, την ελευθερία, τη δημοκρατία και την ευημερία της ευρωπαϊκής ηπείρου.

◆ Στις 25 Μαρτίου 1957 με τη συνθήκη της Ρώμης², τα έξι κράτη μέλη αποφάσισαν να οικοδομήσουν μια Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) που θα είχε ως βάση μια ευρύτερη κοινή αγορά, η οποία θα κάλυπτε ένα μεγάλο φάσμα αγαθών και υπηρεσιών. Οι δασμοί μεταξύ των έξι χωρών καταργήθηκαν πλήρως την 1η Ιουλίου 1968 και οι κοινές πολιτικές, ιδίως η εμπορική και η γεωργική, τέθηκαν επίσης σε εφαρμογή κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960.

---

² Με τον όρο **Συνθήκες της Ρώμης** αναφερόμαστε στις δύο Συνθήκες με τις οποίες ιδρύθηκαν οι Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ), από τις οποίες προήλθε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Υπεγράφησαν από εκπροσώπους της Γαλλίας, της Δυτικής Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ολλανδίας, του Βελγίου και του Λουξεμβούργου, στις 25 Μαρτίου 1957 και η ημερομηνία υπογραφής τους θεωρείται η επίσημη ημερομηνία γέννησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

◆ Το παραπάνω εγχείρημα στέφθηκε με τέτοια επιτυχία ώστε η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποφάσισαν να ενταχθούν στην Κοινότητα. Η πρώτη διεύρυνση, με την οποία τα μέλη της Κοινότητας αυξήθηκαν από έξι σε εννέα, πραγματοποιήθηκε το 1973.

◆ Παράλληλα, εφαρμόστηκαν νέες κοινωνικές και περιβαλλοντικές πολιτικές και το 1975 ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης³.

◆ Τον Ιούνιο του 1979 έγινε ένα ουσιαστικό βήμα για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, με την πραγματοποίηση των πρώτων εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με άμεση και καθολική ψηφοφορία. Οι εκλογές αυτές πραγματοποιούνται κάθε πέντε χρόνια.

◆ Το 1981, στην Κοινότητα προσχώρησε η Ελλάδα και το 1986 ακολούθησαν η Ισπανία και η Πορτογαλία. Το γεγονός αυτό ενίσχυσε σημαντικά την παρουσία της Κοινότητας στη νότια Ευρώπη και έκανε επιτακτική την ανάγκη επέκτασης των περιφερειακών προγραμμάτων βοήθειας.

◆ Η παγκόσμια οικονομική ύφεση στις αρχές της δεκαετίας του 1980 δημιούργησε ένα κλίμα «ευρωσκεπτικισμού». Όμως, οι ελπίδες αναζωπυρώθηκαν το 1985 όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με Πρόεδρο τον Ζακ Ντελόρ, δημοσίευσε μια Λευκή Βίβλο⁴ που περιλάμβανε ένα χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής

---

³ Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)** είναι το βασικό χρηματοδοτικό μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενίσχυση της οικονομικής και της κοινωνικής συνοχής μειώνοντας τις περιφερειακές διαφορές. Η συμβολή αυτή πραγματοποιείται μέσω της στήριξης της ανάπτυξης και των διαρθρωτικών προσαρμογών των περιφερειακών οικονομιών, συμπεριλαμβανομένης και της ανασυγκρότησης βιομηχανικών περιοχών που παρακμάζουν. Ιδρύθηκε το 1975 με κύρια αποστολή τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. Πρόκειται για το μεγαλύτερο από πλευράς πόρων, διαρθρωτικό όργανο της Ε.Ε.. Η παρέμβαση του ΕΤΠΑ επικεντρώνεται σε ορισμένες θεματικές προτεραιότητες που αντικατοπτρίζουν τη φύση των στόχων «Σύγκλιση», «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» και «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία». Πρόκειται, ιδίως, για χρηματοδοτήσεις που αφορούν:

- τις επενδύσεις που συμβάλλουν στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης
- τις επενδύσεις σε υποδομές
- τα μέτρα στήριξης της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης, που περιλαμβάνουν την παροχή βοήθειας και υπηρεσιών στις επιχειρήσεις, ιδίως στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)
- την τεχνική βοήθεια

⁴ Επεσήμανε ότι η διευρυνόμενη Κοινότητα είχε τη δυνατότητα να γίνει μια ενιαία αγορά με περισσότερα από 300 εκατομμύρια καταναλωτές. Αλλά έδειξε και με μεγάλη σαφήνεια ότι αυτό το τρομερό δυναμικό υπονομευόταν από πολλά εμπόδια: ουρές στα σημεία διέλευσης των συνόρων· τεχνικοί εμπορικοί φραγμοί· κλειστές αγορές για τις δημόσιες συμβάσεις .... Το κόστος αυτής της αναποτελεσματικότητας, το "κόστος της μη Ευρώπης" όπως πολύ εύστοχα αποκαλέστηκε, υπολογίστηκε σε 200 δισεκατ. € περίπου.

ενιαίας αγοράς μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993. Αυτός ο φιλόδοξος στόχος διατυπώθηκε στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη που υπογράφηκε το Φεβρουάριο του 1986 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987.

◆ Η πολιτική διάρθρωση της Ευρώπης άλλαξε ριζικά μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, το 1989. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην επανένωση της Γερμανίας τον Οκτώβριο του 1990 και την επάνοδο της δημοκρατίας στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, καθώς απελευθερώθηκαν από τη σοβιετική κηδεμονία. Η ίδια η Σοβιετική Ένωση έπαψε να υφίσταται το Δεκέμβριο του 1991. Παράλληλα, τα κράτη μέλη διαπραγματεύονταν τη νέα Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μάαστριχτ, αποτελούμενο από προέδρους και πρωθυπουργούς, στο Μάαστριχτ το Δεκέμβριο του 1991. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ⁵ τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Νοεμβρίου 1993. Προσθέτοντας νέους τομείς διακυβερνητικής συνεργασίας στο υφιστάμενο κοινοτικό σύστημα, η Συνθήκη δημιούργησε την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). (συνοπτική παρουσίαση της Συνθήκης στο παράρτημα 1)

◆ Η νέα αυτή ευρωπαϊκή δυναμική και η αλλαγή της γεωπολιτικής κατάστασης της ηπείρου οδήγησαν τρεις ακόμη χώρες –την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία– να προσχωρήσουν στην ΕΕ την 1η Ιανουαρίου 1995.

◆ Τότε, η ΕΕ συνέχιζε την πορεία της προς το θεαματικότερο επίτευγμά της μέχρι εκείνη τη στιγμή, τη δημιουργία ενός ενιαίου νομίσματος (ευρώ €)⁶. Το ευρώ άρχισε να

---

⁵ Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, επίσημα γνωστή ως *Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση*, θεωρείται σήμερα ίσως η σημαντικότερη και ιστορικότερη συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ηπείρου και η δεύτερη ομοίως σε παγκόσμια κλίμακα μετά εκείνης της ίδρυσης του ΟΗΕ. Ιστορικά δεν υπήρξε ποτέ, στη παγκόσμια ιστορία παρόμοια συνθήκη με τόσο πλούσιο οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιεχόμενο που να διατηρούσε ταυτόχρονα και το "ισότιμον" των Μελών Χωρών. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ που έλαβε το όνομα της πόλης Μάαστριχτ όταν εκεί στις 7 Φεβρουαρίου του 1992 και υπεγράφη, αποτελεί την τρίτη κατά σειρά θεμελιώδη συνθήκη με την οποία ολοκληρώθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύγχρονος θεσμός.

⁶ Το σύμβολο του ευρώ

Το σύμβολο που επελέγη για το νέο νόμισμα (€) είναι εμπνευσμένο από το ελληνικό γράμμα "έψιλον", που είναι το αρχικό γράμμα της λέξης Ευρώπη (αρχαίο ελληνικό όνομα που απαντάται στην ελληνική μυθολογία). Οι δύο παράλληλες γραμμές συμβολίζουν τη σταθερότητα του ευρώ. Η επίσημη συντομογραφία για το νέο νόμισμα, που έχει κατοχυρωθεί και στο Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης (ISO), είναι EUR και μπορεί να χρησιμοποιείται σε χρηματοοικονομικές, εμπορικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες.
http://www.euro.cy/euro/euro.nsf/dmlcoins2_gr/dmlcoins2_gr?OpenDocument

χρησιμοποιείται στις οικονομικές συναλλαγές (πλην των μετρητών) το 1999, ενώ χαρτονομίσματα και κέρματα κυκλοφόρησαν τρία χρόνια αργότερα στις 12 χώρες της ευρωζώνης. Το ευρώ είναι πλέον ένα σημαντικό διεθνές νόμισμα για πληρωμές και δημιουργία αποθεμάτων μαζί με το αμερικανικό δολάριο.

◆ Οι νέες τεχνολογίες και η ολοένα αυξανόμενη χρήση του Διαδικτύου μεταμορφώνουν τις οικονομίες, αλλά δημιουργούν και κοινωνικές και πολιτισμικές προκλήσεις. Το Μάρτιο του 2000, η ΕΕ ενέκρινε τη ‘στρατηγική της Λισαβόνας’⁷ για τον εκσυγχρονισμό της ευρωπαϊκής οικονομίας ώστε να μπορεί να ανταγωνιστεί άλλους σημαντικούς παράγοντες στη διεθνή αγορά, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι νέες βιομηχανικές χώρες

◆ Αμέσως μετά τη διεύρυνσή της, η Ευρωπαϊκή Ένωση με 15 πλέον κράτη μέλη εισήλθε σε διαδικασία μιας νέας διεύρυνσης άνευ προηγουμένου . Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, οι χώρες του πρώην σοβιετικού μπλοκ (Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία και Σλοβακία), οι τρεις χώρες της Βαλτικής που ανήκαν στη Σοβιετική Ένωση (Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία), μία εκ των δημοκρατιών της πρώην Γιουγκοσλαβίας (Σλοβενία) και δύο χώρες της Μεσογείου (Κύπρος και Μάλτα) άρχισαν να χτυπούν την πόρτα της ΕΕ. Η ΕΕ χαιρέτισε αυτή την ευκαιρία για την εξασφάλιση της σταθερότητας της ευρωπαϊκής ηπείρου και την επέκταση των οφελών της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και σε αυτές τις νεαρές δημοκρατίες. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις άρχισαν το Δεκέμβριο του 1997. Η διεύρυνση της ΕΕ σε 25 κράτη μέλη έγινε την 1η Μαΐου 2004 όταν 10 από τις 12 υποψήφιες χώρες προσχώρησαν στην Ένωση.

◆ Τον Ιανουάριο του 2007 η Βουλγαρία και η Ρουμανία εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η γίνεται η τελευταία διεύρυνση σε 27 χώρες. (Παράρτημα 2)

---

7 . Η στρατηγική της Λισαβόνας περιλαμβάνει την ενθάρρυνση της καινοτομίας και των επιχειρηματικών επενδύσεων και τον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων της Ευρώπης προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες της κοινωνίας της πληροφορίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΘΕΣΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.1. ΓΕΝΙΚΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι κάτι περισσότερο από μια απλή συνομοσπονδία χωρών, αλλά δεν είναι ομοσπονδιακό κράτος. Στην πραγματικότητα, είναι ένας νέος τύπος δομής που δεν ανήκει σε καμία παραδοσιακή νομοθετική κατηγορία. Το πολιτικό της σύστημα είναι μοναδικό στην ιστορία και εξελίσσεται συνεχώς για περισσότερα από 50 χρόνια.

Οι Συνθήκες (γνωστές ως «πρωτογενής» νομοθεσία), αποτελούν τη βάση για πάρα πολλές νομοθετικές πράξεις (γνωστές ως «παράγωγο δίκαιο») που έχουν άμεση επίπτωση στην καθημερινή ζωή των πολιτών της ΕΕ. Το παράγωγο δίκαιο αποτελείται κυρίως από κανονισμούς, οδηγίες και συστάσεις που έχουν εγκριθεί από τα ευρωπαϊκά όργανα. Οι νομοθετικές αυτές πράξεις, μαζί με τις πολιτικές της ΕΕ γενικά, είναι αποτέλεσμα αποφάσεων που λαμβάνει το θεσμικό τρίγωνο, το οποίο αποτελείται από το Συμβούλιο (που αντιπροσωπεύει τα κράτη μέλη), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (που αντιπροσωπεύει τους πολίτες) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ένα ανεξάρτητο πολιτικά όργανο που προασπίζει το συλλογικό ευρωπαϊκό συμφέρον).

2.2. ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

2.2.1. ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.2.1.1. ΓΕΝΙΚΑ

Το Συμβούλιο είναι το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο συστήθηκε από τις ιδρυτικές συνθήκες τη δεκαετία του 1950. Εκπροσωπεί τα κράτη μέλη και στις συνεδριάσεις του παρευρίσκεται ένας υπουργός, ανάλογα με τα υπό συζήτηση θέματα, από κάθε κυβέρνηση κράτους μέλους της Ένωσης.

Οι σχέσεις της Ένωσης με τον υπόλοιπο κόσμο συζητούνται στο «Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων». Αλλά το Συμβούλιο στη συγκεκριμένη σύνθεσή του έχει και την ευρύτερη ευθύνη για γενικά θέματα

πολιτικής, συνεπώς στις συνεδριάσεις του παρευρίσκεται οποιοσδήποτε υπουργός ή υφυπουργός επιλέξει κάθε κυβέρνηση.

Το Συμβούλιο συνεδριάζει υπό εννέα διαφορετικές συνθέσεις:

- ◆ Γενικές Υποθέσεις και Εξωτερικές Σχέσεις
- ◆ Οικονομικές και Δημοσιονομικές Υποθέσεις («ECOFIN»)
- ◆ Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις (ΔΕΥ)
- ◆ Απασχόληση, κοινωνική πολιτική, υγεία και καταναλωτές.
- ◆ Ανταγωνιστικότητα
- ◆ Μεταφορές, τηλεπικοινωνίες και ενέργεια.
- ◆ Γεωργία και αλιεία
- ◆ Περιβάλλον
- ◆ Παιδεία, Νεολαία και Πολιτισμός

Κάθε υπουργός που συμμετέχει στο Συμβούλιο είναι εξουσιοδοτημένος να αναλαμβάνει δεσμεύσεις εξ ονόματος της κυβέρνησής του. Με άλλα λόγια, η υπογραφή του υπουργού ισοδυναμεί με υπογραφή ολόκληρης της κυβέρνησης. Επιπλέον, κάθε υπουργός που συμμετέχει στο Συμβούλιο είναι υπεύθυνος ενώπιον του εθνικού κοινοβουλίου του και των πολιτών τους οποίους αντιπροσωπεύει το κοινοβούλιο, πράγμα που εξασφαλίζει τη δημοκρατική νομιμότητα των αποφάσεων του Συμβουλίου.

Το ανώτερο τέσσερις φορές κάθε χρόνο οι πρόεδροι και/ή οι πρωθυπουργοί των κρατών μελών, μαζί με τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συνεδριάζουν ως το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Στις εν λόγω συνεδριάσεις «κορυφής» καθορίζεται η γενική πολιτική της Ένωσης και ρυθμίζονται θέματα που δεν ήταν δυνατό να διευθετηθούν σε χαμηλότερο επίπεδο (δηλαδή από τους υπουργούς στις κανονικές συνεδριάσεις του Συμβουλίου). Δεδομένης της σημασίας τους, οι συζητήσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συνεχίζονται συχνά μέχρι αργά τη νύχτα και προσελκύουν ιδιαίτερα το ενδιαφέρον των ΜΜΕ.

Το έργο του Συμβουλίου περιγράφεται λεπτομερέστερα στη συνέχεια.

◆ Νομοθεσία: Μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής νομοθεσίας εκδίδεται από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο από κοινού. Γενικά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι εκείνη που προτείνει τη νέα νομοθεσία, αλλά η αρμοδιότητα για τη θέσπιση των νόμων εμπίπτει στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το

Συμβούλιο μπορεί να ενεργεί χωρίς τη σύμπραξη άλλων οργάνων. Στη διαδικασία θέσπισης νομοθεσίας συμμετέχουν και άλλα θεσμικά όργανα. Οι κύριες μορφές νομοθεσίας της ΕΕ είναι οι οδηγίες και οι κανονισμοί. Οι κανόνες και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων στην Ένωση θεσπίζονται από τις συνθήκες. Κάθε πρόταση νέου ευρωπαϊκού νόμου βασίζεται σε συγκεκριμένο άρθρο της συνθήκης, που αναφέρεται ως η «νομική βάση» της πρότασης. Αυτό καθορίζει ποια νομοθετική διαδικασία πρέπει να εφαρμοσθεί. Οι τρεις κύριες διαδικασίες είναι «διαβούλευση», «σύμφωνη γνώμη» και «συναπόφαση»

◆ Συντονισμός της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών: Οι χώρες της Ένωσης έχουν αποφασίσει ότι επιθυμούν μια γενική οικονομική πολιτική που να βασίζεται σε στενό συντονισμό μεταξύ των εθνικών οικονομικών πολιτικών τους. Ο συντονισμός αυτός εξασφαλίζεται από τους υπουργούς οικονομίας και οικονομικών που αποτελούν συλλογικά το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων («ECOFIN»). Οι χώρες της Ένωσης επιθυμούν επίσης να δημιουργήσουν περισσότερες θέσεις απασχόλησης και να βελτιώσουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα καθώς και τα συστήματα υγείας και κοινωνικής προστασίας. Μολονότι κάθε χώρα της Ένωσης είναι υπεύθυνη για την πολιτική της στους τομείς αυτούς, οι χώρες της Ένωσης μπορούν να καθορίσουν κοινούς στόχους και να διδαχθούν η μία από την εμπειρία της άλλης για να επιτύχουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Η εν λόγω διαδικασία αποκαλείται «ανοικτή μέθοδος συντονισμού», και λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο του Συμβουλίου.

◆ Σύναψη διεθνών συμφωνιών: Κάθε χρόνο, το Συμβούλιο «συνομολογεί» (δηλ. υπογράφει επισήμως) διάφορες συμφωνίες μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων χωρών, ή διεθνών οργανισμών. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να καλύπτουν ευρείς τομείς, όπως το εμπόριο, η συνεργασία και η ανάπτυξη ή να αφορούν ειδικά θέματα όπως η κλωστοϋφαντουργία, η αλιεία, οι επιστήμες και η τεχνολογία, οι μεταφορές κλπ. Επιπλέον, το Συμβούλιο συνομολογεί συμβάσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης σε τομείς όπως η φορολογία, το εταιρικό δίκαιο ή η προξενική προστασία. Οι συμβάσεις μπορούν να αφορούν επίσης τη συνεργασία για θέματα ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

◆ Έγκριση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης εγκρίνεται από κοινού από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

◆ Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας: Τα κράτη μέλη συνεργάζονται για την ανάπτυξη μιας Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ). Αλλά η εξωτερική πολιτική, η ασφάλεια και η άμυνα είναι ζητήματα τα οποία παραμένουν υπό τον ανεξάρτητο έλεγχο των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη δεν έχουν εκχωρήσει την εθνική κυριαρχία τους στους τομείς αυτούς, πράγμα που σημαίνει ότι ο ρόλος του Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι περιορισμένος. Εντούτοις, οι χώρες της Ένωσης μπορούν να κερδίσουν πολλά αν συνεργαστούν στους τομείς αυτούς, ενώ το κύριο βήμα γι' αυτή τη «διακυβερνητική συνεργασία» είναι το Συμβούλιο. Για να είναι σε θέση να αντιδρά αποτελεσματικότερα στις διεθνείς κρίσεις, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε μια «Δύναμη Ταχείας Αντίδρασης». Δεν πρόκειται για έναν ευρωπαϊκό στρατό: το προσωπικό της συνεχίζει να ανήκει στις εθνικές ένοπλες δυνάμεις και να τελεί υπό εθνική διοίκηση, ενώ ο ρόλος της περιορίζεται στην εκπλήρωση ανθρωπιστικών ή ειρηνευτικών καθηκόντων και άλλων επιχειρήσεων διάσωσης και αντιμετώπισης κρίσεων. Το 2003, για παράδειγμα, η Ένωση διεξήγαγε στρατιωτική επιχείρηση (με κωδικό όνομα Άρτεμις) στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, και το 2004 άρχισε ειρηνευτική επιχείρηση (κωδικό όνομα Αλθαία) στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Στις επιχειρήσεις αυτές το Συμβούλιο επικουρείται από :

- ◆ την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (PSC)
- ◆ τη Στρατιωτική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUMC) και
- ◆ το Επιτελείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUMS), το οποίο αποτελείται από στρατιωτικούς εμπειρογνώμονες αποσπασμένους στη Γραμματεία του Συμβουλίου από τα κράτη μέλη

◆ Ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη: Οι πολίτες της Ένωσης είναι ελεύθεροι να εγκατασταθούν και να εργασθούν σε οποιαδήποτε χώρα της Ένωσης που θα επιλέξουν. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην πολιτική δικαιοσύνη σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για το λόγο αυτό τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να συνεργαστούν ώστε, για παράδειγμα, μια δικαστική απόφαση που εκδίδεται σε χώρα της Ένωσης για υπόθεση διαζυγίου ή επιμέλειας παιδιού να αναγνωρίζεται σε όλες τις άλλες χώρες της Ένωσης

◆ Η ελεύθερη κυκλοφορία στην Ένωση: Η ελεύθερη κυκλοφορία είναι προς μεγάλο όφελος των νομοταγών πολιτών, αλλά μπορεί επίσης να αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης εκ μέρους των διεθνών εγκληματιών και τρομοκρατών.

Η αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος απαιτεί τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων, των αστυνομικών δυνάμεων, των τελωνειακών υπαλλήλων και των αρχών μετανάστευσης όλων των χωρών της Ένωσης.

Θα πρέπει να εξασφαλιστεί, για παράδειγμα,

- ◆ ότι τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης αστυνομεύονται αποτελεσματικά,
- ◆ ότι οι τελωνειακές και οι αστυνομικές αρχές ανταλλάσσουν πληροφορίες όσον αφορά τις κινήσεις υπόπτων για λαθρεμπόριο ναρκωτικών ή διακίνηση ανθρώπων,
- ◆ ότι οι αιτήσεις ασύλου αξιολογούνται και διεκπεραιώνονται κατά τον ίδιο τρόπο σε ολόκληρη την Ένωση, ώστε να αποτραπεί το φαινόμενο της «αναζήτησης ασύλου» («forum shopping»).

Των θεμάτων αυτών επιλαμβάνεται το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων – δηλαδή, οι υπουργοί Δικαιοσύνης και Εσωτερικών. Στόχος είναι να δημιουργηθεί ένας ενιαίος «χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» εντός των συνόρων της Ένωσης.

2.2.1.2. ΠΩΣ ΟΡΓΑΝΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

◆ EMA (COREPER): Κάθε κράτος μέλος της Ένωσης διαθέτει στις Βρυξέλλες μια μόνιμη ομάδα («αντιπροσωπεία») που το εκπροσωπεί και υπερασπίζεται τα εθνικά συμφέροντά του στο επίπεδο της Ένωσης. Ο επικεφαλής κάθε αντιπροσωπείας είναι στην ουσία ο πρέσβης της χώρας του στην Ένωση. Αυτοί οι πρέσβεις (γνωστοί ως «μόνιμοι αντιπρόσωποι») συνεδριάζουν κάθε εβδομάδα στο πλαίσιο της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων (EMA). Η επιτροπή αυτή έχει ως έργο την προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου σε όλους τους τομείς, εκτός από το γεωργικό, με τον οποίο ασχολείται η Ειδική Επιτροπή Γεωργίας. Η EMA επικουρείται από μια σειρά ομάδων εργασίας τις οποίες απαρτίζουν στελέχη των εθνικών διοικήσεων.

◆ Η Προεδρία του Συμβουλίου: Η Προεδρία του Συμβουλίου ασκείται εκ περιτροπής από κάθε κράτος μέλος για περίοδο έξι μηνών. Με άλλα λόγια, κάθε κράτος μέλος της Ένωσης αναλαμβάνει διαδοχικά την ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου και προεδρεύει όλων των συνεδριάσεων επί ένα εξάμηνο, προωθώντας τις νομοθετικές

και πολιτικές αποφάσεις και διαπραγματευόμενο συμβιβαστικές λύσεις μεταξύ των κρατών μελών.

◆ Η Γενική Γραμματεία: Η Προεδρία επικουρείται από τη Γενική Γραμματεία, η οποία ασχολείται με την προετοιμασία και την ομαλή λειτουργία των εργασιών του Συμβουλίου σε όλα τα επίπεδα. Ο Γενικός Γραμματέας αποτελεί επίσης ύπατο εκπρόσωπο για την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), και με αυτή την ιδιότητα συμμετέχει στο συντονισμό της δράσης της Ένωσης στην παγκόσμια σκηνή. Με βάση τη συνθήκη της Λισαβόνας, ο ύπατος εκπρόσωπος θα αντικατασταθεί από έναν υπουργό εξωτερικών υποθέσεων της Ένωσης. Ο Γενικός Γραμματέας επικουρείται από αναπληρωτή Γενικό Γραμματέα, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την οργανωτική διεύθυνση της Γενικής Γραμματείας. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου λαμβάνονται με ψηφοφορία. Όσο μεγαλύτερος είναι ο πληθυσμός μιας χώρας, τόσο περισσότερες ψήφους διαθέτει, αλλά οι αριθμοί σταθμίζονται υπέρ των χωρών με τον μικρότερο πληθυσμό:

Πίνακας 1: Αριθμός ψήφων ανά χώρα

Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο	29
Ισπανία και Πολωνία	17
Ρουμανία	14
Κάτω Χώρες	13
Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Ουγγαρία και Πορτογαλία	12
Αυστρία, Βουλγαρία και Σουηδία	10
Δανία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Σλοβακία και Φινλανδία	7
Κύπρος, Εσθονία, Λετονία, Λουξεμβούργο και Σλοβενία	4
Μάλτα	3
ΣΥΝΟΛΟ	345

ΠΗΓΗ <http://www.eesc.europa.eu>

◆ Λήψη αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία: Σε ορισμένους πολύ ευαίσθητους τομείς, όπως είναι η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, η φορολογία καθώς και η πολιτική στους τομείς του ασύλου και της μετανάστευσης, οι αποφάσεις του Συμβουλίου πρέπει να λαμβάνονται με ομοφωνία. Με άλλα λόγια, στους τομείς

αυτούς, κάθε κράτος μέλος διαθέτει δικαίωμα βέτο. Αντίθετα, όσον αφορά τα περισσότερα ζητήματα, το Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις με ειδική πλειοψηφία. Ειδική πλειοψηφία επιτυγχάνεται:

- ◆ εάν υπάρξει έγκριση από την πλειοψηφία των κρατών μελών (σε ορισμένες περιπτώσεις από την πλειοψηφία των δύο τρίτων)
- ◆ εάν ληφθούν τουλάχιστον 255 θετικές ψήφοι, — πράγμα που αντιστοιχεί στο 73,9% του συνόλου.

Επιπλέον, κάθε κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει να επιβεβαιωθεί ότι οι θετικές ψήφοι αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 62% του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης. Αν διαπιστωθεί ότι αυτό δεν ισχύει, η απόφαση δεν εγκρίνεται.

2.2.2. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2.2.2.1. ΓΕΝΙΚΑ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) εκλέγεται από τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να εκπροσωπήσει τα συμφέροντά τους. Το Κοινοβούλιο δημιουργήθηκε τη δεκαετία του 1950 με τις ιδρυτικές συνθήκες, και από το 1979 τα μέλη του εκλέγονται άμεσα από τους πολίτες που εκπροσωπούν.

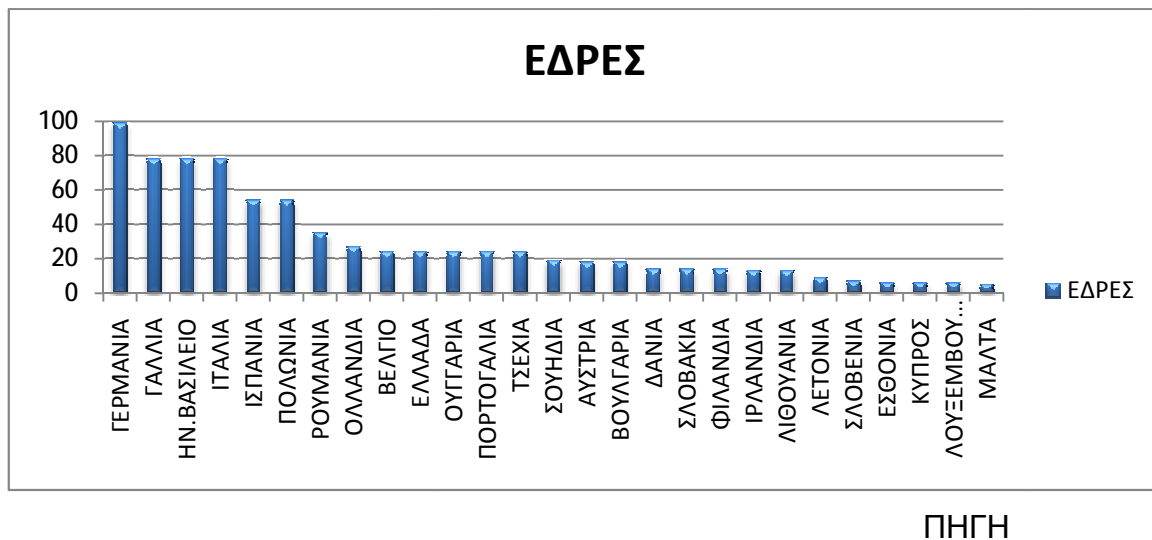
Οι εκλογές διεξάγονται ανά πενταετία. Δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι έχει κάθε Ευρωπαίος πολίτης, σε οποιοδήποτε μέρος της ΕΕ και αν κατοικεί. Έτσι, το Κοινοβούλιο εκφράζει τη δημοκρατική βούληση των 500 εκατομμυρίων περίπου πολιτών της Ένωσης και εκπροσωπεί τα συμφέροντά τους στις συζητήσεις με τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Οι πιο πρόσφατες εκλογές πραγματοποιήθηκαν τον Ιούνιο 2004. Το σημερινό Κοινοβούλιο αριθμεί 785 μέλη από όλες τις 27 χώρες της ΕΕ και κάθε χώρα-μέλος έχει συγκεκριμένο αριθμό ψήφων (Παράρτημα

3). Περίπου το ένα τρίτο αυτών είναι γυναίκες. Κατ' αρχήν τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα 736 από την επόμενη κοινοβουλευτική περίοδο (δηλ. 2009 – 2014). Λόγω της προσχώρησης της

Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά την κοινοβουλευτική περίοδο 2004-2009 σημειώθηκε προσωρινή υπέρβαση των 732 εδρών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Διάγραμμα 1 :κατανομή Εδρών

<http://www.eesc.europa.eu>

Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ευρωβουλευτές) δεν χωρίζονται σε εθνικές ενότητες, αλλά σε πέντε ευρωπαϊκές πολιτικές ομάδες. Οι ομάδες αυτές εκπροσωπούν όλες τις απόψεις για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, από αυτές των θερμών φεντεραλιστών μέχρι των απροκάλυπτα ευρωσκεπτικιστών.

2.2.2.2. ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

◆ Θέσπιση ευρωπαϊκών νόμων: Η συνηθέστερη διαδικασία για την έγκριση (δηλ. τη θέσπιση) ευρωπαϊκής νομοθεσίας είναι η «συναπόφαση». Η εν λόγω διαδικασία τοποθετεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σε ισότιμη βάση και εφαρμόζεται για τη θέσπιση νομοθεσίας σε ένα ευρύ φάσμα τομέων. Σε ορισμένους τομείς (για παράδειγμα γεωργία, οικονομική πολιτική, θεωρήσεις και μετανάστευση) μόνο το Συμβούλιο νομοθετεί, αλλά πρέπει να ζητήσει τη γνώμη του Κοινοβουλίου. Επιπλέον, η σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου απαιτείται για ορισμένες σημαντικές αποφάσεις, όπως για παράδειγμα την προσχώρηση νέων χωρών στην Ένωση. Το Κοινοβούλιο κινεί επίσης τη διαδικασία θέσπισης νέας νομοθεσίας εξετάζοντας το

ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής, μελετώντας ποιοι νέοι νόμοι θα ήταν σκόπιμο να θεσπιστούν και ζητώντας από την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις.

◆ Δημοκρατικός έλεγχος: Το Κοινοβούλιο ασκεί δημοκρατικό έλεγχο επί των υπολοίπων ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων με διάφορους τρόπους. Όταν μια νέα Επιτροπή αναλαμβάνει καθήκοντα, τα μέλη της ορίζονται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών της Ένωσης αλλά δεν μπορούν να διοριστούν χωρίς την έγκριση του Κοινοβουλίου. Το Κοινοβούλιο καλεί σε ακρόαση κάθε μέλος της Επιτροπής χωριστά, συμπεριλαμβανομένου του μελλοντικού Προέδρου της Επιτροπής, και στη συνέχεια αποφασίζει με ψηφοφορία εάν θα εγκρίνει την Επιτροπή ως σύνολο. Καθ'όλη τη διάρκεια της θητείας της, η Επιτροπή παραμένει πολιτικά υπόλογη στο Κοινοβούλιο, το οποίο μπορεί να εγκρίνει «πρόταση μομφής» ζητώντας τη συλλογική παραίτηση της Επιτροπής. Γενικότερα, το Κοινοβούλιο ασκεί έλεγχο εξετάζοντας τακτικά εκθέσεις που υποβάλλει η Επιτροπή (την ετήσια γενική έκθεση, εκθέσεις για την εκτέλεση του προϋπολογισμού. κλπ). Επιπλέον, οι ευρωβουλευτές υποβάλλουν τακτικά ερωτήσεις προς την Επιτροπή, τις οποίες οι Επίτροποι υποχρεούνται νομικά να απαντήσουν.

Το Κοινοβούλιο παρακολουθεί επίσης το έργο του Συμβουλίου: οι βουλευτές του υποβάλλουν τακτικά γραπτές και προφορικές ερωτήσεις προς το Συμβούλιο, ενώ ο Πρόεδρος του Συμβουλίου παρευρίσκεται στις συνόδους της ολομέλειας και συμμετέχει σε σημαντικές συζητήσεις. Το Κοινοβούλιο μπορεί επίσης να ασκεί δημοκρατικό έλεγχο μέσω της εξέτασης αναφορών που του υποβάλλουν πολίτες και της σύστασης προσωρινών εξεταστικών επιτροπών.

Τέλος, το Κοινοβούλιο συμμετέχει σε όλες τις συνόδους κορυφής της Ένωσης (τις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου). Κατά την έναρξη κάθε συνόδου κορυφής, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου καλείται να διατυπώσει τις απόψεις και τις ανησυχίες του Κοινοβουλίου για επίκαιρα ζητήματα και για θέματα της ημερήσιας διάταξης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

◆ Η δύναμη του χρήματος: Ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης αποφασίζεται από κοινού από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το Κοινοβούλιο, σε δύο διαδοχικές αναγνώσεις, συζητά τον προϋπολογισμό ο οποίος δεν θεωρείται οριστικώς εγκριθείς πριν υπογραφεί από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου. Η επιτροπή ελέγχου του προϋπολογισμού του Κοινοβουλίου παρακολουθεί την εκτέλεση του προϋπολογισμού και, κάθε χρόνο, το Κοινοβούλιο αποφασίζει αν θα

εγκρίνει την εκτέλεση του προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους από την Επιτροπή. Αυτή η διαδικασία έγκρισης είναι γνωστή με τον όρο «απαλλαγή».

2.2.2.3. ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Οι εργασίες του Κοινοβουλίου διαιρούνται σε δύο κύρια στάδια:

◆ Προετοιμασία για τη σύνοδο της ολομέλειας: Πραγματοποιείται από τους βουλευτές στις διάφορες κοινοβουλευτικές επιτροπές που ειδικεύονται σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας της Ένωσης. Τα προς εξέταση θέματα συζητούνται και από τις πολιτικές ομάδες.

◆ Η ίδια η σύνοδος της ολομέλειας: Οι σύνοδοι ολομέλειας κανονικά πραγματοποιούνται στο Στρασβούργο (μια εβδομάδα κάθε μήνα) και ενίοτε στις Βρυξέλλες (μόνο δύο ημέρες). Στις συνόδους αυτές, το Κοινοβούλιο εξετάζει την προτεινόμενη νομοθεσία και θέτει σε ψηφοφορία τροπολογίες, πριν καταλήξει σε απόφαση για το κείμενο στο σύνολό του.

Η ημερήσια διάταξη μπορεί να περιλαμβάνει «ανακοινώσεις» του Συμβουλίου ή της Επιτροπής ή ερωτήσεις σχετικά με τα όσα συμβαίνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή στον κόσμο ευρύτερα. (http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_el.htm)

2.2.3. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

2.2.3.1. ΓΕΝΙΚΑ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το τρίτο από τα θεσμικά όργανα που διευθύνουν και διοικούν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα μέλη της διορίζονται για μια περίοδο πέντε ετών με συμφωνία ανάμεσα στα κράτη μέλη, η οποία υπόκειται στην έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η Επιτροπή είναι υπόλογη στο Κοινοβούλιο. Σημειώνεται ότι ολόκληρη η Επιτροπή οφείλει να παραιτηθεί, εάν το Κοινοβούλιο ψηφίσει πρόταση δυσπιστίας εναντίον της.

Τα μέλη της Επιτροπής αποκαλούνται ανεπισήμως «Επίτροποι». Όλοι κατείχαν παλαιότερα πολιτικές θέσεις στις χώρες καταγωγής τους και πολλοί από αυτούς έχουν ασκήσει υπουργικά καθήκοντα, αλλά ως μέλη της Επιτροπής ασκούν τα καθήκοντά τους προς το γενικό συμφέρον της Ένωσης και δεν δέχονται υποδείξεις από τις εθνικές κυβερνήσεις.

Η νέα Επιτροπή διορίζεται για περίοδο πέντε ετών, έξι μήνες μετά τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής:

- ◆ Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών ορίζουν με κοινή συμφωνία την προσωπικότητα που προτίθενται να διορίσουν ως νέο πρόεδρο της Επιτροπής.
- ◆ Ο ορισθείς πρόεδρος της Επιτροπής εγκρίνεται από το Κοινοβούλιο.
- ◆ Ο ορισθείς πρόεδρος της Επιτροπής, σε συμφωνία με τις κυβερνήσεις των κρατών μελών, επιλέγει τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής.
- ◆ Το Συμβούλιο εγκρίνει τον πίνακα υποψηφίων αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία και στη συνέχεια την υποβάλλει για έγκριση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- ◆ Κάθε υποψήφιος καλείται σε ακρόαση από το Κοινοβούλιο, το οποίο γνωμοδοτεί στη συνέχεια για το "σώμα" των επιτρόπων.
- ◆ Η νέα Επιτροπή διορίζεται οριστικά από το Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, μετά την ψήφο έγκρισης του Κοινοβουλίου.

Η Επιτροπή είναι πολιτικά υπόλογη στο Κοινοβούλιο, το οποίο μπορεί να την εξαναγκάσει σε παραίτηση αν κάνει δεκτή πρόταση μομφής. Κάθε μέλος της Επιτροπής υποχρεούται σε παραίτηση εάν του το ζητήσει ο Πρόεδρος, εφόσον συμφωνούν οι άλλοι Επίτροποι.

Η Επιτροπή συμμετέχει σε όλες τις συνόδους του Κοινοβουλίου, για να διευκρινίζει και να δικαιολογεί τις πολιτικές της, ενώ επίσης απαντά τακτικά σε προφορικές και γραπτές ερωτήσεις βουλευτών. Η καθημερινή εργασία της Επιτροπής διεκπεραιώνεται από το διοικητικό προσωπικό της, εμπειρογνώμονες, μεταφραστές, διερμηνείς και προσωπικό γραμματείας. Αυτοί οι Ευρωπαίοι δημόσιοι υπάλληλοι είναι περίπου 23.000, αριθμός που μπορεί να μοιάζει μεγάλος, αλλά είναι στην πραγματικότητα μικρότερος από τον αριθμό υπαλλήλων που απασχολούν τα περισσότερα δημοτικά συμβούλια μεσαίου μεγέθους πόλεων της Ευρώπης.

Η Ευρωπαϊκή επιτροπή αποτελείται από τις παρακάτω επιτροπές

- ◆ Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων
  - ◆ Υποεπιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
  - ◆ Υποεπιτροπή Άμυνας και Ασφάλειας
- ◆ Επιτροπή Ανάπτυξης
- ◆ Επιτροπή Διεθνούς Εμπορίου
- ◆ Επιτροπή Προϋπολογισμών
- ◆ Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού
- ◆ Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων
- ◆ Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων
- ◆ Επιτροπή Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφ. Τροφίμων
- ◆ Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας
- ◆ Επιτροπή Εσωτερικής Αγοράς και Προστασίας Καταναλωτή
- ◆ Επιτροπή Μεταφορών Τουρισμού
- ◆ Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης
- ◆ Επιτροπή Γεωργίας
- ◆ Επιτροπή Αλιείας
- ◆ Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

- ◆ Επιτροπή Νομικών Θεμάτων
- ◆ Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτ. Υποθέσεων
- ◆ Επιτροπή Συνταγματικών Υποθέσεων
- ◆ Επιτροπή Δικαιωμάτων της Γυναίκας και Ισότητας των Φύλων
- ◆ Επιτροπή Αναφορών

2.2.3.2. ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Οι κύριες αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι οι εξής τέσσερις:

◆ Προτάσεις νέας νομοθεσίας: Η Επιτροπή έχει «δικαίωμα πρωτοβουλίας». Με άλλα λόγια, η Επιτροπή είναι η μόνη υπεύθυνη για την εκπόνηση προτάσεων νέας ευρωπαϊκής νομοθεσίας, τις οποίες υποβάλλει στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Οι προτάσεις αυτές πρέπει να αποβλέπουν στην προώθηση των συμφερόντων της Ένωσης και των πολιτών της, και όχι των συμφερόντων συγκεκριμένων χωρών ή κλάδων της οικονομίας.

Πριν εκπονήσει κάποια πρόταση, η Επιτροπή πρέπει να γνωρίζει τις νέες καταστάσεις και τα νέα προβλήματα που έχουν εμφανισθεί στην Ευρώπη ώστε να εξετάσει αν η θέσπιση ευρωπαϊκής νομοθεσίας είναι ο καλύτερος τρόπος για την αντιμετώπισή τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή είναι σε συνεχή επαφή με ευρύ φάσμα ομάδων συμφερόντων και με δύο συμβουλευτικά όργανα, συγκεκριμένα με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Ζητά επίσης τη γνώμη των εθνικών κοινοβουλίων και κυβερνήσεων.

Η Επιτροπή προτείνει την ανάληψη δράσης στο επίπεδο της Ένωσης μόνον αν κρίνει ότι ένα πρόβλημα δεν μπορεί να επιλυθεί αποτελεσματικότερα με την ανάληψη εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής δράσης. Αυτή η αρχή αντιμετώπισης των ζητημάτων στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο καλείται «αρχή της επικουρικότητας». Αν, εντούτοις, η Επιτροπή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι απαιτείται να θεσπιστεί ευρωπαϊκή νομοθεσία, εκπονεί μια πρόταση η οποία πιστεύει ότι αποτελεί αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος και θα ικανοποιήσει το ευρύτερο δυνατό φάσμα συμφερόντων. Για να εξασφαλίσει την ορθότητα των τεχνικών λεπτομερειών η Επιτροπή συμβουλευεται εμπειρογνώμονες, μέσω των διαφόρων επιτροπών και ομάδων της.

◆ Εκτέλεση των πολιτικών και του προϋπολογισμού της Ένωσης: Ως το εκτελεστικό όργανο της Ένωσης η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και την εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης. Οι περισσότερες δαπάνες πραγματοποιούνται από τις εθνικές και τοπικές αρχές, αλλά η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την επίβλεψή τους, υπό το άγρυπνο μάτι του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στόχος και των δύο οργάνων είναι να εξασφαλίζουν χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο χορηγεί στην Επιτροπή απαλλαγή για την εκτέλεση του προϋπολογισμού μόνον αν η ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι θετική.

Η Επιτροπή επίσης διαχειρίζεται τις πολιτικές που έχουν εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, όπως την κοινή γεωργική πολιτική. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η πολιτική ανταγωνισμού, όπου η Επιτροπή έχει την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει συγχωνεύσεις μεταξύ εταιριών. Η Επιτροπή πρέπει επίσης να εξασφαλίζει ότι οι χώρες της Ένωσης δεν επιδοτούν τις βιομηχανίες τους με τρόπο που συνεπάγεται νόθευση του ανταγωνισμού. Τα ευρωπαϊκά προγράμματα τα οποία διαχειρίζεται η Επιτροπή κυμαίνονται από τα προγράμματα «Interreg» και «Urban» (για την ίδρυση διαμεθοριακών εταιρικών σχέσεων μεταξύ περιφερειών και την παροχή βοήθειας για την αναζωογόνηση αστικών περιοχών σε κρίση) έως το πρόγραμμα «Erasmus» για ανταλλαγές σπουδαστών σε ολόκληρη την Ευρώπη.

◆ Επιβολή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας: Η Επιτροπή ενεργεί ως «θεματοφύλακας των Συνθηκών». Αυτό σημαίνει ότι η Επιτροπή, μαζί με το Δικαστήριο, είναι αρμόδια να εξασφαλίζει ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία εφαρμόζεται ορθά σε όλα τα κράτη μέλη. Αν διαπιστώσει ότι μια χώρα της Ένωσης δεν εφαρμόζει έναν ευρωπαϊκό νόμο και συνεπώς δεν τηρεί τις έννομες υποχρεώσεις της, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα για τη διόρθωση της κατάστασης.

Πρώτα, κινεί μια νομική διαδικασία που ονομάζεται «διαδικασία επί παραβάσει»: αποστέλλει στην οικεία κυβέρνηση επίσημη επιστολή όπου αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή πιστεύει ότι η συγκεκριμένη χώρα παραβιάζει την ευρωπαϊκή νομοθεσία και τάσσεται προθεσμία για την αποστολή λεπτομερούς απάντησης στην Επιτροπή. Αν η κατάσταση δεν διορθωθεί με τη διαδικασία αυτή, η Επιτροπή πρέπει στη συνέχεια να προσφύγει

στο Δικαστήριο, το οποίο μπορεί να επιβάλλει χρηματικές ποινές. Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη και για τα θεσμικά όργανα της Ένωσης.

◆ Εκπροσώπηση της Ένωσης στη διεθνή σκηνή: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μεταφέρει τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή σκηνή. Επιτρέπει στα κράτη μέλη να μιλούν «με μια φωνή» σε διεθνή φόρα όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου. Η Επιτροπή είναι επίσης αρμόδια για τη διαπραγμάτευση διεθνών συμφωνιών εξ ονόματος της Ένωσης. Παράδειγμα μιας τέτοιας συμφωνίας είναι η Συμφωνία του Κοτονού, η οποία θέτει τους όρους μιας σημαντικής εταιρικής σχέσης βοήθειας και εμπορίου μεταξύ της Ένωσης και αναπτυσσομένων χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

2.2.3.3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής είναι εκείνος που αποφασίζει ποιος Επίτροπος θα είναι αρμόδιος για κάθε τομέα πολιτικής και ανακατανέμει αυτές τις αρμοδιότητες (εφόσον απαιτείται) κατά τη διάρκεια της θητείας της Επιτροπής.

Η Επιτροπή συνεδριάζει μια φορά την εβδομάδα, συνήθως τις Τετάρτες στις Βρυξέλλες. Κάθε θέμα της ημερήσιας διάταξης παρουσιάζεται από τον Επίτροπο που είναι αρμόδιος για τον αντίστοιχο τομέα πολιτικής και το σώμα των Επιτρόπων αποφασίζει συλλογικά.

Το προσωπικό της Επιτροπής είναι οργανωμένο σε 36 τμήματα, γνωστά ως «Γενικές Διευθύνσεις» (ΓΔ) και «υπηρεσίες» (όπως η Νομική Υπηρεσία). Κάθε Γενική Διεύθυνση είναι αρμόδια για έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής και έχει επικεφαλής της Γενικό Διευθυντή ο οποίος αναφέρεται σε έναν Επίτροπο. Ο γενικός συντονισμός εξασφαλίζεται από τη Γενική Γραμματεία, η οποία επίσης διαχειρίζεται τις εβδομαδιαίες συνεδριάσεις της Επιτροπής. Επικεφαλής της είναι ο Γενικός Γραμματέας, ο οποίος αναφέρεται άμεσα στον Πρόεδρο.

Η Γενική Διεύθυνση είναι αυτές που συντάσσουν ουσιαστικά τις νομοθετικές προτάσεις, αλλά οι εν λόγω προτάσεις καθίστανται επίσημες μόνο όταν «εκδοθούν» από την Επιτροπή στην εβδομαδιαία συνεδρίασή της.

Μία εξαιρετικά πολυμελής Επιτροπή δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Σήμερα, κάθε χώρα της ΕΕ έχει έναν Επίτροπο. Με την προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Επίτροποι αυξήθηκαν σε

27. Ο αριθμός αυτός αποφασίστηκε θα πρέπει να μειωθεί.
(http://ec.europa.eu/atwork/basicfacts/index_el.htm)

2.2.4. ΑΛΛΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.2.4.1. ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (συχνά αποκαλούμενο απλώς «Δικαστήριο») συστήθηκε δυνάμει της συνθήκης ΕΚΑΧ το 1952. Εδρεύει στο Λουξεμβούργο.

Έργο του Δικαστηρίου είναι να εξασφαλίζει ότι η νομοθεσία της Ένωσης ερμηνεύεται και εφαρμόζεται με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις χώρες της Ένωσης, ούτως ώστε όλοι οι πολίτες της να είναι ίσοι απέναντι στο νόμο. Το Δικαστήριο εξασφαλίζει επίσης ότι τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης ενεργούν σύμφωνα με το νόμο. Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο για την επίλυση νομικών διαφορών μεταξύ κρατών μελών, θεσμικών οργάνων της Ένωσης, επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων.

Το Δικαστήριο αποτελείται από ένα δικαστή ανά κράτος μέλος, ούτως ώστε να εκπροσωπούνται και τα 27 εθνικά νομικά συστήματα της Ένωσης. Ωστόσο, για λόγους αποτελεσματικότητας, το Δικαστήριο σπάνια συνεδριάζει σε ολομέλεια. Συνήθως συνέρχεται σε 'τμήμα μείζονος σύνθεσης' με 13 μόνο δικαστές ή σε τμήματα πέντε ή τριών δικαστών.

Το Δικαστήριο επικουρείται από οκτώ «γενικούς εισαγγελείς», έργο των οποίων είναι να διατυπώνουν αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων που κρίνονται από το Δικαστήριο δημόσια και αμερόληπτα. Οι δικαστές και οι γενικοί εισαγγελείς είναι άτομα των οποίων η αμεροληψία είναι πέραν κάθε αμφιβολίας. Διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα ή την ικανότητα για να διορισθούν στις ανώτατες δικαστικές θέσεις στις χώρες καταγωγής τους. Διορίζονται στο Δικαστήριο κατόπιν κοινής συμφωνίας μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών μελών της Ένωσης. Η θητεία κάθε δικαστή είναι εξαετής και μπορεί να ανανεωθεί.

Οι τέσσερις συνηθέστεροι τύποι υποθέσεων επί των οποίων κρίνει το Δ.Ε.Κ.:

- ◆ Προδικαστικής προσφυγής (προδικαστικό ερώτημα)

- ◆ Προσφυγές κατά Κρατών μελών

- ◆ Προσφυγές κατά πράξεων και παραλείψεων των κοινοτικών οργάνων

- ◆ Προσφυγές για επιδίκαση αποζημίωσης

Το «Πρωτοδικείο» συστήθηκε το 1988 για να συνδράμει το Δικαστήριο στη διεκπεραίωση των χιλιάδων υποθέσεων που φέρονται ενώπιόν του και να προσφέρει καλύτερη έννομη προστασία στους πολίτες. Το Πρωτοδικείο, το οποίο είναι προσαρτημένο στο Δικαστήριο, εκδικάζει ορισμένα είδη υποθέσεων, και ιδίως προσφυγές που ασκούνται από ιδιώτες, εταιρείες και ορισμένους οργανισμούς καθώς και υποθέσεις που σχετίζονται με το δίκαιο περί ανταγωνισμού. Αποτελείται και αυτό από ένα δικαστή για κάθε χώρα της ΕΕ.

Το *Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης* της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε διενέξεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του προσωπικού της. Αποτελείται από επτά δικαστές και είναι προσαρτημένο στο Πρωτοδικείο.

Το Δικαστήριο, το Πρωτοδικείο και το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης έχουν από έναν πρόεδρο που επιλέγεται από τα μέλη του κάθε δικαστηρίου για τριετή θητεία με δυνατότητα ανανέωσης.

Οι **αρμοδιότητες** του είναι οι εξής

- ◆ Η διαδικασία έκδοσης προδικαστικής απόφασης. Τα δικαστήρια κάθε χώρας της Ένωσης είναι αρμόδια να εξασφαλίζουν ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία εφαρμόζεται σωστά στη συγκεκριμένη χώρα. Αλλά υπάρχει ο κίνδυνος τα δικαστήρια διαφόρων χωρών να ερμηνεύουν την ευρωπαϊκή νομοθεσία κατά διαφορετικό τρόπο. Για να αποτραπεί αυτός ο κίνδυνος, προβλέπεται η «διαδικασία έκδοσης προδικαστικής απόφασης», στο πλαίσιο της οποίας, αν ένα εθνικό δικαστήριο διατηρεί κάποια αμφιβολία σχετικά με την ερμηνεία ή το κύρος κάποιου ευρωπαϊκού νόμου, μπορεί, και ορισμένες φορές οφείλει, να ζητήσει τη συμβουλή του Δικαστηρίου, η οποία δίδεται υπό τη μορφή «προδικαστικής απόφασης».

- ◆ Διαδικασία επί παραβάσει. Τη διαδικασία αυτή κινεί η Επιτροπή, αν έχει λόγους να πιστεύει ότι ένα κράτος μέλος έχει παραβεί υποχρέωσή του που απορρέει από την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Μπορεί επίσης να κινηθεί από άλλο κράτος μέλος. Και στις δύο περιπτώσεις, το Δικαστήριο ερευνά τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς και εκδίδει απόφαση. Το κράτος μέλος το οποίο διαπιστώνεται ότι έχει όντως παραβεί υποχρέωσή του, οφείλει να παύσει αμέσως την παράβαση. Εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι το κράτος μέλος δεν έχει συμμορφωθεί με την απόφασή του, μπορεί να υποβάλει πρόστιμο στην εν λόγω χώρα.
- ◆ Προσφυγή ακυρώσεως. Εάν ένα κράτος μέλος, το Συμβούλιο, η Επιτροπή ή (υπό ορισμένες προϋποθέσεις) το Κοινοβούλιο κρίνει ότι ένας συγκεκριμένος ευρωπαϊκός νόμος είναι παράνομος, μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο την ακύρωσή του. Αυτή η «ακυρωτική διαδικασία» μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από ιδιώτες που ζητούν από το Δικαστήριο να ακυρώσει ένα συγκεκριμένο νόμο ο οποίος έχει άμεσες και δυσμενείς ατομικές επιπτώσεις γι' αυτούς. Αν το Δικαστήριο κρίνει ότι ο εν λόγω νόμος δεν θεσπίστηκε σύννομα ή δεν βρίσκει έρεισμα στις Συνθήκες, μπορεί να τον κηρύξει άκυρο.
- ◆ Προσφυγή επί παραλείψει. Η Συνθήκη επιτάσσει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή να λαμβάνουν ορισμένες αποφάσεις σε ορισμένες περιπτώσεις. Αν δεν το πράξουν, τα κράτη μέλη, τα υπόλοιπα κοινοτικά θεσμικά όργανα και (υπό ορισμένες προϋποθέσεις) ιδιώτες ή εταιρείες μπορούν να προσφύγουν στο Δικαστήριο ζητώντας την επίσημη διαπίστωση της σχετικής παράληψης.
- ◆ Αγωγές για αποκατάσταση των ζημιών. Κάθε άτομο ή εταιρεία που έχει υποστεί ζημία λόγω πράξης ή παράλειψης των κοινοτικών οργάνων ή των υπαλλήλων τους μπορεί να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης στο Πρωτοδικείο.

Η Οργάνωση εργασιών Δικαστηρίου ακολουθεί τη παρακάτω **διαδικασία**:

- ◆ Οι προσφυγές κατατίθενται στη γραμματεία και ορίζεται εισηγητής δικαστής και γενικός εισαγγελέας.
- ◆ Η διαδικασία που ακολουθεί εκτυλίσσεται σε δύο στάδια: πρώτα έγγραφη και στη συνέχεια προφορική φάση.
- ◆ Κατά το πρώτο στάδιο, όλοι οι διάδικοι υποβάλλουν έγγραφες προτάσεις και ο εισηγητής δικαστής συντάσσει εισήγηση στην οποία συνοψίζονται οι ισχυρισμοί των διαδίκων και το νομικό υπόβαθρο της υπόθεσης.

- ◆ Ακολουθεί το δεύτερο στάδιο - η δημόσια συζήτηση, ανάλογα με τη σημασία και την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η εν λόγω συζήτηση μπορεί να λάβει χώρα ενώπιον τμήματος 3, 5 ή 13 δικαστών, ή ενώπιον της ολομέλειας. Κατά τη δημόσια συζήτηση, οι δικηγόροι των διαδίκων εκθέτουν τους ισχυρισμούς τους ενώπιον των δικαστών και του γενικού εισαγγελέα, οι οποίοι μπορούν να τους υποβάλλουν ερωτήσεις. Στη συνέχεια, ο γενικός εισαγγελέας εκθέτει τα συμπεράσματά του και οι δικαστές διασκέπτονται και εκδίδουν την απόφασή τους. Από το 2003, οι εισαγγελείς γνωμοδοτούν μόνο για υποθέσεις που το Δικαστήριο κρίνει ότι θέτουν νέα νομικά ζητήματα. Το Δικαστήριο δεν ακολουθεί απαραίτητα τη γνώμη του γενικού εισαγγελέα.
- ◆ Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και ανακοινώνονται σε δημόσια συνεδρίαση. Οι γνώμες της μειοψηφίας δεν δηλώνονται. Οι αποφάσεις δημοσιεύονται την ημέρα έκδοσής τους.
- ◆ Η διαδικασία στο Πρωτοδικείο είναι η ίδια, εκτός από το ότι δεν εκδίδονται προτάσεις γενικού εισαγγελέα. (http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/)

2.2.4.2. ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Το Ελεγκτικό Συνέδριο συστάθηκε το 1975 και εδρεύει στο Λουξεμβούργο. Έργο του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι να ελέγχει εάν οι πόροι της Ένωσης, που προέρχονται από τους φορολογουμένους, συγκεντρώνονται σωστά και δαπανώνται νόμιμα, με φειδώ και για τον προβλεπόμενο σκοπό. Στόχος του είναι να εξασφαλίζει την καλύτερη σχέση κόστους-απόδοσης για τα χρήματα των φορολογουμένων, και έχει το δικαίωμα να ελέγχει κάθε πρόσωπο ή οργανισμό που χειρίζεται πόρους της Ένωσης.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο αποτελείται από ένα μέλος για κάθε χώρα της Ένωσης. Τα μέλη του διορίζονται από το Συμβούλιο για περίοδο έξι ετών που μπορεί να ανανεωθεί. Τα μέλη εκλέγουν μεταξύ τους τον πρόεδρο για περίοδο τριών ετών που μπορεί να ανανεωθεί. Ο κ. Vítor Manuel da Silva Caldeira από την Πορτογαλία εξελέγη πρόεδρος τον Ιανουάριο του 2008.

Η κύρια αποστολή του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι να ελέγχει την κανονική εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης - με άλλα λόγια, να ελέγχει τη νομιμότητα και την κανονικότητα των εσόδων και των δαπανών της Ένωσης και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, βοηθά να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική και ανοικτή λειτουργία του συστήματος της Ένωσης. Για την εκτέλεση των καθηκόντων του, το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τα έγγραφα κάθε προσώπου ή οργανισμού που διαχειρίζεται έσοδα ή έξοδα για λογαριασμό της Ένωσης. Αν το κρίνει απαραίτητο, διενεργεί επιτόπιους ελέγχους. Οι διαπιστώσεις του δημοσιεύονται υπό μορφή εκθέσεων που εφιστούν την προσοχή της Επιτροπής και των κρατών μελών σε τυχόν προβλήματα. Για να επιτελεί αποτελεσματικά το έργο του, το Ελεγκτικό Συνέδριο πρέπει να παραμένει ανεξάρτητο από τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα, αλλά συγχρόνως να βρίσκεται σε συνεχή επαφή με αυτά.

Μια επίσης σημαντική λειτουργία του είναι να επικουρεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο υποβάλλοντας κάθε χρόνο έκθεση ελέγχου για το προηγούμενο οικονομικό έτος. Το Κοινοβούλιο εξετάζει διεξοδικά την έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου πριν αποφασίσει εάν θα εγκρίνει τον τρόπο που η Επιτροπή διαχειρίστηκε τον προϋπολογισμό. Εφόσον το Κοινοβούλιο μείνει ικανοποιημένο, το Ελεγκτικό Συνέδριο διαβιβάζει επίσης στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο δήλωση αξιοπιστίας με την οποία επιβεβαιώνει ότι τα χρήματα των Ευρωπαϊκών φορολογουμένων χρησιμοποιήθηκαν σωστά. Τέλος, το Ελεγκτικό Συνέδριο γνωμοδοτεί όσον αφορά προτάσεις νόμων για τον χρηματοπιστωτικό τομέα της Ένωσης και προτεινόμενες δράσεις για την καταπολέμηση της απάτης στην Ένωση.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει σχεδόν 800 υπαλλήλους, συμπεριλαμβανομένων των μεταφραστών και διοικητών καθώς και των ελεγκτών. Οι ελεγκτές χωρίζονται σε «ομάδες ελέγχου». Εκπονούν σχέδια εκθέσεων επί των οποίων αποφασίζει το Ελεγκτικό Συνέδριο. Οι ελεγκτές συχνά μεταβαίνουν για επιτόπιους ελέγχους στα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της Ένωσης, στα κράτη μέλη και σε οποιαδήποτε χώρα λαμβάνει βοήθεια από την Ένωση. Πράγματι, παρόλο που το μεγαλύτερο μέρος του έργου του Ελεγκτικού Συνεδρίου αφορά χρήματα για τα οποία είναι υπεύθυνη η Επιτροπή, στην πράξη το 80% αυτών των εσόδων και δαπανών διαχειρίζονται οι εθνικές αρχές. Το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν διαθέτει ίδιες νομικές εξουσίες. Εάν οι

ελεγκτές ανακαλύψουν κάποια απάτη ή παρατυπίες ενημερώνουν την OLAF – την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης⁸.

2.2.4.3. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) συστήθηκε το 1957 με τη συνθήκη της Ρώμης και είναι συμβουλευτικό όργανο το οποίο εκπροσωπεί τους εργοδότες, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τους αγρότες, τους καταναλωτές και τις υπόλοιπες ομάδες συμφερόντων που απαρτίζουν συλλογικά την «οργανωμένη κοινωνία των πολιτών». Παρουσιάζει τις απόψεις τους και υπερασπίζεται τα συμφέροντά τους σε συζητήσεις πολιτικής με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διαδραματίζει το ρόλο γέφυρας ανάμεσα στην Ένωση και τους πολίτες της, προωθώντας μια περισσότερο αντιπροσωπευτική, περισσότερο συμμετοχική και συνεπώς περισσότερο δημοκρατική κοινωνία στην Ευρώπη.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στην Ένωση: η γνώμη της πρέπει να ζητηθεί πριν ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με την οικονομική και την κοινωνική πολιτική. Με δική της πρωτοβουλία ή μετά από αίτημα άλλου θεσμικού οργάνου της Ένωσης, μπορεί επίσης να γνωμοδοτήσει για άλλα θέματα.

---

⁸ Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) είναι επιφορτισμένη, από την 1η Ιουνίου 1999, με την καταπολέμηση της απάτης εις βάρος του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η OLAF, η οποία ιδρύθηκε με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αντικατέστησε τη μονάδα συντονισμού για την καταπολέμηση της απάτης (UCLAF). Η μονάδα αυτή είχε δημιουργηθεί το 1988 και το πεδίο δράσης της περιοριζόταν αποκλειστικά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στο εξής, η νέα υπηρεσία μπορεί να διεξάγει έρευνες για τη διαχείριση και τη χρηματοδότηση όλων των οργάνων και οργανισμών της Ένωσης με απόλυτη επιχειρησιακή ανεξαρτησία. Την ανεξαρτησία αυτή διασφαλίζει:

- § ο διευθυντής της OLAF: διορίζεται ύστερα από συνεννόηση με το Κοινοβούλιο, την Επιτροπή και το Συμβούλιο και έχει τη δυνατότητα να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για να προστατεύσει την ανεξαρτησία του. Επιπλέον, μπορεί να κινήσει έρευνα όχι μόνο έπειτα από αίτημα του ενδιαφερόμενου οργάνου, οργανισμού ή κράτους μέλους, αλλά και με δική του πρωτοβουλία·
- § η εποπτική επιτροπή της OLAF: επιφορτισμένη με τον έλεγχο των ερευνών, αποτελείται από πέντε ανεξάρτητες εξωτερικές προσωπικότητες που διορίζονται από κοινού από το Κοινοβούλιο, την Επιτροπή και το Συμβούλιο.

Οι επιμέρους λεπτομέρειες των εσωτερικών ερευνών που πραγματοποιούνται από την OLAF προκειμένου να καταπολεμηθεί η απάτη, η διαφθορά και άλλες παράνομες δραστηριότητες που πλήττουν τα οικονομικά συμφέροντα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διευκρινίστηκαν στη διοργανική συμφωνία του Μαΐου 1999, μεταξύ του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει 344 μέλη. Ο αριθμός των μελών από κάθε χώρα της Ένωσης είναι σε γενικές γραμμές ανάλογος του πληθυσμού της. Ο αριθμός των μελών ανά χώρα έχει ως εξής:

Πίνακας 2 Αριθμός μελών στην Επιτροπή ανα χώρα

ΧΩΡΑ	ΜΕΛΗ
Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο	24
Πολωνία και Ισπανία	21
Ρουμανία	15
Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία και Σουηδία	12
Δανία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Σλοβακία και Φινλανδία	9
Εσθονία, Λετονία και Σλοβενία	7
Κύπρος και Λουξεμβούργο	6
Μάλτα	5
ΣΥΝΟΛΟ	344

ΠΗΓΗ <http://www.eesc.europa.eu>

Τα μέλη διορίζονται από τις κυβερνήσεις των χωρών της Ένωσης, αλλά διαθέτουν πλήρη πολιτική ανεξαρτησία. Διορίζονται για περίοδο τεσσάρων ετών που μπορεί να ανανεωθεί. Οι συζητήσεις στην ολομέλεια της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής προετοιμάζονται από έξι υποεπιτροπές γνωστές ως «τμήματα», κάθε ένα από τα οποία ασχολείται με συγκεκριμένους τομείς πολιτικής. Η ολομέλεια εκλέγει τον πρόεδρό της και δύο αντιπροέδρους για περίοδο δύο ετών. Ο κ. Mario Seri, από την Ιταλία, ανέλαβε την προεδρία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής τον Οκτώβριο του 2008.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διαδραματίζει τρεις κυρίως ρόλους:

- ◆ **συμβουλευεί** το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, είτε μετά από αίτημά τους είτε κατόπιν ίδιας πρωτοβουλίας
- ◆ **ενθαρρύνει** τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ένωση
- ◆ **ενισχύει** το ρόλο της κοινωνίας των πολιτών σε χώρες μη μέλη της Ένωσης και συνδράμει στη δημιουργία συμβουλευτικών δομών στις χώρες αυτές.

Τα μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, τα οποία εργάζονται ως επί το πλείστον στις χώρες καταγωγής τους, σχηματίζουν τρεις

ομάδες που αντιπροσωπεύουν τους εργοδότες, τους εργαζομένους και τα διάφορα οικονομικά και κοινωνικά συμφέροντα.

Τα μέλη της *Ομάδας των Εργοδοτών* προέρχονται από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα της βιομηχανίας, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, τα εμπορικά επιμελητήρια, το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, τον τραπεζικό και τον ασφαλιστικό κλάδο, τις μεταφορές και τη γεωργία. Η *Ομάδα των Εργαζομένων* αντιπροσωπεύει όλες τις κατηγορίες εργαζομένων, από τους εργάτες ως τα διευθυντικά στελέχη. Τα μέλη της προέρχονται από τις εθνικές συνδικαλιστικές οργανώσεις. Η τρίτη ομάδα αντιπροσωπεύει *ευρύ φάσμα συμφερόντων*: οργανώσεις αγροτών, μικρές επιχειρήσεις, βιοτέχνες και επαγγελματίες, συνεταιρισμούς και μη κερδοσκοπικές ενώσεις, οργανώσεις καταναλωτών και προστασίας του περιβάλλοντος, την επιστημονική και πανεπιστημιακή κοινότητα και ενώσεις που εκπροσωπούν την οικογένεια, τις γυναίκες, τα άτομα με αναπηρίες κλπ. (<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.el.home>)

2.2.4.4. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η Επιτροπή των Περιφερειών, η οποία συστήθηκε το 1994 με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι ένα συμβουλευτικό όργανο αποτελούμενο από εκπροσώπους των αρχών περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης της Ευρώπης. Η γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών πρέπει να ζητείται πριν τη λήψη αποφάσεων της Ένωσης για θέματα όπως η περιφερειακή πολιτική, το περιβάλλον, η εκπαίδευση και οι μεταφορές, τα οποία όλα αφορούν τις τοπικές και περιφερειακές αρχές.

Η Επιτροπή των Περιφερειών αποτελείται από 344 μέλη. Ο αριθμός των μελών από κάθε κράτος μέλος αντικατοπτρίζει περίπου το μέγεθος του πληθυσμού του και έχει ως εξής:

Πίνακας 3 Αριθμός μελών της Επιτροπής των Περιφερειών ανα χώρα

ΧΩΡΕΣ	ΜΕΛΗ
Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο	24
Πολωνία και Ισπανία	21
Ρουμανία	15
Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία και Σουηδία	12
Δανία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Σλοβακία και Φινλανδία	9
Εσθονία, Λετονία και Σλοβενία	7
Κύπρος και Λουξεμβούργο	6
Μάλτα	5
ΣΥΝΟΛΟ	344

ΠΗΓΗ <http://www.eesc.europa.eu>

Τα μέλη της Επιτροπής των Περιφερειών είναι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι των δημοτικών ή περιφερειακών αρχών, συχνά αρχηγοί περιφερειακών κυβερνήσεων ή δήμαρχοι πόλεων. Επιλέγονται από τις κυβερνήσεις της Ένωσης, αλλά επιτελούν το έργο τους με απόλυτη πολιτική ανεξαρτησία. Διορίζονται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τετραετή περίοδο που μπορεί να ανανεωθεί. Πρέπει επίσης να έχουν λάβει εντολή από τις αρχές που εκπροσωπούν, ή να είναι πολιτικά υπόλογοι σε αυτές.

Η Επιτροπή των Περιφερειών εκλέγει πρόεδρο από τα μέλη της για περίοδο δύο ετών. Ο κ. Luc Van den Brande από το Βέλγιο εξελέγη πρόεδρος τον Φεβρουάριο του 2008.

Αποστολή της Επιτροπής των Περιφερειών είναι να προβάλλει την τοπική και την περιφερειακή άποψη σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία μέσω της έκδοσης γνωμοδοτήσεων για προτάσεις της Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών για θέματα που αφορούν άμεσα τις αρχές τοπικής ή περιφερειακής αυτοδιοίκησης, ή οποτεδήποτε το κρίνουν σκόπιμο. Από την πλευρά της, η Επιτροπή των Περιφερειών έχει το δικαίωμα να εκδίδει γνωμοδοτήσεις ίδιας πρωτοβουλίας τις οποίες διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο.

Κάθε χρόνο, πραγματοποιούνται πέντε σύνοδοι ολομέλειας της Επιτροπής των Περιφερειών, κατά τις οποίες διαμορφώνεται η γενική πολιτική της και εγκρίνονται οι γνωμοδοτήσεις της. Τα μέλη της Επιτροπής των Περιφερειών συμμετέχουν σε έξι ειδικευμένες «επιτροπές», αποστολή των οποίων είναι η προετοιμασία των συνόδων της ολομέλειας. Οι «επιτροπές» αυτές είναι οι εξής:

- ◆ επιτροπή πολιτικής εδαφικής συνοχής (COTER)
- ◆ επιτροπή οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής (ECOS)
- ◆ επιτροπή αειφόρου ανάπτυξης (DEVE)
- ◆ επιτροπή πολιτισμού και παιδείας (EDUC)
- ◆ επιτροπή συνταγματικών υποθέσεων και ευρωπαϊκής διακυβέρνησης (CONST)
- ◆ επιτροπή εξωτερικών σχέσεων (RELEX).

2.2.4.5. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΝΔΥΣΕΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) ιδρύθηκε το 1958 με τη Συνθήκη της Ρώμης ως η τράπεζα μακροπρόθεσμου δανεισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΤΕπ χορηγεί πιστώσεις στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα για έργα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, για παράδειγμα:

- ◆ Συνοχή και σύγκλιση των περιφερειών της ΕΕ
- ◆ Στήριξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
- ◆ Περιβαλλοντικά προγράμματα
- ◆ Έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία
- ◆ Μεταφορές
- ◆ Ενέργεια

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δραστηριοποιείται στην ΕΕ αλλά και σε άλλες 140 χώρες περίπου στον κόσμο, με τις οποίες η ΕΕ έχει συνάψει συμφωνία συνεργασίας.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων είναι μη κερδοσκοπική τράπεζα της οποίας η λειτουργία υπαγορεύεται από την εκάστοτε εφαρμοζόμενη πολιτική. Σε αντίθεση με τις εμπορικές τράπεζες, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δεν διαχειρίζεται

προσωπικούς τραπεζικούς λογαριασμούς, δεν διεκπεραιώνει απευθείας συναλλαγές με πελάτες ούτε παρέχει επενδυτικές συμβουλές σε ιδιωτική βάση. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων συνάπτει μακροπρόθεσμα δάνεια για τη χρηματοδότηση επενδύσεων σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό (κυρίως πάγια στοιχεία) αλλά δεν παρέχει επιχορηγήσεις.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ανήκει στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία συνεισφέρουν από κοινού στο κεφάλαιό της με ποσοστό ανάλογο της οικονομικής βαρύτητας κάθε χώρας εντός της Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δεν χρησιμοποιεί πόρους του προϋπολογισμού της Ένωσης. Αντίθετα, αυτοχρηματοδοτείται μέσω δανεισμού από τις κεφαλαιαγορές.

Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι οι μέτοχοί της, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει άριστη πιστοληπτική ικανότητα (AAA) στις χρηματαγορές, γεγονός που της επιτρέπει να συγκεντρώνει υψηλά κεφάλαια με εξαιρετικά ανταγωνιστικούς όρους. Καθώς πρόκειται για μη κερδοσκοπική τράπεζα, οι όροι των δανείων που χορηγεί είναι ομοίως ευνοϊκοί. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δεν μπορεί, ωστόσο, να δανείσει ποσά υψηλότερα από το 50% του κόστους κάθε μεμονωμένου έργου.

Τα έργα τα οποία χρηματοδοτεί η Τράπεζα επιλέγονται προσεκτικά με βάση τα ακόλουθα **κριτήρια**:

- ◆ πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ
- ◆ πρέπει να είναι βιώσιμα από οικονομική και χρηματοδοτική άποψη, τεχνικά άρτια και μη επιβλαβή για το περιβάλλον
- ◆ πρέπει να συμβάλλουν στην προσέλκυση άλλων πηγών χρηματοδότησης.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στηρίζει επίσης τη βιώσιμη ανάπτυξη στις υποψήφιες και δυνητικά υποψήφιες χώρες, στις γειτονικές χώρες της ΕΕ στα νότια και ανατολικά της σύνορα καθώς και σε χώρες εταίρους σε άλλα μέρη του κόσμου.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ως αυτόνομο όργανο λαμβάνει τις αποφάσεις της για λήψη και χορήγηση δανείων με γνώμονα αποκλειστικά τα χαρακτηριστικά του κάθε έργου και τις εκάστοτε ευκαιρίες που προσφέρουν οι

χρηματαγορές. Στο πλαίσιο της διαφάνειας, η Τράπεζα δημοσιεύει εκτενείς εκθέσεις για όλες τις δραστηριότητές της.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων συνεργάζεται στενά με όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ για την επίτευξη των στόχων της Κοινότητας. Ειδικότερα, η Τράπεζα εκπροσωπείται σε ορισμένες επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στο Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομικών (Ecofin).

Οι αποφάσεις της Τράπεζας λαμβάνονται από τα καταστατικά όργανα:

- ◆ Το Συμβούλιο Διοικητών αποτελείται από υπουργούς (συνήθως τους Υπουργούς Οικονομικών) όλων των κρατών μελών της ΕΕ. Καθορίζει τις γενικές κατευθύνσεις της πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας, εγκρίνει τον ετήσιο ισολογισμό και την ετήσια έκθεση, εξουσιοδοτεί την Τράπεζα να χρηματοδοτεί έργα εκτός της Ένωσης και αποφασίζει για την αύξηση του κεφαλαίου.
- ◆ Το Διοικητικό Συμβούλιο εγκρίνει την παροχή πιστώσεων και τη σύναψη δανείων και διασφαλίζει τη χρηστή διοίκηση της Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Αποτελείται από 28 διευθυντές - έναν από κάθε κράτος μέλος της ΕΕ και έναν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- ◆ Η Διευθύνουσα Επιτροπή είναι το αμιγώς εκτελεστικό όργανο της Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Διαχειρίζεται τις τρέχουσες υποθέσεις της Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και έχει εννέα μέλη.
- ◆ Η Ελεγκτική Επιτροπή αποτελεί ανεξάρτητο όργανο που λογοδοτεί απευθείας στο Συμβούλιο των Διοικητών και είναι αρμόδια για τον έλεγχο της κανονικότητας των πράξεων και της τήρησης των βιβλίων της Τράπεζας.

2.2.4.6. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) δημιουργήθηκε το 1998. Εδρεύει στη Φρανκφούρτη (Γερμανία) και αποστολή της είναι η διαχείριση του ευρώ —του ενιαίου νομίσματος της ΕΕ και η εγγύηση σταθερότητας τιμών για τα περισσότερα από τα δύο τρίτα των πολιτών της ΕΕ που χρησιμοποιούν το ευρώ. Η ΕΚΤ είναι επίσης υπεύθυνη για τη χάραξη και την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ.

Για να εκπληρώσει την αποστολή της, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα χρησιμοποιεί το “Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών” (ΕΣΚΤ), το οποίο καλύπτει και τις 27 χώρες της ΕΕ. Ωστόσο, μόνον 16 από τις χώρες αυτές έχουν υιοθετήσει μέχρι σήμερα το ευρώ. Οι 16 αυτές χώρες αποτελούν τη “ζώνη του ευρώ” και οι κεντρικές τους τράπεζες, μαζί με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα απαρτίζουν το λεγόμενο “Ευρωσύστημα”.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επιτελεί το έργο της με πλήρη ανεξαρτησία. Η Τράπεζα, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες του Ευρωσυστήματος, αλλά και όλα τα μέλη των οργάνων λήψης αποφάσεων τους δεν μπορούν να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από οποιονδήποτε άλλο οργανισμό. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών οφείλουν να σέβονται αυτή την αρχή και να μην προσπαθούν να επηρεάσουν την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ή τις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, σε στενή συνεργασία με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες, προετοιμάζει και υλοποιεί τις αποφάσεις που λαμβάνουν τα όργανα λήψης αποφάσεων του Ευρωσυστήματος - το Διοικητικό Συμβούλιο, η Εκτελεστική Επιτροπή και το Γενικό Συμβούλιο.

Ένα από τα κύρια έργα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ, ούτως ώστε η αγοραστική δύναμη του ευρώ να μην διαβρώνεται από τον πληθωρισμό. Στόχος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι να διασφαλίζει ότι ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών καταναλωτή είναι μεσοπρόθεσμα μικρότερος, αλλά κοντά στο 2%.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επιτυγχάνει το στόχο αυτό με δύο τρόπους:

- ◆ Πρώτο, ελέγχει την προσφορά χρήματος. Αν η προσφορά χρήματος είναι υπερβολικά μεγάλη συγκρινόμενη με την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών, το αποτέλεσμα θα είναι πληθωρισμός.
- ◆ Δεύτερο, παρακολουθεί τις τάσεις των τιμών και αξιολογεί τον κίνδυνο που αυτές γεννούν για τη σταθερότητα των τιμών στη ζώνη του ευρώ.

Ο έλεγχος της προσφοράς χρήματος σημαίνει, μεταξύ άλλων, τον καθορισμό των επιτοκίων για ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ. Αυτή είναι ίσως η πιο γνωστή δραστηριότητα της Τράπεζας.

Οι εργασίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας οργανώνονται γύρω από τα ακόλουθα όργανα λήψης αποφάσεων:

- ◆ Η Εκτελεστική Επιτροπή: Απαρτίζεται από τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, τον αντιπρόεδρο και τέσσερα άλλα μέλη, οι οποίοι διορίζονται όλοι με κοινή συμφωνία από τους προέδρους ή πρωθυπουργούς των χωρών της ζώνης του ευρώ. Η θητεία των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής είναι οκταετής και μη ανανεώσιμη. Έργο της Εκτελεστικής Επιτροπής είναι να θέτει σε εφαρμογή τη νομισματική πολιτική, όπως χαράσσεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, και να δίδει τις σχετικές οδηγίες στις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Προετοιμάζει επίσης τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και είναι υπεύθυνη για την τρέχουσα διαχείριση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- ◆ Το Διοικητικό Συμβούλιο: Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Απαρτίζεται από τα έξι μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και τους διοικητές των 15 κεντρικών τραπεζών του ευρωσυστήματος. Προεδρεύετε από τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Πρωταρχική αποστολή του είναι η διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ και ιδίως ο καθορισμός των επιτοκίων δανεισμού που επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα στις εμπορικές τράπεζες.
- ◆ Γενικό Συμβούλιο: Το Γενικό Συμβούλιο είναι το τρίτο όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και από τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών και των 27 κρατών μελών της Ένωσης. Το Γενικό Συμβούλιο συμβάλλει στις συμβουλευτικές και συντονιστικές λειτουργίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και στις προετοιμασίες για τη μελλοντική διεύρυνση της ζώνης του ευρώ.

2.2.3.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Πριν από την συνθήκη του Μάαστριχ οι προτάσεις υιοθετούνταν από το Συμβούλιο με πρόταση της Επιτροπής και γνωμοδότηση απλώς του Κοινοβουλίου. Τώρα, υπό το καθεστώς της συνθήκης του Μάαστριχ υπάρχει η διαδικασία της συναπόφασης και η διαδικασία της συνεργασίας.

2.2.3.4.1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΠΟΦΑΣΗΣ

Η Επιτροπή καταθέτει την πρότασή της στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Το Κοινοβούλιο κάνει μια πρώτη ανάγνωση και γνωμοδοτεί. Η Επιτροπή αποδέχεται ή απορρίπτει τη γνώμη και συνεχίζει την πρόταση στο Συμβούλιο, το οποίο διατυπώνει μια κοινή θέση. Το Κοινοβούλιο προβαίνει σε δεύτερη ανάγνωση (αυτή τη φορά της κοινής θέσης). Αν το Κοινοβούλιο εγκρίνει την κοινή θέση, το Συμβούλιο εκδίδει οριστικά την σχετική πράξη σύμφωνα με την κοινή του θέση. Αν το Κοινοβούλιο μέσα σε προθεσμία 3 μηνών δεν έχει λάβει απόφαση, το Συμβούλιο εκδίδει την σχετική πράξη σύμφωνα με την κοινή του θέση. Αν δηλώσει με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν ότι προτίθεται να απορρίψει την κοινή θέση, ενημερώνει αμέσως το Συμβούλιο για την πρόθεσή του. Το Συμβούλιο δύναται να συγκαλεί την επιτροπή συνδιαλλαγής για να διευκρινίσει την θέση του. Στη συνέχεια το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επιβεβαιώνει με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν την απόρριψη της κοινής θέσης οπότε θεωρείται ότι η προτεινόμενη πράξη δεν εγκρίθηκε, ή προτείνει τροπολογίες (οπότε ακολουθείται η διαδικασία που περιγράφεται στην αμέσως ακόλουθη παράγραφο).

Αν το Κοινοβούλιο τροποποιήσει την κοινή θέση, η σχετική πρόταση επιστρέφει στην Επιτροπή, η οποία γνωμοδοτεί για τις τροποποιήσεις αυτές. Παράλληλα επιστρέφει και στο Συμβούλιο, το οποίο μπορεί να εγκρίνει τις τροπολογίες αυτές με ειδική πλειοψηφία και πάντως αποφασίζει με ομοφωνία για τις τροπολογίες για τις οποίες η Επιτροπή έχει εκφέρει αρνητική γνώμη. Εάν το Συμβούλιο δεν θεσπίζει την σχετική πράξη συγκαλείται από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου και τον Πρόεδρο του Συμβουλίου η επιτροπή συνδιαλλαγής (που αποτελείται από τα μέλη του Συμβουλίου ή τους αντιπροσώπους τους και ισάριθμους αντιπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου). Ένας εκπρόσωπος της Επιτροπής είναι παρατηρητής της διαδικασίας συνδιαλλαγής και κατόπιν ακολουθείται μια περίπλοκη διαδικασία. Εάν μέσα σε 6 εβδομάδες από τη σύγκλησή της, η Επιτροπή συνδιαλλαγής εγκρίνει κοινό σχέδιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διαθέτουν προθεσμία 6 εβδομάδων από την έγκριση για την έκδοση της σχετικής πράξης σύμφωνα με το κοινό σχέδιο, με την απόλυτη πλειοψηφία των ψηφισάντων όσον αφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και με ειδική πλειοψηφία όσον αφορά στο Συμβούλιο. Αν δεν υπάρξει έγκριση ενός από τα δύο όργανα, θεωρείται ότι η προτεινόμενη πράξη δεν εγκρίθηκε.

Εάν πάλι η επιτροπή συνδιαλλαγής δεν εγκρίνει κοινό σχέδιο, θεωρείται ότι η προτεινόμενη πράξη δεν εγκρίθηκε, εκτός αν το Συμβούλιο αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μέσα σε προθεσμία 6 εβδομάδων από την παρέλευση της ταχθείσας στην επιτροπή συνδιαλλαγής προθεσμίας επιβεβαιώσει την κοινή θέση για την οποία είχε συμφωνήσει πριν από την έναρξη της διαδικασίας συνδιαλλαγής, ενδεχομένως με τροπολογίες που πρότείνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Στην περίπτωση αυτή η πράξη εκδίδεται οριστικά, εκτός αν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μέσα σε προθεσμία 6 εβδομάδων από την ημερομηνία επιβεβαίωσης εκ μέρους του Συμβουλίου, απορρίψει το κείμενο με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του οπότε θεωρείται ότι η προτεινόμενη πράξη δεν εγκρίθηκε. Η διαδικασία συναπόφασης εφαρμόζεται σε τομείς που αφορούν:

- ◆ εσωτερική αγορά
- ◆ ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων
- ◆ προστασία δημόσιας υγείας
- ◆ προστασία περιβάλλοντος
- ◆ προστασία καταναλωτών

2.2.3.4.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Επιτροπή καταθέτει πρόταση, την οποία θα αναγνώσει για πρώτη φορά το Κοινοβούλιο. Κατόπιν η Επιτροπή θα αποδεχτεί ολικά ή μερικά ή θα απορρίψει την πρόταση. Το Συμβούλιο αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία (μετά από την πρόταση της Επιτροπής και τη γνώμη του Κοινοβουλίου) καθορίζει μια κοινή θέση. Η κοινή θέση του Συμβουλίου διαβιβάζεται στο Κοινοβούλιο για μια δεύτερη ανάγνωση. Το Κοινοβούλιο μπορεί να απορρίψει ή να εγκρίνει την κοινή θέση. Αν το Κοινοβούλιο την απορρίψει, αρκεί το Συμβούλιο, αν επιμένει, να εγκρίνει την απόφαση ομόφωνα. Αν το Κοινοβούλιο την αποδεχτεί εκδίδεται ο κανόνας δικαίου.

Αν το Κοινοβούλιο προβεί σε τροποποιήσεις, το αποτέλεσμα των εργασιών διαβιβάζεται ξανά στην Επιτροπή και κατόπιν στο Συμβούλιο (η Επιτροπή επανεξετάζει και κατόπιν διαβιβάζει στο Συμβούλιο με την επανεξετασθείσα πρότασή της και τις τροπολογίες του Κοινοβουλίου τις οποίες δεν δέχτηκε και διατυπώνει τη γνώμη της. Το Συμβούλιο μπορεί να εγκρίνει ομόφωνα τις τροπολογίες αυτές ή να εγκρίνει με ειδική πλειοψηφία την επανεξετασθείσα πρόταση της Επιτροπής).

Η διαδικασία συνεργασίας εφαρμόζεται σε τομείς που αφορούν:

- ◆ τομέας μεταφορών (παροχή υπηρεσιών)
  - ◆ οικονομική πολιτική σε κάποιους τομείς
  - ◆ οργάνωση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας
  - ◆ προστασία των εργαζομένων (κοινωνική πολιτική)
  - ◆ ίση μεταχείριση ανδρών/γυναικών (κοινωνική πολιτική)
  - ◆ οργάνωση επαγγελματικής εκπαίδευσης (κοινωνική πολιτική)
- ((<http://ec.europa.eu>))

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

3.1. ΓΕΝΙΚΑ

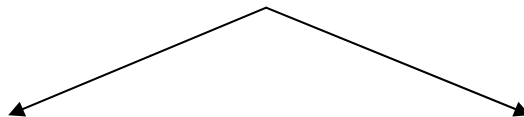
Η Ευρωπαϊκή Ένωση/ ευρωπαϊκή κοινότητα αποτελεί έναν διεθνή οργανισμό, μια συσπείρωση κρατών που δημιουργούν καινούρια νομική οντότητα που αποκτά και ξεχωριστή από αυτά νομική βούληση, και αποτελείται από τρεις πυλώνες:

- ◆ Πολιτικές της Ε.Κ. και της ΕΚΑΕ
- ◆ Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)
- ◆ Αστυνομική και δικαστική συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων

Η ιδρυτική συνθήκη της έχει μορφή καταστατικού χάρτη και επιτελεί ως προς τα μέλη συνταγματική λειτουργία (εσωτερικό δίκαιο της κοινότητας, εσωτερική νομική οντότητα).

Ευρωπαϊκό Δίκαιο

Πρωτογενές

- Ιδρυτικές Συνθήκες
- Συνθήκες Προσχώρησης νέων κρατών
- Τα παραρτήματα, πρωτόκολλα, ψηφίσματα, δηλώσεις
- Γενικές αρχές δικαίου, θεμελιώδη δικαιώματα

Παράγωγο

- Κανονισμοί, οδηγίες, αποφάσεις, συστάσεις γνώμεων
- Κοινές θέσεις και κοινές δράσεις στο πλαίσιο του 2ου & 3ου πυλώνα
- Διεθνείς συμβάσεις με τρίτα κράτη

3.2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ-ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ-ΟΔΗΓΙΕΣ

◆ Κανονισμός: Ο κανονισμός έχει γενική ισχύ, είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος. Τα χαρακτηριστικά του είναι τα εξής:

- ◆ γενική ισχύ: ο κανονισμός έχει γενικό και απρόσωπο χαρακτήρα, απευθύνεται πάντα σε κράτη μέλη
- ◆ δεσμευτικός ως προς το περιεχόμενο του για όλους τους αποδέκτες του
- ◆ ισχύει άμεσα.

Για την άντληση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στις έννομες τάξεις των κρατών μελών, δεν απαιτείται κάποια πράξη ενσωμάτωσης στο εσωτερικό δίκαιο. Έτσι, οποιοσδήποτε αντλεί έννομο συμφέρον, μπορεί να επικαλεστεί διατάξεις του κανονισμού.

◆ Οδηγία: είναι πράξη που εκδίδεται από τα κοινοτικά όργανα, η οποία δεσμεύει τα κράτη μέλη ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και των μέσων στα κράτη μέλη. Τα χαρακτηριστικά του είναι τα εξής:

- ◆ δεσμευτική μόνο ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.
- ◆ δεν ισχύει άμεσα. Αφήνει πάντοτε μια προθεσμία για την μεταφορά των διατάξεων της στο εθνικό δίκαιο. Τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα εντός της προθεσμίας αυτής να μεταφέρουν με νομοθετικές ή κανονιστικές πράξεις την οδηγία στο εσωτερικό εθνικό δίκαιο, δεσμευόμενα μόνο ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Στην περίπτωση που δεν το κάνουν οι ιδιώτες δεν μπορούν να επικαλεστούν δικαιώματα που τους παρέχει το κοινοτικό δίκαιο.

Κατ' εξαίρεση η οδηγία έχει άμεση ισχύ, όταν

- α) δεν έχει μεταφερθεί, όπως θα έπρεπε στο εθνικό δίκαιο
- β) είναι σαφής ως προς το περιεχόμενο της, ανεπιφύλακτο και χωρίς εξαιρέσεις
- γ) δημιουργεί δικαιώματα στους ιδιώτες

Η άμεση ισχύ βέβαια, όπως παγιώνεται από την νομολογία του ΔΕΚ, αφορά μόνον την κάθετη άμεση εφαρμογή (σχέσεις κράτους και φυσικού ή νομικού προσώπου) και όχι την οριζόντια (σχέσεις ιδιωτών μεταξύ τους). Σε περίπτωση που

το απείθαρχο κράτος διατηρεί την ίδια στάση τότε ο ιδιώτης μπορεί να προσφύγει στο ΔΕΚ και να ζητήσει αποζημίωση (αιτιώδης σύνδεσμος ανάμεσα στην παράλειψη και της ζημιά του ιδιώτη) για την παράλειψη του κράτους να συμμορφωθεί είτε να ζητήσει από το εθνικό δικαστήριο να ερμηνεύσει το εθνικό δίκαιο υπό το πρίσμα των διατάξεων της οδηγίας.

- ◆ Απόφαση: είναι δεσμευτική ως προς όλα τα μέρη της για τους αποδέκτες που ορίζει. Τα χαρακτηριστικά της είναι τα εξής:
  - ◆ δεσμευτικός ως προς το περιεχόμενο του για όλους τους αποδέκτες του
  - ◆ δεν έχει γενική ισχύ, αλλά δεσμεύει μόνο αυτού προς τους οποίου απευθύνεται. Απευθύνεται είτε σε ορισμένα κράτη μέλη, είτε σε πρόσωπα, ρυθμίζοντας μια συγκεκριμένη κατάσταση(π.χ. επιβολή προστίμου με Απόφαση της Επιτροπής).

3.3. ΘΕΜΕΛΕΙΩΔΕΙΣ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

3.3.1. ΓΕΝΙΚΑ

- ◆ Συνθήκη Παρισίων του 1951 που συνέστησε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα. Η ισχύς της έληξε την 23.7.2002
- ◆ Συνθήκες της Ρώμης του 1957 που συνέστησαν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ) (Treaty of Rome) και τέθηκαν σε ισχύ την 1.1.1958
- ◆ Συνθήκη Συγχώνευσης, (υπογράφηκε στις Βρυξέλλες το 1965 και τέθηκε σε ισχύ το 1967), που καθιέρωσε ένα Συμβούλιο και μια Επιτροπή κοινή για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (που τότε ήταν τρεις)
- ◆ Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο το 1986 και τέθηκε σε εφαρμογή το 1987 (Single European Act) που επέφερε τις αναγκαίες προσαρμογές για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς
- ◆ Συνθήκη του Μάαστριχτ που υπογράφηκε το 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 1.11.1993, με την οποία συστήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση (Treaty of Maastricht)
- ◆ Συνθήκη του Άμστερνταμ που υπογράφηκε το 1997 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999 (Treaty of Amsterdam)
- ◆ Συνθήκη της Νίκαιας που υπογράφηκε την 26.2.2001 (Treaty of Nice) και ορίσθηκε να τεθεί σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003)

- ◆ Συνταγματική Συνθήκη (2003) δεν υπογράφηκε από την Γαλλία και την Ολλανδία, και δεν ίσχυσε ποτέ.

3.3.2. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

- ◆ Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987):

- Η μεγάλη εσωτερική αγορά
- Οικονομική και Κοινωνική συνοχή
- Μέτρα υπέρ των καθυστερημένων περιοχών
- Ενίσχυση θεμάτων Έρευνας και Τεχνολογίας
- Υγιής Ανταγωνισμός
- Προστασία Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων

- ◆ Συνθήκη Μάαστριχτ (1992):

- Κοινό Νόμισμα
- Κοινή Εξωτερική Πολιτική
- Κοινή Πολιτική για Μετανάστευση, Άσυλο, Αστυνόμευση, Δικαιοσύνη
- Κοινή Ιθαγένεια για τους Ευρωπαίους Πολίτες
- Κοινά Πολιτικά Δικαιώματα
- Νέες Εξουσίες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- ◆ Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997):

- Κατοχύρωση δικαιωμάτων του πολίτη με τη δημιουργία της «Ευρώπης των πολιτών»
- Κατάργηση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία από χώρα σε χώρα της Ε.Ε.
- Καταπολέμηση της ανεργίας
- Ενίσχυση κοινών κοινοτικών πολιτικών:
  - Στον κοινωνικό τομέα
  - Στη δημόσια υγεία
  - Στην προστασία του περιβάλλοντος

3.4. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

3.4.1. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

«Η Κοινότητα δρα μέσα στα όρια των αρμοδιοτήτων που της αναθέτει και των στόχων που της ορίζει η παρούσα Συνθήκη». Οι αρμοδιότητες χωρίζονται σε :

- ◆ Αποκλειστικές (κανένα περιθώριο δράσης από τα κράτη-μέλη). Αφορούν λ.χ. την επιβολή δασμών ή φόρων στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, την κοινή αγροτική και εμπορική πολιτική.
- ◆ Συντρέχουσες (περιθώριο δράσης, εφόσον η Κοινότητα δεν ασκεί καμία ενέργεια). Αφορούν λ.χ. την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και υπηρεσιών, εργαζομένους, μη οικονομικού χαρακτήρα τομείς (π.χ. περιβάλλοντος), την ΚΕΠΠΑ και τον τρίτο Πυλώνα
- ◆ Με επιφύλαξη (υπέρ της εθνικής δράσης), στους τομείς παραγωγής και εμπορίας πολεμικού υλικού και της εθνικής ασφάλειας

3.4.2. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ

«Στους τομείς που δεν υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της, η Κοινότητα δρα μόνον εάν και στο βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης είναι αδύνατο να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, και μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο»

3.4.3. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

«Η δράση της Κοινότητας δεν πρέπει να υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων της παρούσας Συνθήκης»

3.4.4. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΚΑΛΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο, κατάλληλο για να εξασφαλίσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Συνθήκη»

3.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

(Κριτήρια της Κοπεγχάγης)

Κράτος της ευρωπαϊκής ηπείρου υποβάλλει αίτηση στο Συμβούλιο. Αυτό αποφασίζει ομόφωνα, μετά από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του. Προϋποτίθεται ότι το υποψήφιο προς ένταξη κράτος πληρεί μια σειρά από **κριτήρια**, όπως αυτά τέθηκαν στην Συνθήκη της Κοπεγχάγης τον *Ιούνιο του 1993*. Αυτά είναι:

- ◆ Ύπαρξη σταθερών θεσμών που να εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, το σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων
- ◆ Ύπαρξη βιώσιμης οικονομίας της αγοράς και ικανότητα αντιμετώπισης ανταγωνιστικών πιέσεων
- ◆ Ικανότητα επωμισμού των υποχρεώσεων του κοινοτικού κεκτημένου

3.5.1. ΠΟΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΟΥΝ ΣΤΗ Ε.Ε

Οι απαιτήσεις για την προσχώρηση στην ΕΕ προσδιορίζονται με ολοένα μεγαλύτερη ακρίβεια κατά τη διάρκεια της εξέλιξής της, έτσι ώστε να υπάρχει σαφήνεια για τους πολίτες της και καθοδήγηση για τις χώρες που επιθυμούν να προσχωρήσουν. Το άρθρο 49 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρει ότι κάθε ευρωπαϊκή χώρα μπορεί να υποβάλλει υποψηφιότητα εάν σέβεται τις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, τα δικαιώματα του ανθρώπου, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και το κράτος δικαίου. Μια χώρα μπορεί να καταστεί μέλος μόνο εάν πληροί τα κριτήρια ένταξης όπως προσδιορίστηκαν για πρώτη φορά από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το 1993, και ενισχύθηκαν το 1995. Τα κριτήρια αυτά είναι:

- ◆ Πολιτικά: να διαθέτει σταθερούς θεσμούς που εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα δικαιώματα του ανθρώπου και το σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων.
- ◆ Οικονομικά: να διαθέτει οικονομία της αγοράς που λειτουργεί ομαλά καθώς και την ικανότητα να αντιμετωπίζει την ανταγωνιστική πίεση και τις δυνάμεις της αγοράς στα πλαίσια της Ένωσης.
- ◆ Ικανότητα ανάληψης των υποχρεώσεων ως μέλους της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της υιοθέτησης των στόχων πολιτικής, οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

◆ Υιοθέτηση του συνόλου της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και αποτελεσματική εφαρμογή

της μέσω κατάλληλων διοικητικών και δικαστικών δομών.

Επιπλέον, η ΕΕ πρέπει να είναι σε θέση να ενσωματώνει τα νέα μέλη και, συνεπώς, διατηρεί το δικαίωμα να αποφασίζει πότε είναι έτοιμη να τα δεχθεί.

Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες θα πρέπει να επαναπροσδιορίσουν τις ευρωπαϊκές προοπτικές τους εν όψει της ένταξής τους στην ΕΕ. Η Κροατία, η Τουρκία και η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι τώρα υποψήφιος προς ένταξη· η ΕΕ έχει ήδη ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για την ένταξη της Κροατίας και της Τουρκίας. Οι άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων – η Αλβανία, η Βοσνία και η Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο και η Σερβία (περιλαμβανομένου του Κοσσυφοπεδίου βάσει του ψηφίσματος 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών) – καταβάλλουν επίσης προσπάθειες για την επίτευξη προόδου όσον αφορά την εκπλήρωση των προβλεπόμενων απαιτήσεων. Η ταχύτητα με την οποία η κάθε χώρα προχωρεί εξαρτάται αποκλειστικά από τη δική της πρόοδο για την επίτευξη των κοινών μας στόχων.

3.5.2. ΠΟΙΟΣ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Τα νέα μέλη γίνονται δεκτά με την ομόφωνη συναίνεση των δημοκρατικά εκλεγμένων κυβερνήσεων των κρατών μελών της ΕΕ, που συνέρχονται είτε στο πλαίσιο του Συμβουλίου Υπουργών είτε του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Πολύ πριν από την έναρξη των τυχόν διαπραγματεύσεων προσχώρησης, όλες οι συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και οποιουδήποτε δυνάμει μέλους (όπως οι συμφωνίες σταθεροποίησης και σύνδεσης με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων ή η τελωνειακή ένωση με την Τουρκία) συνάπτονται μόνο αφού δοθεί η έγκριση των κρατών μελών της ΕΕ.

Όταν μια χώρα υποβάλλει αίτηση για προσχώρηση στην ΕΕ, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, που εκπροσωπούνται στο Συμβούλιο, αποφασίζουν – αφού τους υποβληθεί γνωμοδότηση από την Επιτροπή – κατά πόσο δέχονται ή όχι την αίτηση και αναγνωρίζουν τη χώρα ως υποψήφια. Με τον ίδιο τρόπο, τα ίδια τα κράτη μέλη αποφασίζουν πότε και με ποιους όρους αρχίζουν και ολοκληρώνουν τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης με τις υποψήφιες χώρες σε κάθε τομέα της πολιτικής. Τα κράτη μέλη είναι εκείνα που αποφασίζουν πότε έχουν ολοκληρωθεί ικανοποιητικά οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης.

Το σχέδιο της συνθήκης προσχώρησης πρέπει να συμφωνηθεί και να υπογραφεί από κάθε κράτος μέλος και την υποψήφια χώρα πριν αυτή καταστεί προσχωρούσα χώρα. Στη συνέχεια θα πρέπει να κυρωθεί από κάθε κράτος μέλος και την προσχωρούσα χώρα σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει το σύνταγμα της κάθε χώρας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα μέλη οποίου εκλέγονται άμεσα από τους πολίτες της ΕΕ, πρέπει επίσης να δώσει τη συγκατάθεσή του. (Ευρωπαϊκή Έπιτροπή : Κατανόηση της Διεύρυνσης, Η πολιτική διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://ec.europa.eu/enlargement>))

3.5.3. ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Η πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ διασφαλίζει την ορθή διαχείριση της ενταξιακής διαδικασίας, έτσι ώστε η διεύρυνση να προσφέρει οφέλη τόσο στην ΕΕ όσο και στις χώρες που προσχωρούν στην Ένωση. Οι υποψήφιες χώρες πρέπει να αποδείξουν ότι θα είναι σε θέση να επιτελούν στο ολόκληρο τον ρόλο τους ως μέλη – γεγονός που προϋποθέτει ευρεία υποστήριξη από τους πολίτες των χωρών τους καθώς και πολιτική και τεχνική συμμόρφωση με τα πρότυπα και τους κανόνες της ΕΕ. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, από την αίτηση έως την προσχώρηση, η ΕΕ εφαρμόζει διεξοδικές, βήμα προς βήμα διαδικασίες έγκρισης.

Μια χώρα που επιθυμεί να προσχωρήσει στην ΕΕ υποβάλλει αίτηση υποψηφιότητας στο Συμβούλιο, στο οποίο εκπροσωπούνται οι κυβερνήσεις όλων των κρατών μελών της ΕΕ. Το Συμβούλιο ζητά από την Επιτροπή να αξιολογήσει την ικανότητα της αιτούσας χώρας να εκπληρώσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να καταστεί μέλος της Ένωσης. Εάν η Επιτροπή εκδώσει θετική γνώμη και το Συμβούλιο εγκρίνει ομόφωνα εντολή για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων, κηρύσσεται επίσημα η έναρξη των διαπραγματεύσεων μεταξύ της υποψήφιας χώρας και όλων των κρατών μελών.

Για την παροχή βοήθειας στις χώρες κατά την προετοιμασία της μελλοντικής ένταξής τους, προσδιορίζεται μια προενταξιακή στρατηγική. Βασικά στοιχεία της στρατηγικής αυτής αποτελούν οι συμφωνίες στις οποίες ορίζονται τα σχετικά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις (όπως οι συμφωνίες σταθεροποίησης και σύνδεσης στην περίπτωση των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων), καθώς και ειδικοί μηχανισμοί συνεργασίας όπως οι ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις ή εταιρικές σχέσεις προσχώρησης, στις οποίες προσδιορίζονται οι συγκεκριμένοι στόχοι σχετικά με τις

μεταρρυθμίσεις που πρέπει να επιτευχθούν από τις χώρες που έχουν κριθεί ως υποψήφιες ή δυνάμει υποψήφιες για προσχώρηση. Η χρηματοδοτική συνδρομή της ΕΕ είναι μία άλλη σημαντική πτυχή των προενταξιακών στρατηγικών.

3.5.4. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ

Πρώτον, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι ο όρος «διαπραγματεύσεις» μπορεί να είναι παραπλανητικός. Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης εστιάζονται στις προϋποθέσεις και το χρόνο υιοθέτησης, υλοποίησης και εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ, που ανέρχονται σε περίπου 90.000 σελίδες. Οι κανόνες⁹ αυτοί δεν είναι διαπραγματεύσιμοι. Για τις υποψήφιες χώρες, πρόκειται στην ουσία για την επίτευξη συμφωνίας για το πώς και πότε θα υιοθετήσουν και θα εφαρμόσουν τους κοινοτικούς κανόνες και τις διαδικασίες. Για την ΕΕ, είναι σημαντικό να έχει εγγυήσεις για την ημερομηνία και την αποτελεσματικότητα με την οποία η κάθε υποψήφια χώρα θα εφαρμόζει τους κανόνες αυτούς.

Οι διαπραγματεύσεις πραγματοποιούνται σε ατομική βάση με κάθε υποψήφια χώρα, και ο ρυθμός τους εξαρτάται από την πρόοδο της κάθε χώρας στην εκπλήρωση των σχετικών απαιτήσεων. Συνεπώς, οι υποψήφιες χώρες έχουν κίνητρο να εφαρμόσουν γρήγορα και αποτελεσματικά τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Ορισμένες από αυτές τις μεταρρυθμίσεις απαιτούν σημαντικές και ορισμένες φορές δυσχερείς μεταβολές των πολιτικών και οικονομικών δομών μιας χώρας. Συνεπώς, είναι σημαντικό οι κυβερνήσεις να εξηγούν με σαφήνεια και πειστικότητα τους λόγους των μεταρρυθμίσεων αυτών στους πολίτες της χώρας τους. Η στήριξη από την κοινωνία των πολιτών έχει καθοριστική σημασία στη διαδικασία αυτή.

Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης διεξάγονται μεταξύ των κρατών μελών και των υποψηφίων χωρών. Οι συσκέψεις διαπραγμάτευσης πραγματοποιούνται σε επίπεδο υπουργών ή αναπληρωτών υπουργών, δηλαδή των μόνιμων αντιπροσώπων των κρατών μελών και των πρεσβευτών ή των επικεφαλής διαπραγματευτών για τις υποψήφιες χώρες.

Για να διευκολυνθούν οι διαπραγματεύσεις, το σύνολο του δικαίου της ΕΕ χωρίζεται σε «κεφάλαια», κάθε ένα από τα οποία αντιστοιχεί σε έναν τομέα της πολιτικής. Το πρώτο κεφάλαιο των διαπραγματεύσεων καλείται «screening» (αναλυτική εξέταση) και σκοπός του είναι να προσδιοριστούν οι τομείς στους οποίους

---

⁹ Οι κανόνες είναι επίσης γνωστοί ως «acquis», που στα γαλλικά σημαίνει αυτό που έχει ήδη συμφωνηθεί, δηλαδή το κοινοτικό «κεκτημένο»

απαιτείται ευθυγράμμιση της νομοθεσίας, των θεσμικών οργάνων ή των πρακτικών της υποψήφιας χώρας.

Ως βάση για την εκκίνηση της ίδιας της τεχνικής διαδικασίας διαπραγμάτευσης, η Επιτροπή καταρτίζει μία αναλυτική έκθεση για κάθε κεφάλαιο και κάθε χώρα. Οι εκθέσεις αυτές υποβάλλονται στο Συμβούλιο. Εναπόκειται στην Επιτροπή να υποβάλλει σύσταση για το κατά πόσο πρέπει να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις για ένα κεφάλαιο ή εάν απαιτείται πρώτα η εκπλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων (ή συγκριτικών κριτηρίων αναφοράς).

Η υποψήφια χώρα υποβάλλει στη συνέχεια μια διαπραγματευτική θέση. Με βάση την πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο εκδίδει μια κοινή θέση της ΕΕ που επιτρέπει την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Αφ' ης στιγμής η ΕΕ συμφωνήσει σχετικά με μια κοινή θέση για κάθε κεφάλαιο του κοινοτικού κεκτημένου, και η υποψήφια χώρα δεχτεί την κοινή θέση της ΕΕ, περατώνονται οι διαπραγματεύσεις για το κεφάλαιο αυτό, αλλά μόνο προσωρινά. Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης της ΕΕ λειτουργούν με βάση την αρχή ότι **«τίποτε δεν θεωρείται συμφωνημένο έως ότου επιτευχθεί συμφωνία ως προς το σύνολο»**, έτσι ώστε κάθε κεφάλαιο θα ολοκληρώνεται οριστικά μόνο με την περάτωση του συνόλου της διαδικασίας

3.5.5. ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Η Επιτροπή ενημερώνει το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την πρόοδο των υποψηφίων χωρών μέσω ετησίων εγγράφων στρατηγικής και ατομικών εκθέσεων προόδου για την κάθε χώρα. Επίσης παρακολουθεί κατά πόσο ικανοποιούνται τα συγκριτικά κριτήρια αναφοράς και η πρόοδος όσον αφορά τις αναληφθείσες υποχρεώσεις. Η παρακολούθηση συνεχίζεται μέχρι την ένταξη.

Αυτό καθιστά δυνατή την παροχή πρόσθετης καθοδήγησης καθώς οι χώρες αναλαμβάνουν τις ευθύνες μιας πλήρους συμμετοχής ενώ παράλληλα εγγυάται στα σημερινά κράτη μέλη ότι οι νεοεισερχόμενες χώρες πληρούν τις προϋποθέσεις προσχώρησης.

3.5.6. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ

Όταν ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις για όλα τα κεφάλαια με ικανοποιητικό τρόπο και για τις δύο πλευρές, τα αποτελέσματα ενσωματώνονται σε σχέδιο συνθήκης προσχώρησης. Εάν λάβει τη στήριξη της Επιτροπής, του Συμβουλίου και

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η συνθήκη υπογράφεται και κυρώνεται από την υποψήφια χώρα και τα κράτη μέλη.

Όταν υπογραφεί η συνθήκη προσχώρησης, η υποψήφια χώρα καθίσταται «προσχωρούσα χώρα» και έχει δικαίωμα να λάβει ορισμένα προσωρινά προνόμια μέχρις ότου καταστεί μέλος της ΕΕ. Ως προσχωρούσα χώρα, μπορεί να υποβάλλει παρατηρήσεις για σχέδια προτάσεων της ΕΕ, ανακοινώσεις, συστάσεις ή πρωτοβουλίες και αποκτά το «καθεστώς ενεργού παρατηρητή» για τους φορείς και τα όργανα της ΕΕ, στα οποία έχει το δικαίωμα να λαμβάνει το λόγο, αλλά όχι να ψηφίζει. Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία κύρωσης, η συνθήκη προσχώρησης τίθεται σε εφαρμογή κατά την προγραμματισμένη ημερομηνία, και η προσχωρούσα χώρα καθίσταται κράτος μέλος.

3.5.7. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ

Η πρόοδος μιας υποψήφιας χώρας στην πορεία της προς την ΕΕ εξαρτάται από το κατά πόσο εφαρμόζει ικανοποιητικά τις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις έτσι ώστε να ικανοποιήσει τα κριτήρια προσχώρησης. Η ΕΕ παρέχει την υποστήριξή της σε χώρες κατά την προετοιμασία τους για την προσχώρηση στην ΕΕ. Οι επίσημοι σύνδεσμοι των υποψηφίων χωρών με την ΕΕ μπορούν να δημιουργηθούν με διάφορες συμφωνίες. Παραδείγματος χάρη, οι επίσημοι σύνδεσμοι της Τουρκίας με την ΕΕ περιλαμβάνονται σε συμφωνία που υπεγράφη για πρώτη φορά το 1963 ,η «συμφωνία της Άγκυρας», η οποία ενημερωνόταν επανειλημμένα έκτοτε, και σε συμφωνία τελωνειακής ένωσης που υπεγράφη το 1995.

Για τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων θεσπίστηκε το 2000 μια ειδική διαδικασία, η λεγόμενη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ). Η ΔΣΣ έχει τρεις στόχους, και συγκεκριμένα τη σταθεροποίηση και την ταχεία μετάβαση σε μία οικονομία της αγοράς, την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας και των προοπτικών προσχώρησης των χωρών στην ΕΕ. Βοηθά τις χώρες της περιοχής να αναπτύξουν την ικανότητά τους να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Στο πλαίσιο της ΔΣΣ, η Κοινότητα προσφέρει στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων εμπορικές παραχωρήσεις, συμβατικές σχέσεις και οικονομική και χρηματοδοτική συνδρομή. Από το 1991, η ΕΕ έχει χορηγήσει περίπου 12 εκατ. ευρώ ως συνδρομή στα Δυτικά Βαλκάνια, που αποτελεί μία από τις υψηλότερες κατά κεφαλή ενισχύσεις στον κόσμο.

Οι υποψήφιες χώρες συχνά χρειάζεται να πραγματοποιήσουν σημαντικές μεταρρυθμίσεις όχι μόνο για να εξασφαλιστεί η υιοθέτηση των κανόνων της ΕΕ, αλλά και η ορθή εφαρμογή τους. Χρειάζεται μερικές φορές να ιδρύσουν νέους φορείς, όπως μια ανεξάρτητη αρχή ανταγωνισμού ή έναν οργανισμό για την ποιότητα των τροφίμων. Μπορεί πάλι να χρειάζεται να προβούν σε αναδιάρθρωση των υφιστάμενων οργανισμών τους: την αποστρατικοποίηση της αστυνομίας, την αναβάθμιση των οργανισμών προστασίας του περιβάλλοντος και ελέγχου της πυρηνικής ασφάλειας, ή τη χορήγηση μεγαλύτερης αυτονομίας σε εισαγγελείς για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Οι μεταρρυθμίσεις αυτές συνεπάγονται συνήθως σημαντικές επενδύσεις σε τεχνολογία και πόρους. Η ΕΕ προσφέρει ένα ευρύ φάσμα συμπληρωματικών προγραμμάτων και μηχανισμών για την παροχή χρηματοδότησης και τεχνικής συνδρομής για την πραγματοποίηση αυτών των μεταρρυθμίσεων. Η ΕΕ, γνωρίζοντας ότι οι μεταρρυθμίσεις αυτές αντιπροσωπεύουν σημαντική πρόκληση για τους πολίτες των υποψήφιων χωρών, προωθεί στρατηγικές που αποσκοπούν στην καλύτερη ενημέρωση του κοινού όσον αφορά τη διαδικασία προσχώρησης, περιλαμβανομένου διαλόγου μεταξύ των χωρών της ΕΕ και των υποψηφίων χωρών σε επίπεδο της κοινωνίας των πολιτών: συνδικαλιστικών ενώσεων, οργανώσεων καταναλωτών και άλλων μη κυβερνητικών οργανισμών.

Μια σημαντική πτυχή της συνδρομής της ΕΕ είναι η ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των χωρών αυτών, ή η «ενίσχυση των θεσμών», με την ανάπτυξη των υποδομών ή την εκπαίδευση του προσωπικού που είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ στην υποψήφια χώρα. Η παροχή συμβουλών για την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου παρέχεται συχνά μέσω «συμφωνιών αδελφοποίησης», στο πλαίσιο των οποίων αποσπώνται στις χώρες αυτές εμπειρογνώμονες από κράτη μέλη της ΕΕ, ή μέσω βραχυπρόθεσμων εργαστηρίων.

Η προετοιμασία των χωρών αυτών για την ένταξή τους μπορεί επίσης να σημαίνει την παροχή βοήθειας σε αυτές για την αναβάθμιση των υποδομών τους: κατασκευή μονάδων επεξεργασίας στερεών αποβλήτων ή βελτίωση του δικτύου μεταφορών. Οι υποψήφιες χώρες έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε προγράμματα της ΕΕ, παραδείγματος χάρη στους τομείς της δημόσιας υγείας ή έρευνας, και μπορεί επίσης να λαμβάνουν επιχορηγήσεις και δάνεια από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Αυτή η πείρα που αποκτούν βοηθά τις υποψήφιες χώρες να μάθουν πώς να χειρίζονται το είδος της χρηματοδότησης που θα δικαιούνται να λάβουν μετά την

προσχώρηση, ενώ συγχρόνως τις βοηθά να εξοικειωθούν με τις πολιτικές και τα μέσα της ΕΕ.

Η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα νέο μέσο για τη χρηματοδότηση της συνδρομής της σε χώρες στην ενταξιακή πορεία τους, περιλαμβανομένου ενός φάσματος κινήτρων και όρων που εξασφαλίζουν την καλύτερη δυνατή χρήση των πόρων της ΕΕ. Αυτό το ενιαίο «μέσο προενταξιακής βοήθειας» (IPA), που τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2007, αποτελεί την απλοποίηση των προηγούμενων ευρέος φάσματος προγραμμάτων στήριξης της ΕΕ όπως τα προγράμματα Phare, CARDS ή SAPARD.

Ειδικότερα, το IPA θα συμβάλλει στην ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών και του κράτους δικαίου, στη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, στην πραγματοποίηση οικονομικών μεταρρυθμίσεων, στην προώθηση του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων και της ισότητας των φύλων, στην ενίσχυση της ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών και στην προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας, της βιώσιμης ανάπτυξης και στη μείωση της φτώχειας. Για τις υποψήφιες χώρες, πρόσθετος στόχος είναι η υιοθέτηση και η εφαρμογή του συνόλου των απαιτήσεων για να καταστούν μέλη.

Στο πλαίσιο του IPA θα χορηγηθούν συνολικά 11.468 εκατ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές κατά την περίοδο 2007–2013, ενώ το ακριβές ποσό των χορηγήσεων αποφασίζεται από έτος σε έτος.

3.6. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Κάθε πολίτης κράτους μέλους της Ε.Ε. αποκτά και την ιθαγένεια της Ε.Ε. Από αυτήν απορρέουν πλήθος δικαιωμάτων:

- ◆ ελεύθερης κυκλοφορίας στο εσωτερικό της Ε.Ε. και διαμονής σε κράτος μέλος
- ◆ δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές του τόπου διαμονής του
- ◆ δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις ευρωεκλογές του τόπου κατοικίας του
- ◆ δικαίωμα διπλωματικής και προξενικής προστασίας σε έδαφος τρίτου κράτους, ακόμα και εάν το κράτος της ιθαγένειας του δεν έχει εκπροσώπηση στο τρίτο αυτό κράτος

- ♦ δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο., να απευθύνεται στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, πρόσβασης σε έγγραφα Ευρκ. του Συμβ. και της Επιτροπής, και να απευθύνεται σε αυτά σε μια από τις επίσημες γλώσσες.

3.7. Η ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε

Παρέχεται αυτόνομα ή παρεμπιπτόντως από τα 2 κυρίως ευρωπαϊκά δικαστήρια το ΔΕΚ και το ΠΕΚ. Οι κυριότερες αιτήσεις που ασκούνται ενώπιον αυτών των δικαστηρίων είναι η προσφυγή της επιτροπής κατά κράτους μέλους, προσφυγή ακύρωσης, προσφυγή αποζημίωσης και προδικαστική παραπομπή.

3.7.1. ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΤΑ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕΛΟΥΣ

Ενεργητικά νομιμοποιούμενος	⇒	Επιτροπή
Παθητικά νομιμοποιούμενος	⇒	Κράτος μέλος (μόνον)
Λόγος	⇒	Παράβαση του κοινοτικού Δικαίου
Προδικασία	⇒	Επιτροπή διαπιστώνει την παράβαση

Καλεί σε απολογία το κράτος

Διατυπώνει η Επιτροπή αιτιολογημένη γνώμη για το ζήτημα.

Καλεί η Επιτροπή το κράτος να άρει την παράβαση εντός προθεσμίας

Σε αρνητική περίπτωση προσφυγή στο ΔΕΚ

Κύρια διαδικασία ⇒ Αναγνωριστική της παράβασης η απόφαση του ΔΕΚ. Στη συνέχεια για 2η φορά κλήση από την Επιτροπή σε συμμόρφωση εντός ορισμένης προθεσμίας και προσδιορισμός ενός προστίμου.

Εάν το κράτος μέλος δεν συμμορφωθεί εκ νέου, τότε η αναγνωριστική απόφαση του ΔΕΚ μετατρέπεται σε καταψηφιστική και το κράτος μέλος υποχρεούται να πληρώσει πρόστιμο, το οποίο υπολογίζεται με βάση τον εξής τύπο:

$$H\chi\pi = (\Sigma\beta\pi \times \Sigma\sigma \times \Sigma\delta) \times \eta,$$

όπου :

Hχπ: ημερήσια χρηματική ποινή,

Σβπ: σταθερό βασικό ομοιόμορφο ποσό

Σσ: συντελεστής σοβαρότητας

Σδ: συντελεστής διάρκειας

η: συντελεστής δυνατότητας πληρωμής κάθε κράτους μέλους (για την Ελλάδα ανέρχεται στο 4,1)

3.7.2. ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΑΚΥΡΩΣΗΣ

Ως προς την προσφυγή ακυρώσεως πρέπει να παρατηρηθεί ότι αυτή αποτελεί το σπουδαιότερο ένδικο βοήθημα που υπάρχει εναντίον των πράξεων κοινοτικών οργάνων. Σκοπός του είναι η ακύρωση της κοινοτικής πράξης, εκείνη όμως που παράγει έννομα αποτελέσματα, είναι δηλ. νομικά δεσμευτική. Σε ακύρωση υπόκεινται οι πράξεις του Συμβουλίου, της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Ενεργητικά νομιμοποιούμενος κράτη-μέλη, το Συμβούλιο, η Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ελεγκτικό Σ. και το Κοινοβούλιο. Επίσης νομικά ή φυσικά πρόσωπα (μόνο που αυτά τα τελευταία πρέπει να αποδείξουν έννομο συμφέρον ότι δηλαδή η προσβαλλόμενη απόφαση τα αφορά άμεσα και ατομικά).

Παθητικά νομιμοποιούμενος το Συμβούλιο, η Επιτροπή, το Κοινοβούλιο, η ΕΚΤ

Λόγος Πλήρης απόδειξη της παράβασης για έναν ή περισσότερους από τους εξής λόγους:

- ◆ *αναρμοδιότητα*
- ◆ *παράβαση ουσιώδους τύπου* (κανόνων που αφορούν την διαδικασία έκδοσης της πράξης)

- ◆ παράβαση της συνθήκης ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου εν ευρεία έννοια που αφορά στην εφαρμογή της (η παράβαση συντρέχει αν το όργανο παραβιάσει τα όρια της διακριτικής του ευχέρειας ή αν παραβεί ευθέως κάποιον κανόνα)
- ◆ κατάχρηση εξουσίας (νοείται, βέβαια, μόνο όπου υπάρχει διακριτική ευχέρεια).

Προδικασία Υπάρχει αποκλειστική προθεσμία 2 μηνών για την προσφυγή ακύρωσης

Κύρια διαδικασία Το ΔΕΚ, αν δεχτεί την αίτηση ακύρωσης, ακυρώνει την επίδικη πράξη *ex tunc* και *erga omnes*. Δεσμεύει τα κοινοτικά όργανα και τις εθνικές αρχές. Αν την απορρίψει ισχύει η απόρριψη μόνο για τους διαδίκους. Πρόκειται, όσον αφορά την αίτηση ακύρωσης, για το ισχυρότερο ένδικο βοήθημα στα χέρια του ιδιώτη και αποτελεί ένδειξη σεβασμού της κοινότητας προς το διοικούμενο (προστασία του διοικούμενου).

3.7.3. ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ

Ασκείται από κάθε ζημιωθέντα για πράξη ή παράλειψη των οργάνων της Κοινότητας. Με την ανωτέρω προσφυγή η Κοινότητα αποκαθιστά τη ζημιά που προξενούν όργανα ή υπάλληλοι της κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του δικαίου που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών.

Ενεργητικά νομιμοποιούμενος Φυσικά ή νομικά πρόσωπα

Παθητικά νομιμοποιούμενος η Κοινότητα ή το αρμόδιο όργανο

Λόγος Παράνομη συμπεριφορά του οργάνου

Κύρια διαδικασία Το Δικαστήριο δέχεται την ευθύνη της Κοινότητας, όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- ◆ ζημιά του προσφεύγοντος
- ◆ παράνομη συμπεριφορά του κοινοτικού οργάνου ή υπαλλήλου κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους
- ◆ αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παράνομης συμπεριφορά και της ζημιάς

3.7.4. ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Με αυτήν εξασφαλίζεται η ομοιόμορφη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου από όλα τα εθνικά δικαστήρια σε όλα τα κράτη-μέλη. Αν εθνικό δικαστήριο σε υπόθεση που εκδικάζει καλείται να εφαρμόσει κανόνα του κοινοτικού δικαίου και έχει αμφιβολία για την ερμηνεία του (για το ίδιο ζήτημα μπορούν δοθούν πλήθος διαφορετικών εθνικών ερμηνειών), μπορεί να αποστείλει προδικαστικό ερώτημα στο ΔΕΚ ερωτώντας για τη σωστή ερμηνεία του κοινοτικού κανόνα.

Κατά την ορθότερη ερμηνεία δικαστήρια που βαρύνονται να αποστείλουν προδικαστικό ερώτημα είναι εκείνα που δικάζουν την υπόθεση σε τελευταίο βαθμό¹⁰. Προδικαστική παραπομπή γίνεται :

- ◆ όταν ο εθνικός δικαστής αντιμετωπίζει προβλήματα σχετικά με την ερμηνεία πρωτογενούς ή δευτερογενούς κοινοτικού δικαίου
- ◆ όταν ο εθνικός δικαστής έχει αμφιβολίες σχετικά με το κύρος πράξεων των οργάνων της Κοινότητας ή της ΕΚΤ
- ◆ σπανιότερα, όταν τίθεται ζήτημα σχετικά με την ερμηνεία καταστατικών οργανισμών που ιδρύθηκαν με πράξη του Συμβουλίου.

Απαιτείται για την υποβολή του προδικαστικού ερωτήματος δίκη εκκρεμή ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Το ΔΕΚ δεν επιλύει τη διαφορά της δίκης. Η απάντηση του είναι γνωμοδοτική, καλύπτει μόνο το νομικό σκέλος της υπόθεσης. Ως προς το νομικό αυτό σκέλος η δεσμευτικότητα της απόφασης του ΔΕΚ είναι πλήρης. Ο εθνικός δικαστής οφείλει να την εντάξει στο διατακτικό της δίκης του απόφασης, ειδάλλως υπάρχει παράβαση του κοινοτικού δικαίου.

Η αρμοδιότητα αυτή είναι πολύ σημαντική, γιατί έδωσε στο ΔΕΚ ήδη από τα πρώτα χρόνια των ευρωπαϊκών κοινοτήτων τη δυνατότητα να αναπτύξει μια πλούσια νομολογία και να διατυπώσει τις βασικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, προσπαθώντας βέβαια πάντοτε να βοηθήσει τον εθνικό δικαστή στην ορθή αντιμετώπιση των προβλημάτων του.

(http://europa.eu/legislation_summaries/index_el.htm)

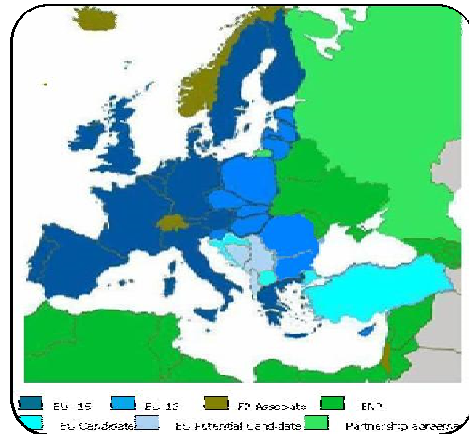
---

¹⁰ στην Ελλάδα ο Άρειος Πάγος, το Συμβούλιο της Επικρατείας ή το Ελεγκτικό Συνέδριο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

4.1. ΓΕΝΙΚΑ

Στις 25 Μαρτίου 1957, οι ηγέτες έξι χωρών ακόμη στο στάδιο της ανασυγκρότησης από τις καταστροφές του πολέμου συνήλθαν στη Ρώμη για την επίσημη υπογραφή των συνθηκών από τις οποίες τελικά γεννήθηκε αυτό που σήμερα αποκαλούμε Ευρωπαϊκή Ένωση. Επρόκειτο για ένα άνευ προηγουμένου βήμα, το οποίο απαιτούσε πολύ θάρρος και διορατικότητα: χώρες οι οποίες είχαν πολεμήσει μεταξύ τους επί

αιώνες συμφώνησαν να αποφασίσουν από κοινού για ουσιαστικά θέματα για το κοινό τους μέλλον. Συμφώνησαν επίσης να μεταβιβάσουν ένα μέρος από την εξουσία τους σε ένα νέο επίπεδο, αυτό που σήμερα είναι κοινώς γνωστό ως η «Ευρωπαϊκή Ένωση».

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε ιστορική επιτυχία. Οι λαοί της γνώρισαν τη μεγαλύτερη περίοδο ειρήνης της ιστορίας τους και ένα άνευ προηγουμένου επίπεδο ευημερίας. Αυτό που στην αρχή ήταν μια ομάδα έξι χωρών σήμερα αποτελείται από 27 χώρες με πληθυσμό 500 σχεδόν εκατομμυρίων ατόμων.

Η ενσωμάτωση νέων κρατών μελών αποτελούσε μέρος του σχεδίου από το ξεκίνημά του. Οι ιδρυτές της Κοινότητας είχαν αρκετή πίστη στο όραμά τους για να αφήσουν την πόρτα ανοιχτή και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η παροχή κάθε απαραίτητης συνδρομής στις χώρες που επιθυμούσαν να καταστούν μέλη ήταν η απάντηση της ΕΕ στις μεταβολές που επήλθαν στο πολιτικό τοπίο της Ευρώπης κατά τις πέντε τελευταίες δεκαετίες, προωθώντας την οικονομική ανάπτυξη και την αλληλεγγύη και ενισχύοντας τις δημοκρατικές δυνάμεις σε χώρες που έβγαιναν από δικτατορικά καθεστώτα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προσφέρει ανεκτίμητα οφέλη σε όλους τους Ευρωπαίους και πραγματικές βελτιώσεις της ποιότητας ζωής εκατομμυρίων ανθρώπων. Η κινητήρια δύναμη πίσω από κάθε διεύρυνση της ΕΕ έχει τη βούληση να εξασφαλιστεί η ειρήνη, η σταθερότητα και την οικονομική ευημερία σε μια επανενωμένη Ευρώπη.

Ωστόσο, αυτό συνεπάγεται τόσο το κόστος και τα οφέλη ότι είναι σημαντικό να προσδιοριστεί ποσοτικά.

Οι **στόχοι** της ευρωπαϊκής ενοποίησης:

- ◆ Διασφάλιση της ειρήνης και της πολιτικής σταθερότητας σε ολόκληρη την ήπειρο
- ◆ Εξασφάλιση μεγαλύτερης ευημερίας για τους πολίτες της Ευρώπης με την επέκταση του ευρωπαϊκού κοινωνικοοικονομικού μοντέλου και της ευρωζώνης, ενώ την ίδια στιγμή η προστασία του περιβάλλοντος
- ◆ Προώθηση της δημοκρατίας μέσω της συμμόρφωσης με τον Ευρωπαϊκό Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, το οποίο βασίζεται στις αρχές της αξιοπρέπειας, της ισότητας, της αλληλεγγύης και της δικαιοσύνης
- ◆ Ενίσχυση του ρόλου της Ευρώπης σε διεθνές επίπεδο, ιδιαίτερα σε θέματα εμπορίου
- ◆ Πολιτιστικού εμπλουτισμού.

Για να διασφαλιστεί ότι η διεύρυνση δεν θα υπονομεύσει την οικονομική και κοινωνική επιτεύγματα των πρώτων σαράντα χρόνων του ευρωπαϊκού σχεδίου, η ΕΕ επέμεινε στις διαπραγματεύσεις της με τις υποψήφιες χώρες σχετικά με τη σημασία του:

- ◆ Φιλελευθεροποίηση των οικονομικών και της γεωργίας
- ◆ Μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος καθώς και την αστυνομία και την καταπολέμηση της διαφθοράς
- ◆ Την εφαρμογή των κανόνων για την ασφάλεια των τροφίμων
- ◆ Καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, του οικονομικού και χρηματοοικονομικού εγκλήματος, της διακίνησης ναρκωτικών και της εμπορίας γυναικών, με σεβασμό των δικαιωμάτων του παιδιού
- ◆ Προάσπιση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων
- ◆ Τη βελτίωση και την προστασία του περιβάλλοντος, ιδίως όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων και την ασφάλεια των πυρηνικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

Η αύξηση του αριθμού των κρατών μελών με διαφορετικές οικονομικές καταστάσεις, το μέγεθος του πληθυσμού της ΕΕ και του αριθμού των γλωσσών που ομιλούνται απαιτεί κάποια προσπάθεια που πρέπει να γίνουν από τα κράτη μέλη, ιδιαίτερα από οικονομικής πλευράς. Στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής για την προσχώρηση, η ΕΕ θέσπισε μια σειρά χρηματοδοτικών μέσων (PHARE, ISPA και Sapard) για να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες να γίνουν μέλη.

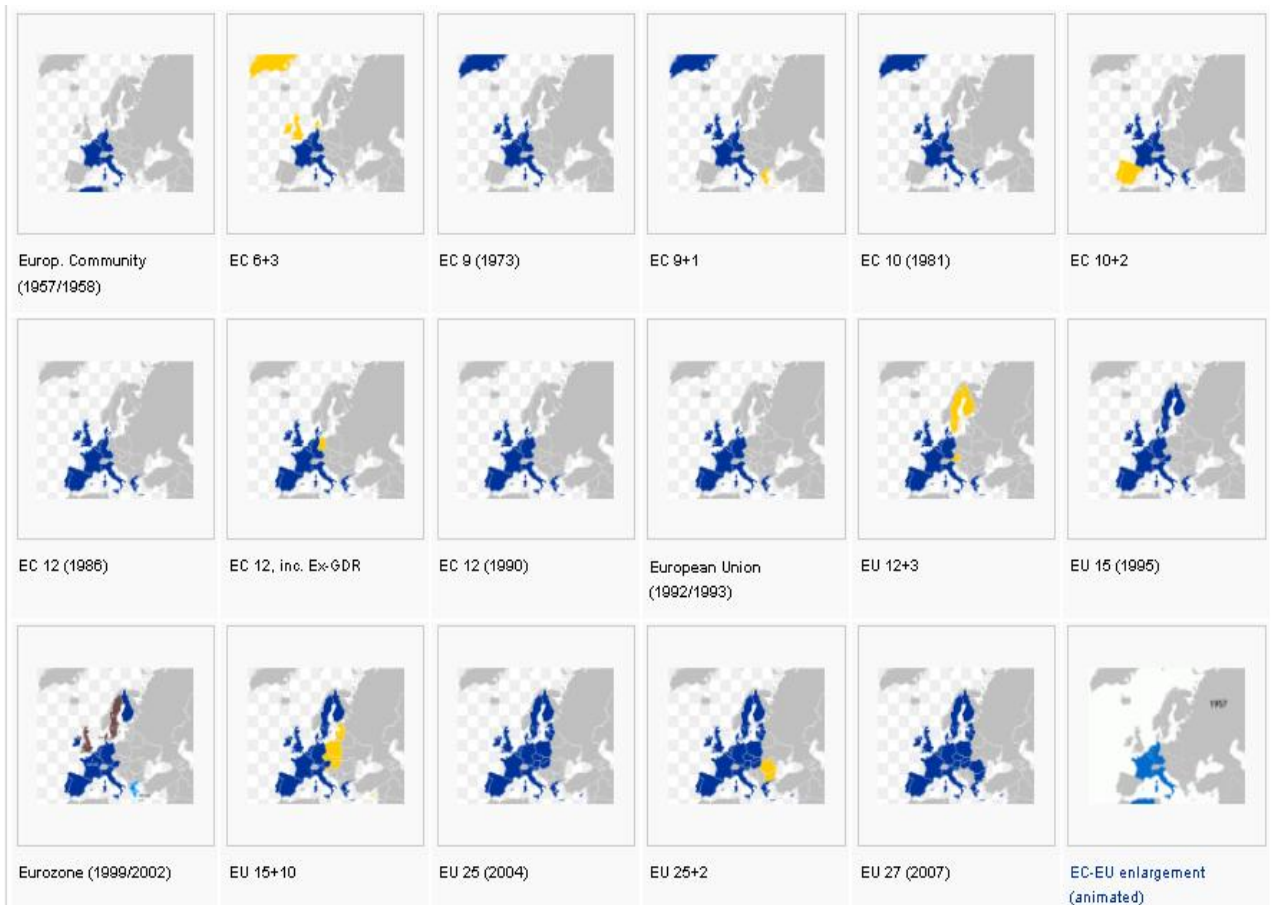
Από το 2000 έως 2003, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διέθεσε 13,2 δισ. ευρώ για τις προενταξιακές δαπάνες. Περισσότερα από 41 δισεκατομμύρια ευρώ τέθηκαν για την περίοδο 2004-2006 (40,8 δισ. ευρώ για τα νέα κράτη μέλη: τις αγροτικές επιδοτήσεις, την περιφερειακή και τη βοήθεια των υποδομών, την πυρηνική ασφάλεια, τη δημόσια διοίκηση και την προστασία των συνόρων και 540 εκατομμύρια για όλα τα κράτη μέλη: την έρευνα, τον πολιτισμό και την εκπαίδευση).

Όταν τα δέκα νέα κράτη μέλη προσχώρησαν στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004, η προενταξιακή στρατηγική δεν εφαρμόζεται πλέον σε αυτά, αλλά εξακολουθούν να επωφελούνται από τα προενταξιακά χρηματοδοτικά μέσα για τα σχέδια που υποβλήθηκαν πριν από το 2005 και είναι πλέον επιλέξιμες για τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής.

Ωστόσο, παρά τα έξοδα υπάρχουν και πολλά πλεονεκτήματα, δεδομένου ότι η διεύρυνση από 15 σε 25 χώρες, κατέστη δυνατή η επέκταση της ζώνης σταθερότητας και ειρήνης σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο, και έτσι αποφεύγεται η επανάληψη των συγκρούσεων όπως αυτή στην πρώην Γιουγκοσλαβία για να τονωθεί η οικονομική ανάπτυξη και το εμπόριο με την επέκταση της ενιαίας αγοράς από 378 εκατ. κατά 453 εκατ. καταναλωτές το 2004, με την προοπτική της περισσότερων από 480 εκατομμύρια μέχρι το 2007 και να αποκτήσει μεγαλύτερο ρόλο της Ευρώπης στη διεθνή σκηνή, ιδίως στις εμπορικές διαπραγματεύσεις.

Αλλά η ΕΕ δεν είναι μόνο πλούτος και βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Η ΕΕ είναι μία κοινότητα αξιών. Είναι μια οικογένεια δημοκρατικών ευρωπαϊκών χωρών που έχει αποφασίσει να εργαστούν μαζί για την ειρήνη και την ελευθερία, την ευημερία και την κοινωνική δικαιοσύνη. Υπερασπίζεται τις αξίες αυτές. Προσπαθεί να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των λαών της Ευρώπης, ενώ παράλληλα σέβεται και διατηρεί τις διαφορές των χωρών.

4.2. ΔΙΑΔΟΧΙΚΕΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ

ΠΗΓΗ: <http://el.wikipedia.org>

- ◆ Ο οργανισμός που ιδρύθηκε το 1957 και που είναι σήμερα γνωστός ως η «Ευρωπαϊκή Ένωση» είχε αρχικά έξι μέλη: το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες.
- ◆ Το 1973 προστέθηκαν ως νέα μέλη η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο.
- ◆ Η Ελλάδα προσχώρησε το 1981
- ◆ Η Ισπανία και η Πορτογαλία ακολούθησαν το 1986.
- ◆ Η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία προσχώρησαν το 1995.
- ◆ Το 2004 πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη διεύρυνση στην ιστορία της Ευρώπης, με την προσχώρηση της Κύπρου, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβακίας και της Σλοβενίας.

- ◆ Τον Ιανουάριο του 2007, προσχώρησαν η Βουλγαρία και η Ρουμανία, με αποτέλεσμα η Ευρωπαϊκή Ένωση να περιλαμβάνει σήμερα 27 κράτη μέλη (Ευρωπαϊκή Έπιτροπή : Κατανόηση της Διεύρυνσης, Η πολιτική διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://ec.europa.eu/enlargement>))

4.3. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ

Οι μελλοντικές διευρύνσεις θα αφορούν τις χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Είναι προς το συμφέρον όλης της Ευρώπης να προωθήσει τη δημοκρατική αλλαγή στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και την Τουρκία και να παγιώσει τη σταθερότητα.

Το Δεκέμβριο του 2006, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανανέωσε τη συναίνεσή του σχετικά με τη διεύρυνση. Η ΕΕ έλαβε σοβαρά υπόψη τις ανησυχίες των πολιτών της σχετικά με το ρυθμό της διεύρυνσης. Η πολιτική διεύρυνσης στηρίζεται στην παγιοποίηση. Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ σέβεται τις υπάρχουσες δεσμεύσεις έναντι των χωρών για τις οποίες έχει ήδη ξεκινήσει η διαδικασία, αλλά επιφυλάσσεται να αναλάβει νέες δεσμεύσεις. Αυστηρές προϋποθέσεις εφαρμόζονται σε όλες τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες. Οι πιθανές ημερομηνίες προσχώρησής τους εξαρτώνται από την πρόοδό τους όσον αφορά τις πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις καθώς και με τη συμμόρφωσή τους με το σύνολο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Κάθε χώρα θα κρίνεται με βάση τις δικές της επιδόσεις.

Για να αποτελέσει επιτυχία η διεύρυνση, είναι απαραίτητο να εξασφαλιστεί η υποστήριξη των πολιτών τόσο από τα κράτη μέλη της ΕΕ όσο και από τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες. Είναι σημαντικό να υπάρχει καλύτερη επικοινωνία με τους πολίτες για τις επιτυχίες και τις προκλήσεις της διεύρυνσης, έτσι ώστε να κατακτηθεί η στήριξη των πολιτών και να συμμετέχουν όλοι στην κοινή πορεία για την επέκταση της Ευρώπης.

Η προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας τον Ιανουάριο του 2007 ολοκλήρωσε τον πέμπτο γύρο διεύρυνσης της ΕΕ, που άρχισε το 2004 και οδήγησε στην αύξηση των κρατών μελών της ΕΕ από 15 σε 27. Στο άμεσο μέλλον δεν θα υπάρξει παρόμοιο μεγάλο κύμα διεύρυνσης. Η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να διευρύνεται με ρυθμό που θα καθορίζεται από τους ίδιους τους πολίτες της και με βάση την πρόοδο των υποψήφιων χωρών στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους.

Η φύση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι δυναμική. Έχουν επιτευχθεί πολλά τα τελευταία χρόνια και συνεχίζονται. Η Ένωση έχει δεσμευτεί να διατηρεί και να συνεχίζει τις διαπραγματεύσεις. Στη διαδικασία ενσωμάτωσης των νέων κρατών μελών, για την αύξηση της ευημερίας και της ασφάλειας προωθώντας ταυτόχρονα την αλληλεγγύη.

4.4. ΑΛΛΑΓΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

4.4.1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

4.4.1.1. ΕΚΤΑΣΗ

Με την ένταξη των 10 νέων χωρών το 2005 ,της Κύπρου, της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβακίας και της Σλοβενίας, όπως και με την ένταξη της Βουλγαρία και της Ρουμανίας το 2007 ο αριθμός των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν φτάσει τις 27. Η συνολική έκταση τους καταλαμβάνει από 3.222.330 τετραγωνικά χιλιόμετρα σε 3.960.550 τετραγωνικά χιλιόμετρα και σε 4.308.960 τετραγωνικά χιλιόμετρα τελικά. Η Γαλλία είναι η μεγαλύτερη σε έκταση χώρα ακολουθούν Ισπανία η Σουηδία και η Γερμανία ενώ οι μικρότερες σε έκταση χώρες είναι η Μάλτα η οποία εκτείνεται μόλις σε 320 τετραγωνικά χιλιόμετρα ακολουθεί το Λουξεμβούργο με 2.590 τετραγωνικά χιλιόμετρα και η Κύπρος με 9.250 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Ο συνολικός πληθυσμός της είναι 497.660.000 κάτοικοι , το ένα έκτο των οποίων είναι κάτοικοι της Γερμανίας

4.4.1.2. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

4.4.1.2.1. ΓΕΝΙΚΑ

Ο πληθυσμός των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπολογίστηκε τον Ιανουάριο του 2009 στα 497.628.529 άτομα. Πρόκειται για τον τρίτο μεγαλύτερο πληθυσμό στον κόσμο μετά την Κίνα και την Ινδία. Η αναλογία των κατοίκων των ανεπτυγμένων χωρών στο σύνολο του παγκόσμιου πληθυσμού μειώνεται - από 30% το 1960 σε 16% το 2005. Σήμερα τέσσερις στους πέντε ανθρώπους του πλανήτη μας ζουν σε αναπτυσσόμενες χώρες. Σε μια προσπάθεια να στηρίξει τις φτωχότερες

χώρες, η ΕΕ προάγει ενεργά την παγκόσμια ανάπτυξη. Αποτελεί το σημαντικότερο χορηγό αναπτυξιακής βοήθειας στον κόσμο.

Ο πληθυσμός της ΕΕ δεν είναι ομοιόμορφα κατανομημένος στην ευρωπαϊκή ήπειρο: ορισμένες χώρες (και ορισμένες περιοχές) είναι πιο πυκνοκατοικημένες από άλλες. Η μεγάλη έκταση δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη μεγάλο πληθυσμό. Πολυπληθέστερη χώρα είναι η Γερμανία, με 82 εκατομμύρια κατοίκους, ακολουθούμενη από τη Γαλλία (64,1 εκατ.), το Ηνωμένο Βασίλειο (61,1 εκατ.), την Ιταλία (60 εκατ.) και την Ισπανία (45,85 εκατ.) Η χώρα με το μικρότερο πληθυσμό είναι η Μάλτα με μόλις 0,4 εκατομμύρια κατοίκους.

Διάγραμμα 2: Πληθυσμός των Χωρών-μελών της Ε.Ε

ΠΗΓΗ: Eurostat

4.4.1.2.2. ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΗΡΑΝΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Το 1960 οι περισσότερες γυναίκες στην ΕΕ είχαν δύο ή περισσότερα παιδιά. Με στατιστικούς όρους, αντιστοιχούσαν πάνω από 2,5 παιδιά ανά γυναίκα. Το 2004 ο συνολικός δείκτης γονιμότητας είχε μειωθεί περίπου στα 1,5 παιδιά ανά γυναίκα. Η Γαλλία και η Ιρλανδία παρουσιάζουν τους υψηλότερους δείκτες γονιμότητας με λίγο κάτω από δύο παιδιά ανά γυναίκα. Οι χαμηλότεροι δείκτες (κάτω από 1,25) εμφανίζονται στην Τσεχία, στη Λεττονία, στην Πολωνία και τη Σλοβακία.

Με ολοένα λιγότερους νέους ανθρώπους, το εργατικό δυναμικό στην ΕΕ συρρικνώνεται. Λιγότεροι εργαζόμενοι πρέπει να υποστηρίξουν ολοένα και περισσότερους συνταξιούχους. Ο αριθμός των ατόμων ηλικίας άνω των 80 ετών προβλέπεται να ανέλθει στο 6,3% του πληθυσμού έως το 2025.

Πίνακας 4: Βασικά Στοιχεία των Χωρών-μελών της Ε.Ε

ΧΩΡΑ	ΕΚΤΑΣΗ (ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΑ ΧΛΜ)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ΕΚΤΑΤΟΜΥΡΙΑ)	ΑΕΠ ΣΕ ΑΓΟΡΑΙΕΣ ΤΙΜΕΣ (ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑ EURO)	ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ ΕΥ- 27=100
ΑΥΣΤΡΙΑ	83,86	8,32	281867.5	123.1
ΒΕΛΓΙΟ	30,51	10,67	344206.0	114.6
ΓΑΛΛΙΑ	547,03	64,10	1950085.0	107.3
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	357,02	82,22	2491400.0	115.8
ΔΑΝΙΑ	43,09	5,47	232499.1	118.3
ΕΛΛΑΔΑ	131,94	11,21	242946.4	95.3
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	229,26	61,19	1816086.1	117.5
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	69,00	4,40	185721.3	139.5
ΙΣΠΑΝΙΑ	504,78	45,85	1095163.0	103.9
ΙΤΑΛΙΑ	301,23	59,62	1572243.1	100.5
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	2,59	0,48	36662.2	252.8
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	41,53	16,41	595883.0	134.9
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	92,39	10,62	166226.6	75.3
ΣΟΥΗΔΙΑ	449,96	9,18	328321.9	121.4
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	338,15	5,30	184728.0	115.0
ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ 15	3222,33	394,36	11524619.0	110,8
ΤΣΕΧΙΑ	78,87	10,38	148555.6	80.4
ΕΣΘΟΝΙΑ	45,23	1,34	15859.6	67.2
ΚΥΠΡΟΣ	9,25	0,79	16948.5	94.6
ΛΕΤΟΝΙΑ	64,59	2,27	23115.3	55.7
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	65,20	3,37	32292.2	61.3
ΜΑΛΤΑ	0,32	0,41	5758.8	76.4
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	92,97	10,05	105842.7	62.9
ΠΟΛΩΝΙΑ	312,69	38,12	362095.3	57.5
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	48,85	5,40	64884.4	71.9
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	20,27	2,01	37126.0	89.8
ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ 25	3960,55	468,49	12337097.6	103,9
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	110,91	7,64	34118.1	40.1
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	237,50	21,53	137035.0	45.8
ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ 27	4308,96	497,66	12508250.7	100

ΠΗΓΗ: Eurostat

4.4.1.2.3. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Η αύξηση του πληθυσμού της Ευρώπης είναι το αποτέλεσμα του συνδυασμού φυσικής αύξησης¹¹ και καθαρής μετανάστευσης¹². Σήμερα η αύξηση του πληθυσμού της ΕΕ οφείλεται κυρίως στην καθαρή μετανάστευση. Πράγματι, χωρίς τη μετανάστευση, ο πληθυσμός της Γερμανίας, της Ελλάδας και της Ιταλίας θα είχαν μειωθεί τα τελευταία έτη.

Η Ευρώπη έχει μακρά παράδοση φιλοξενίας και παροχής ασύλου σε ανθρώπους που προσπαθούν να αποφύγουν τον πόλεμο ή τις διώξεις σε περιοχές του κόσμου όπου υπάρχουν συγκρούσεις. Ο αριθμός εκείνων που ζητούν άσυλο αυξάνεται σε περιόδους πολέμου, όπως στη διάρκεια των συγκρούσεων στα Βαλκάνια στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Από τότε, ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου στην ΕΕ μειώθηκε και το 2005 ήταν χαμηλότερος από οποιοδήποτε άλλο διάστημα των τελευταίων 15 ετών.

4.4.2. ΓΛΩΣΣΕΣ

Οι επίσημες γλώσσες της Ε.Ε είναι 23: Αγγλικά, Βουλγαρικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Δανεζικά, Ελληνικά, Εσθονικά, Ιρλανδικά, Ισπανικά, Ιταλικά, Λεττονικά, Λιθουανικά, Μαλτεζικά, Ολλανδικά, Ουγγρικά, Πολωνικά, Πορτογαλικά, Ρουμανικά, Σλοβακικά, Σλοβενικά, Σουηδικά, Τσεχικά, Φινλανδικά.

Αρκετές ακόμα γλώσσες ομιλούνται στην επικράτεια της ΕΕ (περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες) που αναγνωρίζονται ως τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς της ΕΕ.

4.4.3. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Ένας επίσης σημαντικός τομέας που προσπαθούν να βελτιώσουν οι χώρες-μέλη της Ε.Ε είναι η ποιότητα ζωής των κατοίκων τους. Η ποιότητα ζωής εξαρτάται από σειρά παραγόντων κάμποιοι σημαντικοί δείκτες της ποιότητας ζωής είναι οι παρακάτω.

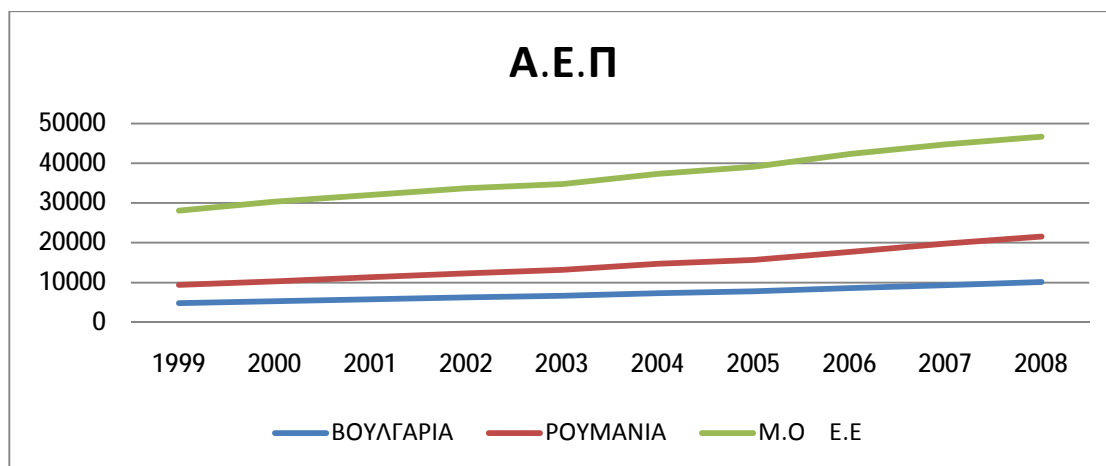
---

¹¹ ο αριθμός των γεννήσεων υπερβαίνει τον αριθμό των θανάτων

¹² ο αριθμός των ατόμων που εγκαθίστανται στην ΕΕ υπερβαίνει τον αριθμό εκείνων που την εγκαταλείπουν

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) είναι ένα μέτρο για τη οικονομική δραστηριότητα. Ορίζεται ως η αξία όλων των αγαθών και υπηρεσιών παρήγαγε αφαιρώντας την αξία οποιωνδήποτε αγαθών ή υπηρεσιών που χρησιμοποιήθηκαν στη δημιουργία τους. Όπως φαίνεται και από τη τρίτη στήλη του πίνακα 3 καθώς προστίθενται χώρες το ΑΕΠ αυξάνεται. Η διεύρυνση με τη προσθήκη των 10 πρώτων χωρών είναι περίπου 7,14% και με τη προσθήκη και των άλλων δύο είναι περίπου 1,39 παρόλο που το ΑΕΠ και των δύο χωρών είναι πολύ πιο χαμηλά από το μέσο όρο της Ευρώπης (Διάγραμμα 2). Δηλαδή περνώντας από την Ευρώπη των 15 στην Ευρώπη των 27 έχουμε συνολική διεύρυνση γύρω στο 8,53%.

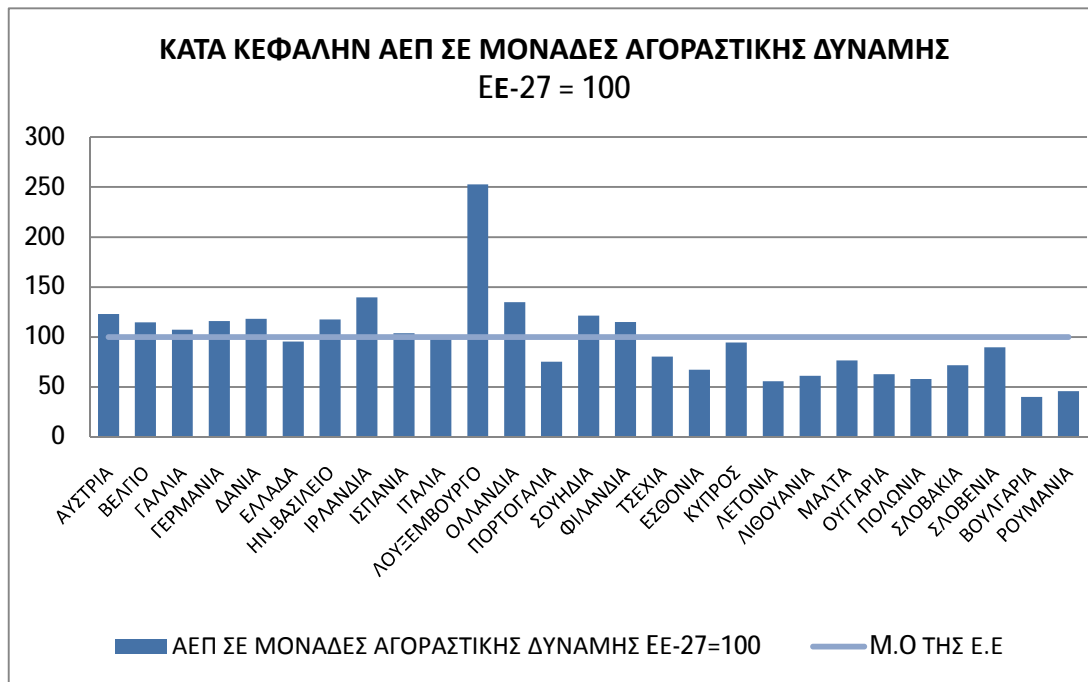
Διάγραμμα 3: ΑΕΠ : Μ.Ο ΕΕ-27 και των 2 νεοεισαχθεισών

ΠΗΓΗ: Eurostat

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ) εκφράζεται σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που τίθεται ως στόχος να είναι ίσο με 100). Οι αριθμοί εκφράζονται σε ΜΑΔ, δηλαδή ένα κοινό νόμισμα που εξαλείφει τις διαφορές στα επίπεδα τιμών μεταξύ των χωρών που επιτρέπουν τις σημαντικές συγκρίσεις του ΑΕΠ μεταξύ των χωρών. Παρατηρούμε ότι υπάρχουν πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών. Το Λουξεμβούργο έχει το υψηλότερο επίπεδο (252,8 μονάδες αγοραστικής δύναμης) ξεπερνώντας και το διπλάσιο του στόχου. Από την άλλη, οι νεοεισαχθείσες Βουλγαρία και Ρουμανία έχουν μόλις 40,1 και 45,8 λίγο πιο χαμηλά από το μισό του στόχου. (Διάγραμμα 3)

Διάγραμμα 4: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ ΕΕ-27=100

ΠΗΓΗ: Eurostat

4.4.3.1. ΠΑΙΔΙΚΗ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ¹³:

Έχουν γίνει πολλές μελέτες σχετικά με θνησιμότητας νηπίων και την επίδραση ποικίλων ιατρικών και μη-ιατρικών παραγόντων. Ο δείκτης θνησιμότητας απεικονίζει την επίδραση τόσο οικονομικών όσο και κοινωνικών παραγόντων στην υγεία των μητέρων και των νεογνών. Επίσης την αποτελεσματικότητα των συστημάτων υγείας παρόλο το γεγονός ότι μερικές χώρες με ένα υψηλό επίπεδο δαπανών υγείας δεν εκθέτουν απαραίτητως χαμηλά επίπεδα θνησιμότητας νηπίων. Άλλοι εξίσου σημαντικοί παράγοντες είναι η εισοδηματική ανισότητα, το κοινωνικό περιβάλλον και ο προσωπικός τρόπος ζωής. Όπως φαίνεται και από το πίνακα 4 τα ποσοστά στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι σχετικά χαμηλά, κυμαίνονται μεταξύ 1,8 στο Λουξεμβούργο και 11 στη νεοεισαχθείσα Ρουμανία, όπως και η Βουλγαρία με ποσοστό 8,6.

¹³ Βρεφική θνησιμότητα (ή παιδική θνησιμότητα) ονομάζεται ο θάνατος παιδιών κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους της ζωής τους. Οι πιο συνηθισμένες αιτίες του θανάτου των βρεφών είναι η αφυδάτωση ή κάποια ασθένεια

Πίνακας 5: Δείκτες ποιότητας ζωής σε χώρες της Ε.Ε

ΧΩΡΑ	ΠΑΙΔΙΚΗ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΑΝΑ 1000 ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΠΡΟΣΔΟΚΩ ΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΖΩΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΠΡΟΣΔΟΚΩ ΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΖΩΗΣ ΑΝΔΡΕΣ	ΚΑΤΟΧΟΙ ΚΙΝΗΤΩΝ ΑΝΑ 100 ΚΑΤΟΙΚΟΥ Σ	ΚΑΤΟΧΟΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ Σ ΣΤΟ ΔΙΑΔΥΚΤΙΟ ΑΝΑ 100 ΚΑΤΟΙΚΟΥ Σ
ΑΥΣΤΡΙΑ	3,7	83,1	77,47	112	69
ΒΕΛΓΙΟ	3,4	82,6	77,06	89	64
ΓΑΛΛΙΑ	:	:	:	82	62
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	3,5	82,67	77,41	104	75
ΔΑΝΙΑ	4	80,59	76,17	107	82
ΕΛΛΑΔΑ	3,5	81,83	77,07	99	31
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	4,7	79,25	72,33	115	71
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	:	82,07	77,4	112	63
ΙΣΠΑΝΙΑ	3,5	84,33	77,76	106	51
ΙΤΑΛΙΑ	3,7	:	:	134	47
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓ Ο	1,8	82,21	76,66	155	80
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3,8	82,54	78,12	113	86
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	3,3	82,23	75,93	116	46
ΣΟΥΗΔΙΑ	2,5	83,09	79,02	106	84
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	2,6	83,12	75,96	108	72
ΕΣΘΟΝΙΑ	5	78,84	67,23	117	58
ΚΥΠΡΟΣ	5,3	82,22	77,84	113	43
ΛΕΤΟΝΙΑ	6,7	76,46	65,76	95	53
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	4,9	77,23	64,85	139	53
ΜΑΛΤΑ	9,9	82,19	77,53	86	59
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	5,6	77,76	69,38	99	48
ΠΟΛΩΝΙΑ	5,6	79,78	70,96	96	48
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	5,9	78,44	70,59	91	58
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	2,1	82,04	74,68	91	59
ΤΣΕΧΙΑ	2,8	80,22	73,75	124	46
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	8,6	76,65	69,49	107	25
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	11	76,85	69,71	81	30
ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ 27	4,06	82,13	75,84	106	60

Πηγή : EUROSTAT εκτός του μ.ο της Ε.Ε που είναι κατά προσέγγιση από άλλες πηγές

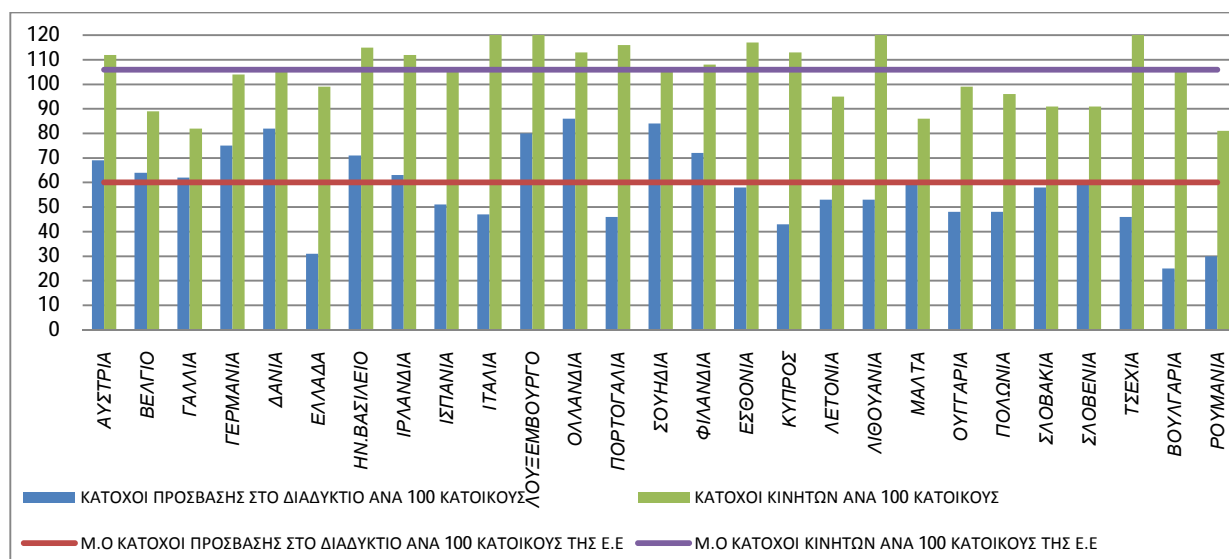
4.4.3.2. ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΖΩΗΣ ¹⁴

Γίνεται διάκριση μεταξύ των δύο φύλων λόγω του διαφορετικού τρόπου ζωής, εργασίας και άλλων βιολογικών παραγόντων και κοινωνικών ρόλων. Η μέση προσδοκώμενη διάρκεια ζωής για τις γυναίκες είναι περίπου 82 χρόνια και για τους άνδρες περίπου 76 χρόνια, έχοντας μια μικρή αλλά συνεχής αύξηση τα τελευταία χρόνια. Στις δύο νεοεισαχθείσες χώρες το προσδόκιμο διαβίωσης για τις γυναίκες κατέχουν τις τελευταίες θέσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες ενώ για τους άνδρες είναι λίγο υψηλότερα αλλά αρκετά κάτω από το μέσο όρο των χωρών.

4.4.3.3. ΚΑΤΟΧΟΙ ΚΙΝΗΤΩΝ ΚΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Ένας ακόμα δείκτης είναι το ποσοστό των κατοίκων που έχουν κινητό ή πρόσβαση στο διαδίκτυο, παρόλο που τα τελευταία χρόνια λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας και της ευρείας χρήσης τους τα ποσοστά αυτά έχουν αυξηθεί σημαντικά. Όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 4 το 60%, κατά μέσο όρο, των κατοίκων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο ενώ κάθε κάτοικος, κατά μέσο όρο, έχει τουλάχιστον ένα κινητό.

Διάγραμμα 5: Ποσοστό κατοίκων με κινητό και δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο

ΠΗΓΗ: Eurostat

¹⁴ Ο μέσος αριθμός ετών (πιθανότητα) που έχουν τα άτομα μιας γενεάς να ζήσουν. Επομένως ο αριθμός των ετών ζωής τα οποία οι γεννηθέντες μιας γενεάς θα ζήσουν καθόλες τις ηλικίες, από την γέννηση και μέχρι την οριακή ηλικία ω κατά την οποία θα αποθάνει και ο τελευταίος επιζών της γενεάς αυτής.

4.4.3.4. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

Οι δύο μεγαλύτερες αιτίες θανάτου στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι οι καρδιοπάθειες και ο καρκίνος. Από αυτές τις ασθένειες πεθαίνουν περισσότεροι άνδρες παρά γυναίκες στην ΕΕ, και το ποσοστό του πληθυσμού που πάσχει από αυτές ποικίλει σημαντικά μεταξύ των χωρών. Το 2004, η Ουγγαρία είχε το υψηλότερο ποσοστό θανάτων από καρκίνο τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες. Η Γαλλία είχε το χαμηλότερο ποσοστό θανάτων από ισχαιμικές καρδιοπάθειες και στα δύο φύλα.

Σύμφωνα με έρευνα του Ευρωβαρόμετρου που δημοσιεύτηκε το Νοέμβριο του 2006, το 64% των κατοίκων της ΕΕ επιδίδεται σε κάποιο είδος σωματικής άσκησης κατά τη διάρκεια μιας μέσης εβδομάδας. Στην κορυφή του καταλόγου βρίσκεται η Φινλανδία, όπου το 83% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι ασκήθηκαν σωματικά μέσω δραστηριοτήτων ψυχαγωγικών, αθλητικών ή ελεύθερου χρόνου. Τους Φινλανδούς ακολουθούν οι Ολλανδοί με 79% και οι Λιθουανοί με 78%. Οι λιγότερο δραστήριοι είναι οι Πορτογάλοι, ακολουθούμενοι από τους Ρουμάνους και τους Μαλτέζους. Γενικά, με τον αθλητισμό ασχολούνται περισσότερο άνδρες παρά γυναίκες, ενώ όσο πιο νέος είναι κάποιος τόσο περισσότερες φυσικές δραστηριότητες έχει.

4.4.3.5. ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ- ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

Σύμφωνα με έρευνα του Ευρωβαρομέτρου που πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 2006, οχτώ στους δέκα πολίτες της ΕΕ δήλωσαν ότι είναι αρκετά ή πολύ ικανοποιημένοι από τον τρόπο ζωής τους και οι περισσότεροι είναι αισιόδοξοι για το μέλλον. Το ποσοστό των «πολύ ικανοποιημένων» ήταν 21% σε σύγκριση με το 23% στην προηγούμενη έρευνα το φθινόπωρο του 2005. Το ποσοστό Ευρωπαίων που δήλωσαν ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι παρέμεινε σχετικά χαμηλό στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, στο 4% περίπου.

Ωστόσο, οι Ευρωπαίοι εξακολουθούν να έχουν ανησυχίες. Παρόλο που τα αποτελέσματα των ερευνών διαφέρουν από χώρα σε χώρα, αντανακλώνοντας την ποικιλομορφία των πολιτισμών και των πεποιθήσεων στην ΕΕ, η έρευνα δείχνει ότι οι πολίτες της ΕΕ έχουν πολλές κοινές ανησυχίες. Η ανεργία παραμένει η βασικότερη από αυτές. Σε μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2006, μόλις το 10% των συμμετεχόντων απάντησε ότι θεωρεί την τρομοκρατία ως ένα από τα δύο σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα τους. Αντίθετα, την ανεργία

που προηγείται συντριπτικά με 49% ακολουθούν τα παρακάτω ζητήματα: εγκληματικότητα (24%), οικονομική κατάσταση (23%), σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης (18%) και μετανάστευση (14%).

4.4.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

4.4.4.1. ΓΕΝΙΚΑ

Η ΕΕ πρωτίστως δημιουργήθηκε ως οικονομική ένωση. Ο πρώτος και σημαντικότερος πυλώνας, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ιδρύθηκε ως Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Η δημιουργία και η διατήρηση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ήταν ο προεξέχων στόχος της Κοινότητας, που εξασφάλιζε ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίου. Η συνδυασμένη ενιαία αγορά της ΕΕ είναι η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, με κατ' εκτίμηση ονομαστικό ΑΕΠ 11,6 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2006 (έναντι της δεύτερης μεγαλύτερης οικονομίας, των Ηνωμένων Πολιτειών, με ΑΕΠ 13,2 τρισεκατομμυρίων δολαρίων). Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας στον κόσμο, και ο δεύτερος μεγαλύτερος εισαγωγέας. Είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος σε πολλές χώρες, όπως η Κίνα και η Ινδία. Το 2007, η έδρα 163 επιχειρήσεων που απαριθμούνται στις 500 πιο κερδοφόρες είναι εντός της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου των μισών από τις κορυφαίες είκοσι. Η πιο κερδοφόρα ευρωπαϊκή επιχείρηση της λίστας είναι η Royal Dutch Shell, μια Άγγλο-ολλανδική επιχείρηση πετρελαίου.

Μέσα στην αγορά της ΕΕ, που επεκτείνεται και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία μέσω του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, τέσσερις ελευθερίες είναι εγγυημένες: **ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών, του κεφαλαίου και των προσώπων**. Για να το στηρίξουν αυτό, 13 μέλη της ΕΕ έχουν υιοθετήσει ένα κοινό νόμισμα, το ευρώ. Όλοι μαζί αποτελούν την ευρωζώνη και έχουν από κοινού την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αν και το νόμισμα χρησιμοποιείται και από διάφορες άλλες χώρες έξω από την ΕΕ. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης έχει προβλέψει ότι το 2007 η ευρωζώνη θα αναπτύσσεται κατά 2,7% γρηγορότερα από την προβλεπόμενη ανάπτυξη των Ηνωμένων Πολιτειών. Το 2006, 2 από τα 3 εκατομμύρια νέων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν στην ΕΕ ήταν στην ευρωζώνη, αν και η οικονομία της ευρωζώνης

έχει καθοριστεί να αναπτύσσεται κατά 2,4%, ελαφρώς πιο αργά από την ΕΕ συνολικά, που είναι στο 2,7%,

Η νομοθεσία κατά τη διάρκεια των ετών έχει εναρμονίσει τα πρότυπα και φιλελευθεροποίησε τις αγορές. Εντούτοις, δεν έχουν εξίσου γίνει ευπρόσδεκτες όλες οι αλλαγές, παραδείγματος χάριν η οδηγία Bolkestein (παράρτημα 4) αντιμετώπισε διαμαρτυρίες για την φιλελευθεροποίηση των υπηρεσιών της. Η ενιαία αγορά επεκτείνεται εκτός ΕΕ μέσω των συνθηκών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Μέσω αυτής της συνθήκης η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και η Νορβηγία αποδέχονται ορισμένα στοιχεία του νόμου της ΕΕ. Έχουν υπάρξει διάφορες περιπτώσεις, μεγάλης δημοσιότητας, όπου ο Επίτροπος ανταγωνισμού έχει επιβάλει πρόστιμα ή έχει απορρίψει συγχωνεύσεις κολοσσιαίων εταιριών. Ο τρέχων Επίτροπος, Neelie Kroes, ασχολείται με μια μακροχρόνια διαφωνία με τη Microsoft, αφότου στην εταιρία επιβλήθηκε πρόστιμο 497 εκατομμυρίων ευρώ το 2004 για αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά. Ο Mario Monti ήταν ο πρώτος που εμπόδισε τη συγχώνευση μεταξύ δύο αμερικανικών επιχειρήσεων, η οποία είχε εγκριθεί από τις αμερικανικές αρχές. Από τη συνθήκη ίδρυσης της Κοινότητας, οι συνθήκες έχουν συμπεριλάβει τον στόχο να καθιερώσουν μια αγορά "ελεύθερου και μη διαστρεβλωμένου ανταγωνισμού". Εντούτοις η διαγραφή αυτής της φράσης εξασφαλίστηκε από τον Nicolas Sarkozy στις συζητήσεις για την προτεινόμενη Συνθήκη μεταρρύθμισης. Δεν αναμένεται πάντως να ασκήσει οποιαδήποτε σημαντική επίδραση στην πολιτική ανταγωνισμού.

4.4.4.2. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ

Υπάρχουν ουσιαστικές οικονομικές διαφορές σε ολόκληρη την Ένωση, που απεικονίζουν τις διαφορετικές οικονομίες των κρατών μελών της. Η διαφορά μεταξύ πλουσιότερων και φτωχότερων περιοχών είναι σημαντική. Για να το αντιμετωπίσουν αυτό, υπάρχουν διάφορα Ταμεία Συνοχής που προωθούν την ανάπτυξη των φτωχότερων περιοχών της ΕΕ. Αυτές οι περιοχές βρίσκονται κυρίως στα νέα κράτη μέλη της Ανατολικής Ευρώπης. Η ΕΕ χορηγεί ερευνητές μέσω προγραμμάτων της, στηρίζει έτσι την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη ώστε να εργαστεί προς έναν ευρωπαϊκό ερευνητικό τομέα. Άλλα κεφάλαια παρέχουν βοήθεια έκτακτης ανάγκης, υποστήριξη για υποψήφια μέλη για να προσαρμόσουν τη χώρα τους στα πρότυπα της ΕΕ (PHARE, ISPA και SAPARD), και υποστήριξη στην Κοινοπολιτεία των ανεξάρτητων κρατών (TACIS).

Η περίοδος 1997-2005 χαρακτηρίστηκε από την ισχυρή οικονομική ανάπτυξη στα νέα κράτη μέλη (3,75% κατά μέσο όρο, έναντι 2,5% στην ΕΕ-15). Τα έσοδα από τα νέα κράτη μέλη, ενώ είναι σημαντικά χαμηλότερη από εκείνη των παλαιών κρατών μελών, έχει θέσει σε ευθεία, περνώντας από 44% έως 50% της ΕΕ-15 το 1997. Σε γενικές γραμμές, το ποσοστό αύξησης τους συνεχίστηκε σύμφωνα με τις προβλέψεις και υπήρξε ιδιαίτερα έντονη στις χώρες με το χαμηλότερο εισόδημα. Η αγορά εργασίας έχει επίσης επωφεληθεί από αυτό το φαινόμενο, με ανάκαμψη το 2005.

Η νέα αυτή αύξηση έχει συμβάλει στη μακροοικονομική σταθερότητα των νέων κρατών μελών, με θετικές επιπτώσεις για τις οικονομικές πολιτικές τους και τα δημόσια οικονομικά τους. Η ενσωμάτωση επί του παρόντος σε εξέλιξη και η ενίσχυση των διαδικασιών συντονισμού συνέβαλαν στην πειθαρχία της οικονομικής πολιτικής. Επιπλέον, η αξιοπιστία της οικονομικής πολιτικής είναι η ενίσχυση, η οποία επιβεβαιώνεται από τα επιτόκια που είναι πλέον πιο κοντά σε εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εξελίξεις στα δημόσια οικονομικά παρουσίασαν μικρότερη ομοιογένεια, λόγω των συνδεόμενων με τη μετάβαση μεταρρυθμίσεων. Οι υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα, ακόμα χαρακτηριστικό του ορισμένες από τις ΕΕ-15 οικονομίες, όπως διορθώθηκε στα περισσότερα από τα νέα κράτη μέλη. Το δημόσιο χρέος είναι υψηλότερο στην ΕΕ-15.

4.4.4.3. ΕΜΠΟΡΙΟ

Όσον αφορά το εμπόριο, την ολοκλήρωση με τα νέα κράτη μέλη, που άρχισε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 με διμερείς συμφωνίες που ελευθερωθεί το 85% του εμπορίου μεταξύ των δύο συνασπισμών. Μεταξύ του 1993 και του 2005, το άνοιγμα των οικονομιών αυτών οδήγησε σε σημαντική αύξηση του εμπορίου και στις δύο πλευρές. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, τα παλαιά κράτη μέλη αύξησαν τις συναλλαγές τους με τις χώρες ΕΕ-10 κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ οι εισαγωγές τους από τα νέα κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 13 ποσοστιαίες μονάδες. Αυτές οι ροές του εμπορίου χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη ένταση εργασίας προϊόντων από την ΕΕ-10 χώρες, σε αντάλλαγμα για τα προϊόντα με μεγαλύτερη περιεκτικότητα σε τεχνολογία από την ΕΕ-15.

Τα παλαιά κράτη μέλη εξακολουθούν να λειτουργούν εμπορικό πλεόνασμα με την ΕΕ-10 χώρες, οι οποίες επωφελούνται από μείωση του κόστους παραγωγής. Το εμπορικό έλλειμμα της ΕΕ-10 χώρες έχει μειωθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια και δεν θεωρείται ανησυχητική σε σχέση με την οικονομική κάλυψη της καθυστέρησης που απαιτούνται σε αυτές τις χώρες. Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ανισορροπία αυτή πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο στενής παρακολούθησης πολιτικών, ιδίως στις χώρες που καταγράφουν επίσης υψηλό πληθωρισμό.

4.4.4.4. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, ο αριθμός των ξένων εταιρειών και το απόθεμα των ξένων άμεσων επενδύσεων (ΑΞΕ) αυξήθηκαν σημαντικά στα νέα κράτη μέλη, η οποία αποτελεί περαιτέρω απόδειξη της αυξανόμενης άνοιγμα των οικονομιών τους και την ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Συγκεκριμένα, οι ΑΞΕ στα νέα κράτη μέλη υπερέβησαν ύψους 190 δισ. ευρώ το 2004, οι περισσότερες εκ των οποίων χρηματοδοτήθηκε από τα παλαιά κράτη μέλη. Η Γερμανία είναι ο μεγαλύτερος επενδυτής, ιδίως στην Ουγγαρία, την Πολωνία και τη Σλοβακία, ενώ οι σκανδιναβικές χώρες αποτελούν τους βασικότερους επενδυτές στις χώρες της Βαλτικής. Ο τομέας των υπηρεσιών λαμβάνει τη μερίδα του λέοντος των άμεσων ξένων επενδύσεων (55%), ακολουθούμενη από την παραδοσιακή μεταποιητική βιομηχανία (37%), αν και η σύγχρονη κατασκευής καθίσταται αυξανόμενη εστίαση της προσοχής.

Τα νέα κράτη μέλη, ιδίως εκείνων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, έχει καταγραφεί σημαντική πρόοδο στον οικονομικό τομέα. Η αύξηση των πιστώσεων επιβεβαιώνει αυτή την εξέλιξη, αν και τα δάνεια που εκκρεμούν και της χρηματοπιστηριακής κεφαλαιοποίησης παραμένουν κάτω από το μέσο όρο τα επίπεδα της ζώνης του ευρώ.

Διασυνοριακές επενδύσεις και το ποσοστό διείσδυσης των ξένων τραπεζών που έχουν υπερβεί το επίπεδο στα παλαιά κράτη μέλη. Ο ανταγωνισμός έχει μειώσει το κόστος δανεισμού (κυρίως στεγαστικά δάνεια) και περιορίστηκαν τα καθαρά περιθώρια κέρδους, αν και οι διαφορές είναι ακόμη εμφανείς, ανάλογα με τη χώρα (περίπου 0,5% στην Ουγγαρία, τη Λετονία και τη Σλοβακία περίπου 3% στην Πολωνία και Σλοβενία).

Οι τράπεζες στα παλαιά κράτη μέλη επωφελούνται από την ένταξη καθώς έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτές τις νέες αναπτυσσόμενες αγορές και να διαφοροποιήσουν τα χαρτοφυλάκιά τους. Οι επενδύσεις των αυστριακών τραπεζών στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη καθώς και των σκανδιναβικών τραπεζών στις χώρες της Βαλτικής επιβεβαιώνουν την τάση αυτή.

4.4.4.5. ΓΕΩΡΓΙΑ

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) είναι μια από τις παλαιότερες και σημαντικότερες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η πολιτική έχει ως στόχο την αυξανόμενη γεωργική παραγωγή, παρέχοντας βέβαιη αυτάρκεια στις προμήθειες τροφίμων. Εξασφαλίζει υψηλή ποιότητα ζωής για τους αγρότες, σταθεροποιώντας τις αγορές και ασφαλίζοντας λογικές τιμές για τους καταναλωτές (άρθρο 33 της Συνθήκης της Ρώμης). Ήταν, μέχρι πρόσφατα, λειτουργική εξαιτίας ενός συστήματος επιχορηγήσεων και παρέμβασης στην αγορά, ενώ μέχρι τη δεκαετία του '90 παρήγαγε πάνω από το μισό ετήσιο εισόδημα της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ακόμη αποδίδει περίπου 40% του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Η διεύρυνση έφερε πρόοδο στον γεωργικό τομέα όλων των κρατών μελών, τη διευκόλυνση του εμπορίου εντός της ΕΕ και υποστήριξη του εκσυγχρονισμού της γεωργίας στα νέα κράτη μέλη. Ως αποτέλεσμα της συνεισφοράς των μελών της ΕΕ-10, η ευρωπαϊκή γεωργία έχει αποκτήσει μεγαλύτερη σημασία από την άποψη της περιοχής, της παραγωγής και τον αριθμό των αγροτών. Οι φόβοι σχετικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της διεύρυνσης στον αγροτικό τομέα αποδείχθηκαν αβάσιμες. Ωστόσο, η παραγωγικότητα των μελών της ΕΕ-10 παραμένει σαφώς χαμηλότερη από εκείνη της υπόλοιπης Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξακολουθεί να υπάρχει σημαντική διαφορά όσον αφορά την απασχόληση: στη Σλοβακία και την Τσεχική Δημοκρατία, το 4% του πληθυσμού απασχολείται στη γεωργία, σε σύγκριση με 19% στην Πολωνία.

Πίνακας 6: Βασικά στοιχεία Γεωργίας

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΓΡΟΤΩΝ (ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ)	ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ (ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑ Ηα)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΤΗΜΑΤΩΝ (ΣΕ ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑ)
ΕΕ-15	6,8	132	7
ΕΕ-25	10,6	170,5	12,2
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	56%	29%	74%

ΠΗΓΗ: Eurostat

4.4.4.6. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Η οικονομία της Ευρώπης βασίζεται τόσο πάνω στη γεωργία, όσο και στη βιομηχανία. Στη γεωργική παραγωγή σημαντική θέση κατέχει το σιτάρι, η σίκαλη, το κριθάρι, η βρώμη, ενώ η ποσότητα του καλαμποκιού και του ρυζιού είναι κάπως περιορισμένη. Σημαντική είναι και η καλλιέργεια της πατάτας, των ζαχαρότευτλων, του καπνού, του ηλιόσπορου, του βαμβακιού, του λαδιού και των εσπεριδοειδών. Τα δάση δίνουν μεγάλες ποσότητες ξυλείας, κυτταρίνης και χαρτοπολτού. Σημαντική είναι ακόμη και η κτηνοτροφική παραγωγή που βασίζεται κυρίως στην εκτροφή των βοοειδών και των χοιρινών, ενώ στις βαλκανικές χώρες βασίζεται κυρίως στην εκτροφή των αιγοπροβάτων. Χαρακτηριστικό της γεωργικής παραγωγής για μερικές από τις ευρωπαϊκές περιοχές είναι η μεγάλη απόδοση που έρχεται σαν αποτέλεσμα της εφαρμογής των ορθολογιστικών συστημάτων, της χρησιμοποίησης μηχανικών μέσων και χημικών λιπασμάτων. Γενικά η ευρωπαϊκή γεωργία μπορεί να χαρακτηριστεί ως η πιο προοδευμένη στον κόσμο.

Σε σχέση με τις άλλες ηπείρους, ο ορυκτός πλούτος της Ευρώπης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι αξιόλογος. Στο μόνο ορυκτό, που διαθέτει επάρκεια, είναι το σιδηρομετάλλευμα. Από τα άλλα πρέπει να αναφερθούν τα άλατα του καλίου, το κάρβουνο, ο υδράργυρος, ο μαγνησίτης, το ουράνιο, ο μόλυβδος, ο βωξίτης, το βολφράμιο και τελευταίο το πετρέλαιο που υπάρχει στην περιοχή της Ρουμανίας, στη Βόρεια Θάλασσα, αλλά και στο Βόρειο Αιγαίο.

Σημαντική επίσης είναι η ενέργεια από τους υδροηλεκτρικούς, τους θερμοηλεκτρικούς και, τα τελευταία χρόνια, από τους πυρηνικούς σταθμούς. Η βιομηχανική παραγωγή είναι σημαντική. Σε όγκο παραγωγής σημαντική θέση κατέχει η Ρωσία, η Γερμανία, η Αγγλία και η Γαλλία. Αναπτυγμένοι είναι όλοι οι κλάδοι της βιομηχανικής παραγωγής. Υπολογίζεται ότι η Ευρώπη παράγει πάνω από το ένα τρίτο της παγκόσμιας βιομηχανικής παραγωγής. Σημαντικά αναπτυγμένο είναι και το συγκοινωνιακό δίκτυο. Στην Ευρώπη βρίσκεται πάνω από το ένα τρίτο των σιδηροδρομικών γραμμών του κόσμου. Εξίσου σημαντικά αναπτυγμένο είναι το οδικό δίκτυο, οι αεροσυγκοινωνίες και η ναυσιπλοΐα.

4.4.4.7. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η ΕΕ είναι μια παραδοσιακή δύναμη στον τομέα της ενεργειακής πολιτικής για πολλά έτη. Παράδοση που ξεκίνησε και εξελίσσεται από την εποχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα. Η εισαγωγή μιας υποχρεωτικής και περιεκτικής ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής εγκρίθηκε στη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Οκτώβριο του 2005 και δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2007.

Η ΕΕ εισάγει αυτήν την περίοδο 82% του πετρελαίου και 57% του αερίου της, παραμένοντας ο κύριος παγκόσμιος εισαγωγέας αυτών των καυσίμων. Το 2007, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν, μέχρι το 2020, να χρησιμοποιούν κατά το 20% ανανεώσιμη ενέργεια και να μειώσουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά τουλάχιστον 20% από τα επίπεδα του 1990. Το 2020, το ένα δέκατο όλων των αυτοκινήτων και των φορτηγών στην ΕΕ των 27 πρέπει να λειτουργούν με βιολογικά καύσιμα. Αυτό θεωρείται μια από τις πιο φιλόδοξες κινήσεις από τις μεγάλες βιομηχανοποιημένες περιοχές ώστε να αντιμετωπίσουν την παγκόσμια αύξηση θερμοκρασίας λόγω του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Παρόλα αυτά, υπάρχουν ακόμα ανησυχίες ότι η ΕΕ εξαρτάται κατά ένα μεγάλο μέρος από τη Ρωσία για την ενέργειά της. Αυτή η ανησυχία έχει γίνει ιδιαίτερα οξεία μετά από μια σειρά διαφωνιών μεταξύ Ρωσίας και γειτονικών κρατών, όταν η Ρωσία αύξησε την τιμή του εξαγωγικού ενεργειακού της πλούτου. Σαν αποτέλεσμα η ΕΕ προσπαθεί να διαφοροποιήσει την ενεργειακή πολιτική της για τον ανεφοδιασμό της.

4.4.4.8. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Η ΕΕ εργάζεται για να βελτιώσει τη διασυνοριακή υποδομή, παραδείγματος χάριν μέσω των διευρωπαϊκών δικτύων. Το διευρωπαϊκό δίκτυο περιλαμβάνει: την **υποθαλάσσια σήραγγα** της Μάγχης, τον **αυτοκινητόδρομο ταχείας κυκλοφορίας** μεταξύ Παρισιού και Στουτγκάρδης, την

σιδηροδρομική σήραγγα στις Άλπεις, την **γέφυρα Oresund** μεταξύ Δανίας και Σουηδίας κ.ά. Έχει υπολογιστεί ότι, μέχρι το τέλος του 2010, το δίκτυο θα καλύπτει 75.200 χλμ δρόμων, 78.000 χλμ σιδηροδρόμων, 330 αερολιμένες, 270 θαλάσσιους λιμένες και 210 εσωτερικούς λιμένες.

Στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτικής μεταφορών υπάρχουν περιβαλλοντικές πιέσεις στις προτάσεις να αυξηθεί το δίκτυο μεταφορών. Με τη διεύρυνση, ένα πρόβλημα που έπρεπε να αντιμετωπιστεί ήταν οι διαφορές μεταξύ των παλαιότερων και νεότερων κρατών μελών. Στην Ένωση των 15 υπάρχει ένα σημαντικό πρόβλημα με τη συμφόρηση και τη ρύπανση, ενώ στα κράτη που εντάχθηκαν το 2004 το πρόβλημα είναι η προσέγγιση, εξαιτίας της δυσχερούς πρόσβασης. Το πολωνικό οδικό δίκτυο, ειδικότερα, ήταν σε πολύ κακή κατάσταση. Μετά την διεύρυνση, 4.600 δρόμοι έπρεπε να αναβαθμιστούν στα πρότυπα της ΕΕ με δαπάνη, κατά προσέγγιση, 17 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Ένα άλλο πρόγραμμα είναι η εφαρμογή του προτύπου **"Γαλιλαίος"** (Galileo positioning system). Ο "Γαλιλαίος" είναι ένα προτεινόμενο παγκόσμιο δορυφορικό σύστημα εντοπισμού θέσεως, που κατασκευάζεται από την ΕΕ και θα προωθηθεί από την Ευρωπαϊκή Διαστημική Υπηρεσία (ESA). Ο "Γαλιλαίος"

δημιουργείται για να μειώσει την εξάρτηση της ΕΕ από το ήδη υπάρχον GPS των ΗΠΑ. Το πρότυπο επεκτείνει τη συνεργασία του και με άλλα κράτη εκτός ΕΕ και προβλέπεται ότι θα είναι λειτουργικό το 2010. Αρκετοί έχουν ασκήσει κριτική λόγω των δαπανών, των καθυστερήσεων και της αντίληψης ότι είναι περιττό, λόγω του υπάρχοντος συστήματος GPS.

4.4.4.9. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ-ΑΝΕΡΓΙΑ

Η στρατηγική της ΕΕ για τη δημιουργία ανάπτυξης και θέσεων απασχόλησης με βιώσιμο τρόπο, γνωστή ως στρατηγική της Λισαβόνας, προωθεί την καινοτομία εντός των επιχειρήσεων και των επενδύσεων στο ανθρώπινο δυναμικό για να δημιουργήσει μια κοινωνία βασισμένη στη γνώση. Η έμφαση δίνεται στη **δια βίου μάθηση και την προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης.**

Η στρατηγική επιδιώκει επίσης να προσελκύσει περισσότερα άτομα στην απασχόληση, κρατώντας τους στην εργασία περισσότερο καθώς αυξάνεται το προσδόκιμο ζωής, τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, την παροχή καλύτερης εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων και την προσαρμογή των συστημάτων κοινωνικής προστασίας στις προκλήσεις της καινοτομίας, της παγκοσμιοποίησης και της κινητικότητας. Η νέα προσέγγιση πρέπει να συνδυάζει την ευελιξία και την κινητικότητα στις αγορές εργασίας, με αυξημένη κοινωνική ασφάλεια δικτύων ασφαλείας, μια έννοια που είναι γνωστή ως «**ευελιξία με ασφάλεια**».

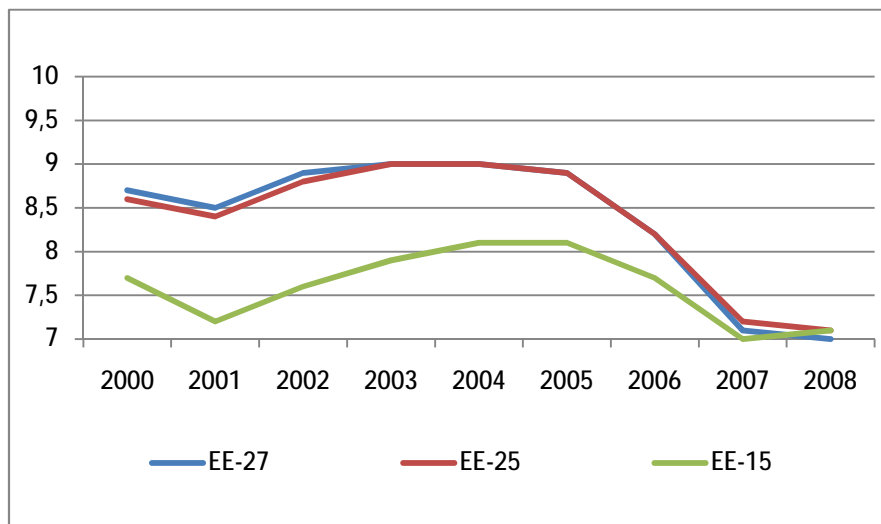
Η στρατηγική της Λισαβόνας πήρε μια νέα σημασία όταν μία οικονομική κρίση που έπληξε την Ευρώπη το 2008. Αν τηρηθεί, αυτό θα βοηθήσει την ανάκτηση από την τόνωση της ζήτησης και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην ευρωπαϊκή οικονομία. Η ΕΕ εκτόνησε επίσης μέτρα για την αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμο αντίκτυπο της απασχόλησης της οικονομικής κρίσης και τη βελτίωση των μακροπρόθεσμων προοπτικών απασχόλησης του εργατικού δυναμικού της ΕΕ από καλύτερες θέσεις εργασίας που ταιριάζουν με την προσφορά και με την πρόβλεψη των αναγκών της αγοράς εργασίας. Για παράδειγμα, αν υπάρχει ένα πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών των εργαζομένων στην κλωστοϋφαντουργία, αλλά μια αναμενόμενη ανεπάρκεια στον τομέα του τουρισμού, οι εργαζόμενοι κλωστοϋφαντουργίας μπορεί να επανεκπαιδευτούν.

Τα νέα κράτη μέλη δεν αντιμετώπισαν προβλήματα όσον αφορά την ενσωμάτωση της νομοθεσίας της ΕΕ στον τομέα της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής, όσον αφορά το εργατικό δίκαιο, την υγεία και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας, των ίσων ευκαιριών και καταπολέμησης των διακρίσεων. Ωστόσο, σημαντικές προκλήσεις παραμένουν στα νέα κράτη μέλη όσον αφορά την καταπολέμηση της ανεργίας, την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και την εξασφάλιση της κοινωνικής προστασίας. Η κατάσταση της απασχόλησης, το οποίο

έχει βελτιωθεί από το 1990, διαθέτει ακόμη ένα υψηλό ποσοστό ανεργίας (13,4%), αν και η σοβαρότητα του προβλήματος ποικίλλει σημαντικά από χώρα σε χώρα. Τα καθεστώτα των νέων κρατών μελών, τα οποία υποστηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, πρέπει να καταβάλουν σημαντικές προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στη Στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η εξέλιξη του ποσοστού της ανεργίας από το 2000-2008 όπως εκτιμώνται από τη Eurostat για την Ευρώπη των 15, των 25 και των 27 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 6: Ποσοστό (%) Ανεργίας

ΠΗΓΗ: Eurostat

ΚΕΦΑΛΙΑΙΟ 5^ο . ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργήθηκε με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1^η Νοεμβρίου 1993. Η Ευρωπαϊκή ένωση περιέλαβε τις τρεις προϋπάρχουσες κοινότητες, Ευρωπαϊκή κοινότητα, Ευρωπαϊκή κοινότητα ατομικής ενέργειας και Ευρωπαϊκή κοινότητα άνθρακα και χάλυβα, σε ένα ευρύτερο πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο. Το πλαίσιο αυτό, επίσης περιλαμβάνει τις διατάξεις σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας και τις διατάξεις σχετικά με την συνεργασία στους τομείς Δικαιοσύνης και Εσωτερικών υποθέσεων. Η ευρωπαϊκή Ένωση αντιπροσωπεύει συνεπώς ένα στάδιο στην εξελικτική πορεία της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Μέσα από μια σειρά από συνθήκες και διευρύνσεις η Ε.Ε αποτελείται από το 2007 από 27 κράτη μέλη.

Η υιοθέτηση κοινής σημαίας, η οποία αντιπροσωπεύει την αλληλεγγύη και την αρμονία μεταξύ των λαών, και του κοινού ύμνου, ο οποίος εξαίρει μέσα από την παγκόσμια γλώσσα της μουσικής τα ιδανικά της ελευθερίας, της ειρήνης και της αλληλεγγύης, έχει ως στόχος της να υμνήσει τις αξίες που συμμερίζονται όλοι, καθώς και την ενότητα όλων των μελών παρά τη διαφορετικότητά τους. Τέλος, δημιουργήθηκε ένα ενιαίο νομίσμα (ευρώ €) το οποίο χρησιμοποιείται στις οικονομικές συναλλαγές και το οποίο πλέον είναι ένα σημαντικό διεθνές νόμισμα για πληρωμές και δημιουργία αποθεμάτων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι κάτι περισσότερο από μια απλή συνομοσπονδία χωρών, αλλά δεν είναι ομοσπονδιακό κράτος. Στην πραγματικότητα, είναι ένας νέος τύπος δομής που δεν ανήκει σε καμία παραδοσιακή νομοθετική κατηγορία. Οι νομοθετικές πράξεις, οι οποίες προέρχονται από τις Συνθήκες, μαζί με τις πολιτικές της ΕΕ γενικά, είναι αποτέλεσμα αποφάσεων που λαμβάνει το θεσμικό τρίγωνο, το οποίο αποτελείται από το Συμβούλιο (που αντιπροσωπεύει τα κράτη μέλη), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (που αντιπροσωπεύει τους πολίτες) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ένα ανεξάρτητο πολιτικά όργανο που προασπίζει το συλλογικό ευρωπαϊκό συμφέρον). Επίσης σημαντικά θεσμικά όργανα είναι τα εξής: το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το Ελεγκτικό Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η Επιτροπή των Περιφερειών, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια συσπείρωση κρατών που δημιουργούν καινούρια νομική οντότητα που αποκτά και ξεχωριστή από αυτά νομική βούληση. Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα αποτελείται από τις Συνθήκες, γνωστές ως «**πρωτογενές δίκαιο**», αποτελούν τη βάση για πάρα πολλές νομοθετικές πράξεις, γνωστές ως «**παράγωγο δίκαιο**», που έχουν άμεση επίπτωση στην καθημερινή ζωή των πολιτών της ΕΕ. Το παράγωγο δίκαιο αποτελείται κυρίως από κανονισμούς, οδηγίες και συστάσεις που έχουν εγκριθεί από τα ευρωπαϊκά όργανα. Οι βασικές αρχές του Ευρωπαϊκού Δικαίου είναι οι εξής: Ειδικής Εξουσιοδότησης, Επικουρικότητας, Αναλογικότητας, Κοινωνικής Καλής Πίστης.

Η διαδικασία της προσχώρησης απαιτεί από την υποψήφια χώρα να εκπληρώσει κάποια κριτήρια και προϋποθέσεις. Μετά από την πραγματοποίηση των διαπραγματεύσεων, την υποβολή των απαραίτητων εκθέσεων και την παρακολούθηση για το κατά πόσο ικανοποιούνται τα κριτήρια, υπογράφεται η συνθήκη προσχώρησης και προετοιμάζεται η χώρα για την ομαλή ένταξή της. Μετά την προσχώρηση της κάθε πολίτης της αποκτά τα δικαιώματα που απορρέουν από την Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια και έχει δικαίωμα να προσφύγει στα ευρωπαϊκά δικαστήρια όταν χρειαστεί.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προσφέρει, μέσω των διαδοχικών διευρύνσεων, ανεκτίμητα οφέλη σε όλους τους Ευρωπαίους και πραγματικές βελτιώσεις της ποιότητας ζωής εκατομμυρίων ανθρώπων. Οι λαοί της γνώρισαν τη μεγαλύτερη περίοδο ειρήνης της ιστορίας τους και ένα άνευ προηγουμένου επίπεδο ευημερίας. Η κινητήρια δύναμη πίσω από κάθε διεύρυνση της ΕΕ έχει τη βούληση να εξασφαλιστεί η ειρήνη, η σταθερότητα, η κοινωνική δικαιοσύνη-ισότητα και την οικονομική ευημερία σε μια επανενωμένη Ευρώπη. Η Ε.Ε ελπίζει σε μελλοντικές διευρύνσεις που θα αφορούν τις χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Είναι προς το συμφέρον όλης της Ευρώπης να προωθήσει τη δημοκρατική αλλαγή και σε άλλες χώρες για να παγιώσει τη σταθερότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

G. Argios and A. Zervoyianni: "The European Union: Evolution, Instructional and Legislative Structure and Enlargement "

Eurostat yearbook 2008

European business: Facts and Figures 2007

Γ.Κ Παπαστάμκος : το Ευρωπαϊκό Δίκαιο , Δημοκρατία , διαφάνεια, εγγύτητα στον πολίτη

Ευρωπαϊκή Έπιτροπή : Κατανόηση της Διεύρυνσης, Η πολιτική διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://ec.europa.eu/enlargement>)

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

http://europa.eu/index_el.htm

<http://www.european-council.europa.eu/the-institution.aspx?lang=el>

http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_el.htm

http://ec.europa.eu/atwork/basicfacts/index_el.htm

http://europa.eu/legislation_summaries/index_el.htm

http://europa.eu/abc/symbols/index_el.htm

<http://el.wikipedia.org>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) αντιπροσωπεύει ένα νέο στάδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δεδομένου ότι ανοίγει το δρόμο για την πολιτική ολοκλήρωση. Η συνθήκη δημιουργεί μία Ευρωπαϊκή Ένωση που αποτελείται από τρεις πυλώνες : τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) και αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις (ΔΕΥ). Η συνθήκη :

Η

την

εισάγει την έννοια της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, ενισχύει τις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και εγκαινιάζει την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Εξάλλου, η ΕΟΚ γίνεται Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ).

ΓΕΝΝΗΣΗ

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), η οποία υπεγράφη στο Maastricht στις 7 Φεβρουαρίου 1992, ετέθη σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993. Η συνθήκη αυτή είναι αποτέλεσμα εξωτερικών και εσωτερικών στοιχείων. Στο εξωτερικό επίπεδο, η κατάρρευση του κομμουνισμού στην Ανατολική Ευρώπη και η προοπτική της γερμανικής επανένωσης οδήγησαν στην ανάληψη δέσμευσης για την ενίσχυση της διεθνούς θέσης της Κοινότητας. Στο εσωτερικό επίπεδο, τα κράτη μέλη επιθυμούσαν να συνεχίσουν την πρόοδο που επετεύχθη από την [ενιαία ευρωπαϊκή πράξη](#) μέσω άλλων μεταρρυθμίσεων.

Τα στοιχεία αυτά οδήγησαν στη σύγκληση δύο διακυβερνητικών διασκέψεων, μιας για την ΟΝΕ και μιας για την πολιτική ένωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ανόβερου της 27ης και της 28ης Ιουνίου 1988 ανέθεσε σε μία ομάδα εμπειρογνομώνων υπό την προεδρία του Jacques Delors το έργο της προετοιμασίας μιας έκθεσης που θα πρότεινε τα συγκεκριμένα στάδια τα οποία θα οδηγούσαν στην

οικονομική ένωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου της 28ης Απριλίου 1990, βάσει ενός βελγικού μνημονίου για τη μεταρρύθμιση των θεσμών και μιας γαλλογερμανικής πρωτοβουλίας που καλούσε τα κράτη μέλη να επιταχύνουν την πολιτική οικοδόμηση της Ευρώπης, αποφάσισε να εξετάσει την ανάγκη τροποποίησης της συνθήκης ΕΚ για να προχωρήσει στον δρόμο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ρώμης της 14ης και 15ης Δεκεμβρίου 1990 συγκάλεσε τελικά τις δύο διακυβερνητικές διασκέψεις. Οι εργασίες κατέληξαν ένα χρόνο αργότερα στη διάσκεψη κορυφής του Maastricht της 9ης και 10ης Δεκεμβρίου 1991.

ΣΤΟΧΟΙ

Με τη συνθήκη του Maastricht, η Κοινότητα προχώρησε σαφώς πέραν του αρχικού οικονομικού της στόχου, δηλ. την υλοποίηση μιας κοινής αγοράς, και οι πολιτικές της φιλοδοξίες ήρθαν στο προσκήνιο.

Σ' αυτό το πλαίσιο, η συνθήκη του Maastricht ανταποκρίνεται σε πέντε βασικούς στόχους:

- ü την ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμότητας των οργάνων·
- ü τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των οργάνων·
- ü την εγκαθίδρυση μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης·
- ü την ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης της Κοινότητας·
- ü τη θέσπιση μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.

ΔΟΜΗ

Η δομή της συνθήκης είναι σύνθετη. Μετά από το Προοίμιο, περιλαμβάνει επτά τίτλους.

Ο τίτλος I περιλαμβάνει τις κοινές διατάξεις για τις Κοινότητες, για την κοινή εξωτερική πολιτική και για τη δικαστική συνεργασία.

Ο τίτλος II περιλαμβάνει τις διατάξεις που τροποποιούν τη συνθήκη ΕΟΚ.

Οι τίτλοι III και IV τις διατάξεις που τροποποιούν τις συνθήκες ΕΚΑΧ και ΕΚΑΕ αντιστοίχως.

Ο τίτλος V εισάγει τις διατάξεις που αφορούν την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ).

Ο τίτλος VI περιλαμβάνει τις διατάξεις για τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (ΔΕΥ).

Ο τίτλος VII περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η συνθήκη του Maastricht αφορά τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αποτελείται από τρεις πυλώνες : τις Ευρωπαϊκές Κοιότητες, την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.

Ο πρώτος πυλώνας αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κοιότητα, την [Ευρωπαϊκή Κοιότητα άνθρακα και χάλυβα \(ΕΚΑΧ\)](#) και [Euratom](#) και αφορά τους τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη ασκούν από κοινού την ηγεμονία τους μέσω των κοινοτικών οργάνων. Η εφαρμοζόμενη διαδικασία είναι αυτή που είναι γνωστή ως κοινοτική μέθοδος, δηλ. πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έγκριση από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και έλεγχος της τήρησης του κοινοτικού δικαίου από το Δικαστήριο.

Ο δεύτερος πυλώνας καθιερώνει την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) που προβλέπεται στον Τίτλο V της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πολιτική αυτή αντικαθιστά τις διατάξεις της ενιαίας ευρωπαϊκής πράξης και επιτρέπει στα κράτη μέλη να αναλαμβάνουν από κοινού δράσεις στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Στον πυλώνα αυτό η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι διακυβερνητική και στηρίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην ομοφωνία. Η Επιτροπή και το Κοινοβούλιο διαδραματίζουν μικρό ρόλο και το Δικαστήριο δεν έχει δικαιοδοσία σ' αυτό τον τομέα.

Ο τρίτος πυλώνας αφορά τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων που προβλέπεται στον τίτλο VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εννοείται ότι η Ένωση αναλαμβάνει κοινή δράση για να παρέχει στους πολίτες υψηλό επίπεδο προστασίας σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι επίσης διακυβερνητικού χαρακτήρα.

ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Στην προέκταση της ενιαίας ευρωπαϊκής πράξης, ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αυξήθηκε ακόμη περισσότερο με τη συνθήκη του Maastricht. Το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας συνεργασίας και της διαδικασίας σύμφωνης γνώμης επεκτάθηκε σε νέους τομείς. Εξάλλου, η συνθήκη δημιουργεί μία νέα διαδικασία συναπόφασης, η οποία επιτρέπει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να θεσπίζει πράξεις από κοινού με το Συμβούλιο. Η διαδικασία αυτή συνεπάγεται ενίσχυση των επαφών μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για να καταλήξουν σε συμφωνία. Εξάλλου, η συνθήκη συνδέει το Κοινοβούλιο με τη διαδικασία διορισμού της Επιτροπής. Αναγνωρίζεται ο ρόλος που διαδραματίζουν τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Τα πολιτικά κόμματα συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής συνείδησης και στην έκφραση της πολιτικής βούλησης των Ευρωπαίων. Όσον αφορά την Επιτροπή, η διάρκεια της θητείας της αυξάνεται από τέσσερα σε πέντε έτη με σκοπό την ευθυγράμμισή της με αυτήν του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Όπως και η ενιαία πράξη, η συνθήκη αυτή διευρύνει την προσφυγή στη ψήφο με ειδική πλειοψηφία στο πλαίσιο του Συμβουλίου για τις περισσότερες αποφάσεις που λαμβάνονται με διαδικασία συναπόφασης και για όλες τις αποφάσεις που λαμβάνονται σύμφωνα με τη διαδικασία συνεργασίας.

Για να αναγνωρισθεί η σημασία της περιφερειακής διάστασης, η συνθήκη συστήνει την επιτροπή περιφερειών. Η επιτροπή περιφερειών απαρτίζεται από αντιπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης και έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Η συνθήκη καθιερώνει κοινοτικές πολιτικές σε έξι νέους τομείς :

- ü Διευρωπαϊκά δίκτυα·
- ü Βιομηχανική πολιτική·
- ü Προστασία των καταναλωτών·
- ü Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση·
- ü Νεολαία·
- ü Πολιτισμός.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η ενιαία αγορά ολοκληρώθηκε με την καθιέρωση της ΟΝΕ. Η οικονομική πολιτική αποτελείται από τρεις συνιστώσες. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών τους, να καθιερώσουν την πολυμερή εποπτεία αυτού του συντονισμού και υπόκεινται σε κανόνες οικονομικής και δημοσιονομικής πειθαρχίας. Στόχος της νομισματικής πολιτικής είναι να δημιουργηθεί ένα ενιαίο νόμισμα και να εξασφαλιστεί η σταθερότητα αυτού του νομίσματος χάρη στη σταθερότητα των τιμών και την τήρηση της οικονομίας της αγοράς.

Η συνθήκη προβλέπει την καθιέρωση ενός ενιαίου νομίσματος σε τρία διαδοχικά στάδια :

- ü Το πρώτο στάδιο, το οποίο ελευθερώνει την κίνηση των κεφαλαίων, αρχίζει την 1η Ιουλίου 1990·
- ü Το δεύτερο στάδιο αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 1994 και επιτρέπει τη σύγκλιση των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών·
- ü Το τρίτο στάδιο πρέπει να αρχίσει το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 1999 με τη δημιουργία ενός ενιαίου νομίσματος και την ίδρυση μιας Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

Η νομισματική πολιτική βασίζεται στο ευρωπαϊκό σύστημα κεντρικών τραπεζών (ΕΣΚΤ), που αποτελείται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Τα ιδρύματα αυτά είναι ανεξάρτητα από τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές αρχές.

Υπάρχουν ιδιαίτερες διατάξεις για δύο κράτη μέλη. Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν ανέλαβε τη δέσμευση της μετάβασης στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ. Η Δανία εξασφάλισε

ένα πρωτόκολλο το οποίο ορίζει ότι η δέσμευσή της για το τρίτο στάδιο θα αποφασιστεί με δημοψήφισμα

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

Με το κοινωνικό πρωτόκολλο που προσαρτάται στη συνθήκη, οι κοινοτικές αρμοδιότητες επεκτείνονται και στον κοινωνικό τομέα. Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν συμμετέχει σε αυτό το πρωτόκολλο. Οι στόχοι του πρωτοκόλλου είναι:

- ü η προώθηση της απασχόλησης·
- ü η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας·
- ü η κατάλληλη κοινωνική προστασία·
- ü κοινωνικός διάλογος·
- ü η ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων για να διασφαλιστεί υψηλό και βιώσιμο επίπεδο απασχόλησης·
- ü η ένταξη των ατόμων που αποκλείονται από την αγορά εργασίας.

ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Μία από τις μεγάλες καινοτομίες της συνθήκης είναι η καθιέρωση ευρωπαϊκής ιθαγένειας η οποία προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια. Κάθε πολίτης που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους είναι ταυτόχρονα και πολίτης της Ένωσης. Αυτή η ιθαγένεια συνεπάγεται νέα δικαιώματα για τους Ευρωπαίους, ήτοι:

- ü το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στην Κοινότητα·
- ü το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι για τις ευρωπαϊκές και τις δημοτικές εκλογές·
- ü το δικαίωμα διπλωματικής και προξενικής προστασίας ενός κράτους μέλους άλλου από το κράτος μέλος καταγωγής στο έδαφος μιας τρίτης χώρας όπου δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος καταγωγής·
- ü το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και υποβολής καταγγελίας στον ευρωπαϊκό διαμεσολαβητή.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ

Στη συνθήκη για την Ένωση επαναλαμβάνεται ως γενικός κανόνας η αρχή της επικουρικότητας, η οποία εφαρμοζόταν στην πολιτική για το περιβάλλον στην ενιαία ευρωπαϊκή πράξη. Η αρχή αυτή διευκρινίζει ότι, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες μία αρμοδιότητα δεν είναι αποκλειστική της Κοινότητας, η Κοινότητα ενεργεί μόνον εάν οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα στο κοινοτικό επίπεδο απ'ό,τι στο εθνικό. Το άρθρο Α προβλέπει ότι η Ένωση λαμβάνει αποφάσεις «όσο το δυνατόν εγγύτερα στους πολίτες».

META TO MAASTRICHT

Η συνθήκη του Maastricht αντιπροσωπεύει ένα καθοριστικής σημασίας στάδιο στην οικοδόμηση της Ευρώπης. Ιδρύοντας την Ευρωπαϊκή Ένωση, δημιουργώντας οικονομική και νομισματική ένωση και ανοίγοντας την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση σε νέους τομείς, η Κοινότητα αποκτά πολιτική διάσταση.

Τα κράτη μέλη έχοντας επίγνωση της εξέλιξης της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, των μελλοντικών διευρύνσεων και των αναγκαίων θεσμικών τροποποιήσεων συμπεριέλαβαν στη συνθήκη μία ρήτρα αναθεώρησης. Για το σκοπό αυτό, το άρθρο N προβλέπει τη σύγκληση διακυβερνητικής διάσκεψης το 1996. Η διάσκεψη αυτή είχε ως αποτέλεσμα την υπογραφή της συνθήκης του Άμστερνταμ, το 1997.

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΛΘΑΝ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ

- **Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997)**
[Η συνθήκη του Άμστερνταμ](#) καθιστά δυνατή την αύξηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης με τη δημιουργία μιας κοινοτικής πολιτικής για την απασχόληση, την κοινοτικοποίηση ενός μέρους των τομέων που υπάγονταν προηγουμένως στη συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, τα μέτρα που προορίζονται στο να πλησιάσουν περισσότερο την Ένωση στους πολίτες της, τη δυνατότητα στενότερης συνεργασίας μεταξύ ορισμένων κρατών μελών (ενισχυμένη συνεργασία). Επίσης, η συνθήκη επεκτείνει τη διαδικασία συναπόφασης καθώς και

την εφαρμογή της ψήφου με ειδική πλειοψηφία και απλουστεύει και αριθμεί εκ νέου τα άρθρα των συνθηκών.

- **Συνθήκη της Νίκαιας (2001)**
Η συνθήκη της Νίκαιας αφιερώνεται κυρίως στα θεσμικά προβλήματα που συνδέονται με τη διεύρυνση τα οποία δεν είχαν επιλυθεί το 1997 με τη συνθήκη του Άμστερνταμ. Πρόκειται για τη σύνθεση της Επιτροπής, τη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο και τη διεύρυνση των περιπτώσεων εφαρμογής της ειδικής πλειοψηφίας. Απλουστεύει την προσφυγή στη διαδικασία ενισχυμένης συνεργασίας και καθιστά αποτελεσματικότερο το δικαστικό σύστημα.

Τον Οκτώβριο του 2004 υπογράφηκε η συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη. Σκοπός της ήταν να καταργηθούν και να αντικατασταθούν με ένα ενιαίο κείμενο όλες οι υφιστάμενες συνθήκες εκτός της συνθήκης Euratom. Για να τεθεί σε ισχύ η συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, έπρεπε να επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη, με βάση τους ισχύοντες συνταγματικούς κανόνες τους, δηλαδή μέσω επικύρωσης από το κοινοβούλιο ή μέσω δημοψηφίσματος. Λόγω των δυσκολιών που συνάντησε η επικύρωση της συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης σε ορισμένα κράτη μέλη, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφάσισαν, στο πλαίσιο των εργασιών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16ης και 17ης Ιουνίου 2005, να δρομολογήσουν μια «περίοδο προβληματισμού» με αντικείμενο το μέλλον της Ευρώπης. Κατά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης και 22ας Ιουνίου 2007, οι Ευρωπαίοι ιθύνοντες κατέληξαν σε συμβιβασμό. Δόθηκε εντολή για τη σύγκληση μιας ΔΚΔ με σκοπό την οριστικοποίηση και την έκδοση μιας «μεταρρυθμιστικής συνθήκης» για την Ευρωπαϊκή Ένωση και όχι Συντάγματος.

Η παρούσα συνθήκη τροποποιήθηκε επίσης από τις ακόλουθες συνθήκες ένταξης:

- **Συνθήκη ένταξης της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας (1994)**, με την οποία τα κράτη μέλη της Κοινότητας γίνονται δέκα πέντε.
- **Συνθήκη ένταξης της Κύπρου, της Εσθονίας, της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Τσεχίας, της Σλοβακίας και της Σλοβενίας (2003)**. Με τη συνθήκη αυτή τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας γίνονται είκοσι πέντε.

- **Συνθήκη ένταξης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας (2005).**
Με τη συνθήκη αυτή τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνονται είκοσι επτά.

ΠΗΓΗ:

http://europa.eu/legislation_summaries/economic_and_monetary_affairs/institutional_and_economic_framework/treaties_maastricht_el.htm

2. Πορεία ένταξης

Έτος	Ένταξη στην Ε.Ε.	Αριθμός
1957	Βέλγιο Γαλλία Γερμανία Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία	6
1973	Δανία, Ιρλανδία Ην.Βασίλειο	9
1981	Ελλάδα	10
1986	Πορτογαλία, Ισπανία	12
1995	Αυστρία, Φινλανδία Σουηδία	15
2004	Κύπρος, Τσεχία, Σλοβακία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Ουγγαρία, Μάλτα Σλοβενία	25
2007	Βουλγαρία, Ρουμανία	27

ΠΗΓΗ <http://www.eesc.europa.eu>

3. Αριθμός εδρών και ψήφων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανά χώρα

ΧΩΡΑ	ΕΔΡΕΣ	ΨΗΦΟΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	99	29
ΓΑΛΛΙΑ	78	29
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	78	29
ΙΤΑΛΙΑ	78	29
ΙΣΠΑΝΙΑ	54	27
ΠΟΛΩΝΙΑ	54	27
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	35	14
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	27	13
ΒΕΛΓΙΟ	24	12
ΕΛΛΑΔΑ	24	12
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	24	12
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	24	12
ΤΣΕΧΙΑ	24	12
ΣΟΥΗΔΙΑ	19	10
ΑΥΣΤΡΙΑ	18	10
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	18	10
ΔΑΝΙΑ	14	7
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	14	7
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	14	7
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	13	7
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	13	7
ΛΕΤΟΝΙΑ	9	4
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	7	4
ΕΣΘΟΝΙΑ	6	4
ΚΥΠΡΟΣ	6	4
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	6	4
ΜΑΛΤΑ	5	3
ΣΥΝΟΛΟ	785	333

ΠΗΓΗ <http://www.eesc.europa.eu>

4. Οδηγία Bolkestein

A. Το αρχικό κείμενο της οδηγίας Bolkestein

Η αρχική εκδοχή της οδηγίας Bolkestein προσπάθησε να καταργήσει τους εθνικούς κανόνες και τις ρυθμίσεις που διέπουν την παροχή όλων των υπηρεσιών (άρθρο 1), με εξαίρεση τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, τις υπηρεσίες και τα δίκτυα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και τις υπηρεσίες μεταφορών, που καλύπτονται από προγενέστερες οδηγίες και νομικές διατάξεις της Ε.Ε. (άρθρο 2). Η ιδέα της άμεσης απορρύθμισης μιας τόσο μεγάλης γκάμας ετερόκλητων δραστηριοτήτων, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες και οι διαφορές τους, είναι ενδεικτική του μονοδιάστατου τρόπου σκέψης και του δογματικού χαρακτήρα του αγοραίου φιλελευθερισμού. Ιατρική περίθαλψη, εκπαίδευση, υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας, νομικές υπηρεσίες, κομμωτήρια, service αυτοκινήτων, υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, ταξιδιωτικά γραφεία, τυχερά παιχνίδια, υπηρεσίες consulting, διαφημιστικές εταιρείες, εταιρείες προσλήψεων, μεσιτικά γραφεία, τουριστικά γραφεία, υπηρεσίες αναψυχής, δίκτυα διανομής, εμπορικές εκθέσεις, ηλεκτρική ενέργεια, ταχυδρομεία, γραφεία μελετών, τηλεπικοινωνίες, ύδρευση, διαχείριση αποβλήτων κτλ., μπαίνουν όλα στο ίδιο τσουβάλι και για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους προτείνεται, όπως πάντα, η ίδια μαγική συνταγή: απελευθέρωση του ανταγωνισμού σε πανευρωπαϊκή κλίμακα, για να αυξηθούν –λέει– οι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης, να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και να βελτιωθούν τα εισοδήματα. Περιπτώ, βέβαια, να τονίσουμε ότι όπου και αν εφαρμόστηκε το απλοϊκό αυτό νεοφιλελεύθερο δόγμα, που συνοψίζεται στο γνωστό τετράπτυχο της «Συναίνεσης της Ουάσιγκτον» «απορρύθμιση - συρρίκνωση του κράτους πρόνοιας - απελευθέρωση - ιδιωτικοποίηση», οδήγησε σε θεαματική αύξηση των κερδών, καθήλωση των πραγματικών μισθών, τεράστιες εισοδηματικές ανισότητες και αύξηση της ανεργίας ή δημιουργία θέσεων εργασίας με εξαιρετικά χαμηλές αμοιβές, οδηγώντας εν τέλει σε πρωτοφανή κοινωνική πόλωση. Εκμεταλλευόμενος την πλήρη ιδεολογική κυριαρχία του αγοραίου φιλελευθερισμού, ο Frits Bolkestein έσπευσε να εισάγει το αποτυχημένο αυτό μοντέλο en bloc και αδιακρίτως σ' ολόκληρο σχεδόν τον τριτογενή τομέα και, μάλιστα, μ' έναν τρόπο που θύμιζε «ταύρο σε υαλοπωλείο». Ευθύς εξ αρχής, επεδίωξε συστημικές αλλαγές

«εδώ και τώρα», ακολουθώντας μια στρατηγική «big bang», που αποσκοπούσε στην άμεση εφαρμογή της οδηγίας με διαδικασίες εξπρές, χωρίς οποιεσδήποτε μεταβατικές περιόδους.

Το σημείο, όμως, της αρχικής οδηγίας που ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων ήταν η «αρχή της χώρας προέλευσης». Σύμφωνα με την αρχή αυτή, ένα νομικό ή φυσικό πρόσωπο (επιχείρηση ή αυτοαπασχολούμενος) που προέρχεται από κάποια χώρα-μέλος μπορεί να παρέχει ελεύθερα τις υπηρεσίες του σε οποιαδήποτε άλλη χώρα-μέλος, με βάση το νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει στη χώρα προέλευσης. Για παράδειγμα, μια τεχνική εταιρεία με έδρα την Βαρσοβία, που αναλαμβάνει την κατασκευή ενός έργου στο Παρίσι, θα απασχολεί τους υπαλλήλους της, έως ότου τελειώσει το έργο, με βάση το εργατικό δίκαιο (συλλογικές συμβάσεις, αμοιβές, ωράρια, συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας κτλ.) που ισχύει στην Πολωνία. Πρόκειται για την κλασική νεοφιλελεύθερη συνταγή κοινωνικού dumping, που ενεργοποιεί τον αδυσώπητο ανταγωνισμό μεταξύ εργαζομένων από χώρες με πολύ διαφορετικές συνθήκες εργασίας. Αποτελεί έναν αθέμιτο, από κοινωνική και ηθική άποψη, «αγώνα δρόμου προς τα κάτω» ('race to the bottom'), που καταργεί κεκτημένα εργασιακά δικαιώματα και τείνει να εξισώσει τις αμοιβές και τις συνθήκες εργασίας στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται, εν πολλοίς, η πολυπόθητη «ελαστικοποίηση» ή, άλλως, «ευελιξία» της αγοράς εργασίας, που επιδιώκουν πάση θυσία οι εργοδότες των χωρών υψηλού κόστους και υψηλών κοινωνικών προδιαγραφών. Εάν ίσχυε η αρχή της χώρας προέλευσης, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών των «ακριβών» χωρών θα έσπευδαν, κατά πάσα πιθανότητα, να δηλώσουν ως έδρα τους κάποια πρώην κομμουνιστική χώρα της Ε.Ε., με τον ίδιο τρόπο και με το ίδιο ακριβώς σκεπτικό που οι ναυτιλιακές εταιρείες υψώνουν σημαίες ευκαιρίας στα πλοία του εμπορικού στόλου τους.

B. Το τροποποιημένο κείμενο της οδηγίας που ψηφίστηκε

Μετά από τις μαζικές διαδηλώσεις διαμαρτυρίας σε πολλές χώρες της «Παλαιάς Ευρώπης» και το ναυάγιο του Ευρωσύνταγματος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ανέθεσε στη Γερμανίδα βουλευτή της σοσιαλιστικής ομάδας Evelyne Gebhardt να τροποποιήσει το αρχικό κείμενο της οδηγίας Bolkestein, με σκοπό τη σύνθεση των

διαφορετικών απόψεων, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη μιας τελικής συμφωνίας. Το τροποποιημένο κείμενο της οδηγίας που ψήφισε εν τέλει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαφέρει από το αρχικό ως προς τα δύο επίμαχα σημεία που είχαν δημιουργήσει σοβαρές τριβές και αμφισβητήσεις:

Πρώτον, περιορίζει αισθητά το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, εξαιρώντας έναν πολύ μεγαλύτερο αριθμό υπηρεσιών. Εκτός από τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, τις υπηρεσίες και τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις υπηρεσίες του τομέα μεταφορών, εξαιρεί και μια σειρά άλλων σημαντικών υπηρεσιών, όπως οι «μη οικονομικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος», οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες, τα τυχερά παιχνίδια, οι κοινωνικές υπηρεσίες που σχετίζονται με την κοινωνική στέγαση, την παιδική μέριμνα και τη στήριξη οικογενειών και ατόμων που έχουν ανάγκη, οι υπηρεσίες που παρέχουν τα γραφεία εύρεσης προσωρινής εργασίας, οι ιδιωτικές υπηρεσίες ασφαλείας, οι υπηρεσίες των συμβολαιογράφων και των δικαστικών επιμελητών και η φορολογία (άρθρο 2). Εξαιρεί, επίσης, συμπληρωματικά και τις υπηρεσίες «γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος» (ταχυδρομεία, ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο, παροχή ύδατος, διαχείριση λυμάτων, επεξεργασία αποβλήτων), τις νομικές υπηρεσίες που παρέχουν οι δικηγόροι, τη δικαστική είσπραξη οφειλών, τα πνευματικά δικαιώματα και μια σειρά υπηρεσιών που ρυθμίζονται από άλλες νομοθετικές διατάξεις της Ε.Ε. (άρθρο 17).

Δεύτερον, αποσύρει την επίμαχη «αρχή της χώρας προέλευσης». Πράγματι, στα σχετικά άρθρα 16-21 δεν γίνεται καμιά ρητή αναφορά στην εν λόγω αρχή. Αντικαταστάθηκε από μια γενική αναφορά στην «ελεύθερη παροχή υπηρεσιών». Στα άρθρα 30 και 31 καθορίζεται το είδος του ελέγχου και της εποπτείας που πρέπει να ασκούν από κοινού ή συμπληρωματικά η χώρα προέλευσης σε συνεργασία με τη χώρα προορισμού.

Τέλος, διευκρινίζεται (άρθρο 3, παράγραφος 1) ότι από άποψη νομικής υπόστασης η σχετική οδηγία δεν είναι του ίδιου επιπέδου και ισοδύναμη με τις άλλες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, όπως προέβλεπε το αρχικό κείμενο. Όταν έρχεται σε σύγκρουση με άλλες διατάξεις, τότε υπερισχύουν οι τελευταίες.

Κατά τα άλλα, εξακολουθούν να ισχύουν οι υπόλοιπες δυο βασικές αρχές που διετύπωσε ο Bolkestein στο αρχικό του κείμενο: η «αρχή της ελευθερίας εγκατάστασης» (κεφ. III, άρθρα 9-15) και η «αρχή της αμοιβαίας συνδρομής» μεταξύ των κρατών-μελών (κεφ. VI, άρθρα 28-36). Για να αποκτήσει, μάλιστα, ουσιαστικό περιεχόμενο το δικαίωμα ελεύθερης εγκατάστασης, τα κράτη-μέλη υποχρεούνται να

απλουστεύσουν τις ισχύουσες σήμερα γραφειοκρατικές διαδικασίες (άρθρο 5). Μεταξύ άλλων, οφείλουν να δημιουργήσουν «ενιαία κέντρα εξυπηρέτησης» (άρθρο 6), στα οποία θα μπορούν να απευθύνονται οι ενδιαφερόμενοι πάροχοι των υπηρεσιών (ελεύθεροι επαγγελματίες ή επιχειρήσεις) για να διεκπεραιώνουν όλες τις απαιτούμενες διαδικασίες και διατυπώσεις για την χορήγηση άδειας (άρθρα 9-13). Σε κάθε περίπτωση, οι προϋποθέσεις και οι περιορισμοί που θεσπίζουν οι χώρες υποδοχής πρέπει να μην εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των ξένων παρόχων, η αναγκαιότητά τους να δικαιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος και, τέλος, να μην είναι υπερβολικοί, αλλά ευθέως ανάλογοι προς τον στόχο που επιδιώκουν (άρθρο 9, παρ. 1, άρθρο 15, παρ. 3 και άρθρο 16, παρ. 1).

Κριτική αξιολόγηση

Αναμφισβήτητα, η οδηγία που ψήφισε τελικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι αρκετά διαφορετική από το δογματικά νεοφιλελεύθερο κείμενο που είχε καταθέσει ο Frits Bolkestein στις αρχές του 2004. Από την εφαρμογή της οδηγίας αυτής εξαιρούνται ρητά πολλές υπηρεσίες, ενώ η απάλειψη της «αρχής της χώρας προέλευσης» περιορίζει αισθητά τον κίνδυνο κοινωνικού dumping. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι αλλαγές αυτές δυσαρέστησαν το κοινωνικό μπλοκ του αγοραίου νεοφιλελευθερισμού (τις οικονομικές, πολιτικές και δημοσιογραφικές ελίτ των ευρωπαϊκών χωρών, αλλά και όλων εν γένει των προηγμένων χωρών του κόσμου), που εκτιμούν ότι με την τροποποίηση του αρχικού κειμένου χάθηκε μοναδική ευκαιρία για τη δημιουργία μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών. Με βάση το σκεπτικό αυτό, δικαιολογημένα θα μπορούσε κανείς να οδηγηθεί στο συμπέρασμα ότι οι λαϊκές κινητοποιήσεις και οι αντίστοιχες μάχες που έδωσαν οι βουλευτές της ευρύτερης αριστεράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απέτρεψαν εν τέλει το μεγάλο «big bang» στον τομέα των υπηρεσιών. Απέτρεψαν, με άλλα λόγια, την άμεση και εκ βάθρων ανατροπή των κανόνων του παιχνιδιού, μέσα από μια ακραία φιλελεύθερη διευθέτηση αγοραίου τύπου, κατά τα πρότυπα του αγγλοσαξονικό μοντέλου, που θα είχε ανυπολόγιστες συνέπειες για το σύνολο των Ευρωπαίων εργαζομένων. Η ρητή, μάλιστα, διατύπωση ότι η οδηγία δεν θίγει το εθνικό εργατικό δίκαιο, την εθνική

κοινωνική ασφάλιση, τις εθνικές συλλογικές συμβάσεις και το δικαίωμα των εργατικών κινητοποιήσεων σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (άρθρο 1, παρ. 6 και 7) δημιουργεί την εντύπωση ότι η οδηγία Bolkestein ανετράπη εκ θεμελίων και η νεοφιλελεύθερη πολιτική υπέστη δεινή ήττα.

Είναι, όμως, έτσι τα πράγματα; Δικαιολογείται ένα τέτοιο αίσθημα ευφορίας και εφησυχασμού; Η απάντηση είναι σαφώς όχι, για πολλούς και διαφόρους λόγους. Ο βασικότερος λόγος είναι ότι η οδηγία που ψηφίστηκε αποτελεί μνημείο *σκόπιμης* νομικής ασάφειας. Η ασάφεια αυτή είναι διάχυτη και μπορεί να εντοπιστεί σε πολλά σημεία:

Πρώτον, το γεγονός ότι αφαιρέθηκε η «αρχή της χώρας προέλευσης» δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι η αρχή αυτή καταργήθηκε. Αυτό θα συνέβαινε μόνον εάν είχε ευθέως αντικατασταθεί με κάποια αντίστοιχη «αρχή της χώρας προορισμού». Πουθενά, όμως, δεν προβλέπεται ρητά και κατηγορηματικά ότι ισχύει η «αρχή της χώρας προορισμού». Στο άρθρο 16, παρ. 3, υπάρχει μια εξαιρετικά περίεργη και άκρως αμφιλεγόμενη διατύπωση, η οποία έχει ως εξής: η χώρα στην οποία παρέχεται η υπηρεσία «*δεν μπορεί να εμποδιστεί*» να εφαρμόσει το εθνικό εργατικό δίκαιο, αρκεί αυτό να γίνεται «*σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία*». Ακόμη, «*δεν μπορεί να εμποδιστεί*» να επιβάλει περιορισμούς για λόγους δημοσίου συμφέροντος, πάντα όμως σύμφωνα με τις προβλεπόμενες στην οδηγία προϋποθέσεις. Αλλά και σ' όλες τις συγκεκριμένες διατάξεις που προστέθηκαν στην οδηγία για να πειστούν τα συνδικάτα ότι δεν θίγεται το εργασιακό καθεστώς της χώρας προορισμού από αθέμιτες πρακτικές εισαγόμενου κοινωνικού dumping, στη φράση «*σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο*» προσκολλάται ευφυώς ο προσδιορισμός: «*που σέβεται το κοινοτικό δίκαιο*». Το γεγονός αυτό μπορεί να δημιουργήσει την εντύπωση ότι προέχει το κοινοτικό δίκαιο (άρα και η οδηγία) έναντι του εσωτερικού δικαίου της χώρας όπου παρέχεται η υπηρεσία. Η νομική αμφισημία όλων αυτών των διατάξεων, που επιδέχονται πολλές διαφορετικές -έως αντικρουόμενες- ερμηνείες, είναι εύλογο να οδηγεί συχνά τους εμπλεκόμενους στη λύση της προσφυγής στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Επομένως, το αν ισχύει το θεσμικό πλαίσιο της χώρας προέλευσης ή το θεσμικό πλαίσιο της χώρας προορισμού θα είναι εν τέλει θέμα νομικής ερμηνείας. Το ιστορικό των αποφάσεων του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν αφήνει κανένα περιθώριο αισιοδοξίας. Όπως, άλλωστε, παραδέχτηκε και ο νυν Επίτροπος Charlie McCreevy, στην προσπάθειά του να πείσει την ευρωπαϊκή εργοδοσία ότι η ψήφιση της τροποποιημένης οδηγίας αποτελεί ιστορική

επιτυχία, οι ερμηνείες του δικαστηρίου αυτού διέπονται κατά κανόνα από τη φιλελεύθερη οικονομική φιλοσοφία της αγοράς.

Δεύτερον, δεν υπάρχει σαφής ορισμός των «μη οικονομικών υπηρεσιών γενικού ενδιαφέροντος» και των «υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος», που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Με τον όρο αυτό οι συντάκτες της οδηγίας εννοούν τις κοινωφελείς υπηρεσίες, που μέχρι τώρα παρείχε αποκλειστικά το δημόσιο, αλλά με την πάροδο του χρόνου προσφέρονται ολοένα και περισσότερο και από ιδιωτικούς φορείς. Πρόκειται και πάλι για συνειδητή ασάφεια, αφού η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήταν εκείνη που απαγόρευσε ρητά στη συντακτική ομάδα της Evelynne Gebhardt να προχωρήσει στον ακριβή ορισμό των δημόσιων και κοινωνικών υπηρεσιών. Η συνειδητή αυτή επιλογή δεν πρέπει να μας εκπλήσσει, δεδομένου ότι πρωταρχικός στόχος της ιδεολογικής επίθεσης του αγοραίου φιλελευθερισμού είναι η αμφισβήτηση της ίδιας της έννοιας του «δημόσιου αγαθού» ή της «δημόσιας υπηρεσίας». Απώτερος στόχος της νεοφιλελεύθερης στρατηγικής είναι η ιδιωτικοποίηση των πάντων, κατά τα αγγλοσαξονικά πρότυπα. Η υγεία, η παιδεία και ο ευρύτερος δημόσιος τομέας είναι μόνο η αρχή. Έπεται η κοινωνική ασφάλιση και ο στενότερος δημόσιος τομέας. Στις ΗΠΑ, τη Μέκκα του υπαρκτού νεοφιλελευθερισμού, οι φυλακές είναι ιδιωτικές. Με πάνω από τρία εκατομμύρια εγκλείστους -και διαρκώς ανοδικές τάσεις- αποδεικνύεται ότι είναι ένας εξαιρετικά δυναμικός και κερδοφόρος κλάδος. Αλλά η αμερικανική κυβέρνηση αναθέτει εργολαβικά (outsourcing) σε «ημέτερες» ιδιωτικές εταιρείες και πολλές άλλες εργασίες του στενού δημόσιου τομέα. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι ιδιωτικοί υπάλληλοι που απασχολούνται με σύμβαση έργου σε τέτοιες δουλειές (π.χ. συλλογή φόρων, εκπόνηση προϋπολογισμού διαφόρων δημοσίων υπηρεσιών, φύλαξη στρατιωτικών βάσεων κτλ.) είναι περισσότεροι από τους δημοσίους υπαλλήλους, οι οποίοι μειώνονται ολοένα και περισσότερο, καθώς στη θέση αυτών που βγαίνουν στη σύνταξη δεν προσλαμβάνονται νέοι. Εν κατακλείδι, η ασάφεια ως προς το ποιες ακριβώς δημόσιες υπηρεσίες εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας Bolkestein εξυπηρετεί τον απώτερο στρατηγικό στόχο της πλήρους απελευθέρωσης και ιδιωτικοποίησης όλων ανεξαιρέτως των υπηρεσιών.

Τρίτον, ο ίδιος ο Bolkestein ισχυρίζεται ότι η οδηγία αφορά κυρίως τεχνίτες (craftsmen) και ελεύθερους επαγγελματίες. Η εκδοχή αυτή φαίνεται να επιβεβαιώνεται στο άρθρο 4, παρ. 1, όπου αναφέρεται ότι «ως υπηρεσία νοείται κάθε μη μισθωτή οικονομική δραστηριότητα, που παρέχεται κατά κανόνα έναντι αμοιβής».

Αν έτσι είχαν τα πράγματα, τότε ο κίνδυνος κοινωνικού dumping θα ήταν, όντως, μικρός. Αν λάβουμε, όμως, υπόψη και την αμέσως επόμενη παράγραφο που εξηγεί ότι «πάροχος υπηρεσιών» μπορεί να είναι και ένα νομικό πρόσωπο, δηλαδή μια εταιρεία, τότε τίθεται το ερώτημα τι είδους εργαζόμενους θα χρησιμοποιεί μια τέτοια εταιρεία για να παρέχει τις υπηρεσίες της στους πελάτες. Είναι προφανές ότι έχουν κάθε λόγο –εμμέσως τους υποδεικνύεται από την ίδια την οδηγία- να λειτουργούν ως εργολάβοι που προσλαμβάνουν δήθεν ελεύθερους επαγγελματίες με σύμβαση έργου και δελτίο παροχής υπηρεσιών, ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για εξαρτημένη μισθωτή εργασία. Με τον τρόπο αυτό, οι εταιρείες δεν είναι υποχρεωμένες να εφαρμόζουν το εργασιακό καθεστώς της χώρας υψηλού κόστους και υψηλών κοινωνικών προδιαγραφών, όπου παρέχονται οι υπηρεσίες. Επομένως, ο κίνδυνος έμμεσου (καλυμμένου) κοινωνικού dumping είναι πολύ μεγάλος.

Τέταρτον, η οδηγία ξεκινά από την αφετηρία ότι κάθε εθνική ρύθμιση στον τομέα των υπηρεσιών των κρατών-μελών είναι εξ ορισμού επιζήμια για τη διαμόρφωση της ενιαίας πανευρωπαϊκής αγοράς και, άρα, πρέπει να καταργηθεί. Για να μην καταργηθεί κάποια συγκεκριμένη ρύθμιση, η χώρα προορισμού οφείλει να αποδείξει αφ' ενός ότι τη θεωρεί αναγκαία για λόγους δημοσίου συμφέροντος (δημόσιας τάξης και ασφάλειας, δημόσιας υγείας και προστασίας του περιβάλλοντος) και αφ' ετέρου ότι δεν εισάγει διακρίσεις εις βάρος των ξένων παρόχων. Εξ ορισμού, λοιπόν, κάθε εθνική ρύθμιση είναι ανεπίτρεπτη, μέχρις αποδείξεως του εναντίου από το κράτος-μέλος όπου παρέχεται η υπηρεσία. Είναι προφανές ότι σε περίπτωση προσφυγής, η χώρα προορισμού βρίσκεται σε δύσκολη θέση, επειδή φέρει το νομικό βάρος της σχετικής απόδειξης.

Τέλος, η οδηγία συμπεριλαμβάνει και συγκεκριμένη «ρήτρα αναθεώρησης» (άρθρο 41), που προβλέπει ότι «έως τις 28 Δεκεμβρίου 2011 και στη συνέχεια ανά τριετία, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συνολική έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας», η οποία «...συνοδεύεται, κατά περίπτωση, από προτάσεις τροποποίησης της παρούσας οδηγίας με στόχο την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών».

www.akioe.gr/Files/BOLKESTEIN.doc